

Nr. 2945 din 03.04.2023

CĂTRE

*Toate unitățile de învățământ preuniversitar de stat și particular
Doamnei/domnului director*

În vederea punerii în aplicare a **Planului Inspectoratului Școlar Județean Mureș, raportat la Planul comun de acțiune pentru creșterea gradului de siguranță a elevilor și a personalului didactic, aprobat cu nr. 923 din 11.11.2022**, precum și ca urmare a **Mecanismului Național de Identificare și Referire a Victimelor Traficului de Persoane**, vă punem la dispoziție următoarele documente care să aducă în atenție **siguranța elevilor** (siguranța rutieră, siguranța bunurilor, siguranța pe internet, tentațiile juvenile, violența, bullying-ul, cyberbullying-ul, adicțiile, violența în familie, traficul de ființe umane):

1. **Caietul de lucru pentru elevi și manualul pentru profesori „Educație și Siguranță”** realizate în cadrul Proiectului ”Educație pentru siguranță”, **clasele V-VII**, accesând linkul: https://drive.google.com/drive/folders/1_BpevkGkXe4L2PbRyHcpWauUpbKNRO2t?usp=share_link
2. Ghid de informare pentru elevii de liceu **„GÎNDESC, VORBESC ȘI ACȚIONEZ PRO-INTEGRITATE”**- atașat prezentei adrese.

Considerăm că aceste documente pot fi instrumente de lucru și un real sprijin în activitățile dumneavoastră.

INSPECTOR ȘCOLAR GENERAL
prof. drd. Sabin-Gavril PĂȘCAN

*Inspector școlar pentru,
management instituțional
prof. Ioan MACARIE*

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII

Ioan Macarie

CONSILIUL
JUDEȚEAN
MUREȘ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECȚIA GENERALĂ ANTICORUPȚIE

SERVICIUL JUDEȚEAN ANTICORUPȚIE MUREȘ

Bogdan Machedon

GHID DE INFORMARE PENTRU ELEVII DE LICEU

„GÂNDESC, VORBESC ȘI ACȚIONEZ PRO-INTEGRITATE!”

TÂRGU-MUREȘ
2020

Pelikan

Berlitz

SĂNĂTATE · EDUCAȚIE · SIGURANȚĂ

„Corupția pe timp de pace distruge mai multe decât un război.”

(John Milton)

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN MUREȘ

Târgu-Mureș, str. Victor Babeș, nr. 11

Tel: 0265 213 779, Fax: 0265 218 473,

e-mail: office@edmus.ro

**DIRECȚIA GENERALĂ ANTICORUPȚIE
SERVICIUL JUDEȚEAN ANTICORUPȚIE MUREȘ**

Târgu-Mureș, str. Mihail Kogălniceanu, nr. 14

Tel: 0265 202 354, e-mail: mures.dga@mail.gov.ro

CONSILIUL JUDEȚEAN MUREȘ

Târgu-Mureș, Piața Victoriei, nr. 1

Tel: 0265 263 211, e-mail: cjmures@cjmures.ro

Ioan MACARIE

Bogdan MACHEDON

***GHID DE INFORMARE PENTRU
ELEVII DE LICEU
„GÂNDESC, VORBESC ȘI ACȚIONEZ
PRO INTEGRITATE!”***

AUTORI:

Alexandru Cătălin Ioniță - Chestor principal de poliție,
Direcția Generală Anticorupție

Bogdan Machedon - Comisar șef de poliție, *Serviciul Județean Anticorupție Mureș*

Prof. Ioan Macarie - Inspector Școlar, *Inspectoratul Școlar Județean Mureș*

Prof. dr. Maria Kozak - Inspector Școlar, *Inspectoratul Școlar Județean Mureș*

Prof. dr. Adriana Loredana Dan - Inspector Școlar,
Inspectoratul Școlar Județean Mureș

Prof. Sabin Pășcan - Inspector Școlar General Adjunct,
Inspectoratul Școlar Județean Mureș

Prof. dr. Diana Nițulescu - Inspector Școlar,
Inspectoratul Școlar Județean Mureș

Ion Aleodor Roman - *Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Mureș*

Prof. univ. dr. Camelia Stanciu - *Universitatea „Dimitrie Cantemir”, Târgu-Mureș*

Cristina Gabriela Zaharia - Comisar șef de poliție,
Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane, Centrul Regional Târgu- Mureș

Natalia Dulău - Subcomisar de poliție, *Inspectoratul de Poliție Județean Mureș*

Prof. univ. dr. Elena-Adriana Tomulețiu - *Universitatea „Dimitrie Cantemir”, Târgu-Mureș*

Jurist Eva Man - Inspector șef, *Inspectoratul Teritorial de Muncă Mureș*

Partener educațional: S. C. HERLITZ ROMÂNIA S.R.L.
Lector: Prof. dr. Maria Kozak - Inspector Școlar, Inspectoratul Școlar
Județean Mureș
Tehnoredactare: prof. Ioan Macarie, Paul Alecu Șerb
Coperta: prof. Ioan Macarie
Descriere CIP a Bibliotecii Naționale a României: autorii
GHID DE INFORMARE PENRU ELEVII DE LICEU
„GÂNDESC, VORBESC ȘI ACȚIONEZ
PRO INTEGRITATE!”
ISBN 978-973-0-31779-4

CUPRINS

<i>Cuvânt introductiv</i> - Alexandru Cătălin Ioniță - Chestor principal de poliție	2
CE ESTE CORUPȚIA? Bogdan Machedon - Comisar șef de poliție	4
SĂ ȘTII! ESTE DREPTUL TĂU! - Prof. Ioan Macarie	13
INTEGRITATE ȘI MORALĂ - Prof. dr. Maria Kozak.....	30
ROLUL FAMILIEI ÎN FORMAREA INDIVIDULUI INTEGRU - Prof. dr. Adriana Loredana Dan.....	34
MORALA ȘI ETICA - Prof. Sabin Pășcan, Prof. dr. Diana Nițulescu.....	38
INFORMARE DE BAZĂ ÎN DOMENIUL DROGURILOR- Ion Aleodor Roman	42
AUTOCUNOAȘTERE ȘI DEZVOLTARE PERSONAL- Prof. univ. dr. Camelia Stanciu.....	63
TRAFICUL DE PERSOANE PE ÎNȚELESUL TUTUROR- Cristina Gabriela Zaharia, Comisar șef de poliție	76
EȘTI TÂNĂR! AI VIAȚA ÎNAINTE, TU ALEGI CUM VREI SĂ O TRĂIEȘTI! Natalia Dulău, Subcomisar de poliție	93
COMUNICAREA INTERUMANĂ - Prof. univ. dr. Elena-Adriana Tomulețiu.....	117
A,B,C-ul Relației de muncă pentru tineri - jurist Eva Man.....	168

Cuvânt introductiv

Acest ghid este gândit ca un instrument de reflecție care să contribuie la dezvoltarea nivelului de autonomie a elevilor în gestionarea situațiilor cotidiene. Propune contexte de învățare antrenante, care implică aspecte comunicaționale, relaționale și comportamentale la nivel individual și de grup. Ghidul invită elevii la cunoaștere și autocunoaștere, ajutând la integrarea în explicații a unor situații reale, la integrarea conceperii de exerciții și sarcini experiențiale proprii. Totodată, dă posibilitatea profesorilor să faciliteze elevilor construirea cunoașterii și experimentarea cognitivă.

Un astfel de demers educațional orientează în direcția motivației și reușitei învățării, accentuând rolul valorizării în parteneriatul educațional elev-profesor. Importanța acordată acestei abordări exprimă necesitatea evidențierii valorilor educaționale, valorilor etice și a educației ca reper fundamental al formării unei generații integre. Mai mult, ghidul este o invitație la îmbogățirea practicii educaționale prin formarea elevilor-valori.

***Alexandru Cătălin Ioniță
Chestor principal de poliție
Direcția Generală Anticorupție***

CE ESTE CORUPȚIA?

Bogdan Machedon, Comisar șef de poliție
Direcția Generală Anticorupție
Serviciul Județean Anticorupție Mureș

Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, în art. 2, prevede: *„Persoanele sunt obligate să îndeplinească îndatoririle ce le revin din exercitarea funcțiilor, atribuțiilor sau însărcinărilor încredințate, cu respectarea strictă a legilor și a normelor de conduită profesională și să asigure ocrotirea și realizarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, fără să se folosească de funcțiile, atribuțiile ori însărcinările primite, pentru dobândirea pentru ele sau pentru alte persoane de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite.”*

Definiția *corupției* poate fi formulată chiar din textul de lege menționat. „Corupția” reprezintă, deci, abuzul de putere săvârșit în exercitarea funcției publice de un angajat al administrației publice, indiferent de statut, structură ori poziție ierarhică, în scopul obținerii unui profit personal direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, persoană fizică sau juridică.

Legislația relevantă pentru prevenirea și combaterea faptelor de corupție:

Codul penal al României, art. 289- 294.

Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.

Legea 101/2005 privind stabilirea unor măsuri pentru prevenirea și combaterea corupției în cadrul Ministerului Administrației și Internelor

Legea 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate

Ordonanța de Urgență a Guvernului 43/2002, privind Pachetul Național Anticorupție

Legea 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public.

Legea 682/2002 privind protecția martorilor.

Cine este funcționarul?

„Funcționarul public” este orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită , o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei unități publice.

Prin **„funcționar”** se înțelege persoana menționată mai sus, precum și orice salariat care exercită o însărcinare în serviciul unei alte persoane juridice decât cea prevăzută în acel alineat.

Prin termenul „**public**” se înțelege tot ceea ce privește autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public.

Care sunt faptele de corupție cel mai des întâlnite?

Luarea de mită

Darea de mită

Traficul de influență

Cumpărarea de influență

- ✓ **Luarea de mită** este „fapta *funcționarului* public care, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin, ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini, ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri”.

Exemplu: Un profesor a pretins și a primit de la elevi sume de bani sau bunuri, în schimbul promovării unei teze/examen.

ATENȚIE! Profesorilor le este interzis să ofere meditații contra cost elevilor de la clasele unde predau.

- ✓ **Darea de mită** este „promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri.”

ATENȚIE!

Fapta de dare de mită nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mită.

Mituitorul nu se pedepsește dacă anunță autorității fapta, înainte ca organul de urmărire să fi fost sesizat pentru acea infracțiune.

Banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul dării de mită se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, făptuitorul este obligat la plata echivalentului lor în bani, chiar dacă oferta sa nu a fost urmată de acceptare.

Exemplu: Un elev promite o sumă de bani directorului școlii, pentru a nu îl exmatricula.

- ✓ **Traficul de influență** este „primirea ori pretinderea de bani sau alte foloase ori acceptarea de promisiuni, de daruri, direct sau indirect, pentru sine ori pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui

funcționar pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu.”

Infrațiunea de trafic de influență există chiar dacă persoana în cauză nu are în realitate influența pe care o pretinde. Infrațiunea se socotește săvârșită în momentul în care persoana care pretinde că are sau chiar are influență, primește sau pretinde bani, influență sau alte foloase, sau acceptă promisiuni, daruri în scopul declarat de a determina un anume comportament profesional din partea funcționarului.

Exemplu: Secretara unei unități școlare pretinde și primește o sumă de bani de la un părinte, pentru a interveni la conducerea școlii, în scopul mutării copilului la acea școală.

- ✓ **Cumpărarea de influență** reprezintă „promisiunea, oferirea sau darea de bani, de daruri ori alte foloase, direct sau indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar, pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu.”

Ca și în cazul faptei de dare de mită, făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță autorității fapta, mai înainte ca organul de urmărire să fi fost sesizat pentru acea faptă.

Exemplu: La ocuparea prin concurs a unei funcții publice, un candidat oferă o sumă de bani unui membru al comisiei de evaluare

pentru a interveni pe lângă membrii comisiei, în vederea acordării unei note mai mari decât a celorlalți candidați.

Nu sunt fapte de corupție!

Cu toate că este dificil să ne dăm seama dacă fapta săvârșită este sau nu o infracțiune de corupție, deoarece acestea pot fi confundate cu alte fapte precum abuzul administrativ, neglijența, eroarea ori depășirea competenței, fapte care pot produce prejudicii cetățeanului, ele nu pot și nu trebuie catalogate drept „corupție”, decât dacă intenția a fost de a obține un avantaj.

De exemplu :

1. Refuzul unui funcționar de a elibera un document în termenul prevăzut de lege, reprezintă abuz și nu faptă de corupție.
2. Refuzul unui funcționar de la registratura instituției de a înregistra o solicitare este un abuz și nu o faptă de corupție.

Astfel de fapte nu sunt de corupție, ci țin mai degrabă de o neglijență. Însă acestea, de multe ori, pot fi generate sau pot genera fapte de corupție, dacă în spatele unei aparente neglijențe se află intenția de a obține sume de bani, foloase, influență etc.

Pentru a înțelege mai ușor, putem spune că avem de a face cu o faptă de corupție numai atunci când există **intenția** de a obține „CEVA” (bani, bunuri, avantaje, etc.) **în legătură cu o îndatorire de serviciu.**

Moduri de sesizare:

Plângerea penală poate fi făcută numai de către victima uneia din infracțiunile de corupție. Aceasta trebuie să conțină toate datele de identificare ale petiționarului, descrierea faptei, indicarea făptuitorului (eventual numele acestuia, dacă este cunoscut), precum și indicarea mijloacelor de probă propuse.

Denunțul poate fi făcut de orice persoană care are cunoștință de săvârșirea uneia din faptele de corupție, își dezvăluie datele de identificare, descrierea faptei și indică făptuitorul.

Totuși, în cazul în care se formulează un denunț anonim, acesta este luat în considerare numai dacă prezintă indicii clare ce pot face obiectul sesizării din oficiu a organelor de urmărire penală, fiind considerat sesizare din oficiu.

O altă metodă prin care pot fi făcute sesizările sunt liniile telefonice gratuite unde pot fi denunțate și faptele de corupție.

0800.806.806 este linia telefonică gratuită, pusă la dispoziție de către Direcția Generală Anticorupție din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, la care cetățenii pot sesiza aspecte legate de comiterea unor fapte de corupție sau asimilate faptelor de corupție.

Unde trebuie depusă sesizarea?

Sesizarea trebuie depusă personal sau prin mandatar la registratura Parchetului sau organului de poliție competent, sau

poate fi trimisă prin poștă, avizul de expediție reprezentând dovada depunerii sesizării.

Important!

Nu uitați să cereți dovada înregistrării sesizării! Autoritățile și instituțiile publice nu au dreptul să refuze primirea petițiilor/sesizărilor, indiferent de conținutul lor.

Dacă se refuză înregistrarea reclamației, aceasta se va expedia prin poștă, iar avizul de expediție reprezintă dovada de sesizare.

Structurile cu atribuții de luptă împotriva corupției sunt organizate atât sub forma unor structuri independente, cât și la nivelul unor ministere considerate esențiale în descoperirea și pedepsirea faptelor de corupție, după cum urmează:

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetele din subordine - înființate prin Legea nr. 304/2004.

Direcția Națională Anticorupție (D.N.A.) - înființată prin O.U.G. nr. 43/2002, organizată ca structură în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Direcția Generală Anticorupție (D.G.A.) din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, înființată prin Legea nr. 161/2005, în contextul aderării la Uniunea Europeană, ca structură specializată pentru prevenirea și combaterea corupției în rândul personalului MAI.

Direcția de Investigare a Criminalității Economice (D.I.C.E.) din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române al Ministerului Afacerilor Interne, înființată prin Legea nr. 218/2002, funcționează ca unitate specializată în domeniul prevenirii și combaterii criminalității circumscrise domeniului economico-financiar.

SĂ ȘTII! ESTE DREPTUL TĂU!

prof. Ioan Macarie

Inspectoratul Școlar Județean Mureș

Motto:

Menirea firească a școlii nu e să dea învățătură, ci să deștepte cultivând destoiniciile intelectuale în inima copilului, trebuința de a învăța toată viața.

(Ioan Slavici)

O nouă idee, o nouă echipă, spirite tinere pline de speranță pentru o lume mai bună și dornice de a-și pune amprenta asupra viitorului, un nou motiv de a munci pentru reușită. Toate acestea adunate într-o carte cu caracter juridic!

Corupția este calea spre spulberarea oricărui vis!

„Ticăloșia unora îndurerează și umple omenirea de silă”, afirma Louis Langeron, nobil francez, ofițer în armata țarului în perioada 1806-1812. Corupția a existat, există și va exista mereu printre noi, oamenii.

Însăși domnia marelui Alexandru Ioan Cuza a fost generatoare de corupție extremă, iar regele Carol al II-lea - întruchiparea necinstei și corupției interbelice.

În epoca fanariotă, corupția și hoția au căpătat proporțiile înspăimântătoare ale unui jaf generalizat. Putreziciunea morală emana un suflu vicios, cârmuirea reprezentând o adevărată nenorocire.

Drept urmare, Principatele Române au devenit în scurt timp, cele mai vitregite regiuni ale Europei. Secole de-a rândul, necinstea și corupția s-au perpetuat pe aceste meleaguri și moralitatea părea să fi dispărut.

Timpul s-a scurs cu repeziciunea nisipului dintr-o clepsidră, dar atitudinea unor semeni creează impresia că Langeron se află și astăzi în țara noastră.

Corupția pare fără leac!

În această lume strâmbă, în care orice are preț, ordinea, dreptatea, cinstea și onoarea sunt adesea, uitate.

Fiecare grupaj de știri dezvăluie zilnic, fapte de corupție ale semenilor, informații pe care le ascultăm involuntar, deoarece ne sunt furnizate în mod constant.

Nu le-am acordat până acum atenție, recunosc, nu m-au interesat, nu le-am înțeles rostul!

Astăzi însă, văd totul cu alți ochi! Astăzi înțeleg că viețuim într-un mediu *poluat* de noi înșine, viețuim în *comuniune* cu **corupția**, cu necinstea, în beznă, pentru că le acceptăm tacit sau

pentru că egoismul ne-a ferecat pe Tărâmul Indiferenței. Acum realizez că EA, corupția, constituie fundația vieții unor semeni.

Dar oare, ce fel de viață este cea al cărei fundament se poate dărâma în orice clipă, la cea mai blândă adiere de vânt?

Dacă massmedia i-ar aduce în fața noastră și pe românii onești, care trăiesc muncind cinstit și nu numai pe cei îmbogățiți prin mijloace ilicite, am prețui cu siguranță **Munca, Adevărul și Iubirea** și... *am privi lumea cu alți ochi!*

Corupția, chiar și cea intelectuală, în complicitate cu indiferența și teama reprezintă calea minimei rezistențe, iar conștiința cetățenilor, percepția socială și cu precădere, **reacția opiniei publice**, constituie elemente importante în combaterea ei.

Fiecare a șoptit sau s-a inspirat uneori de la colegul de bancă, în anii de școală, fiecare a rătăcit calea cea dreaptă, cel puțin o dată în viață. Unii au regăsi-o, alții însă s-au afundat adânc în negura corupției și...fie n-au mai avut puterea de a-și întoarce chipul spre **Soare**, fie nici nu au mai dorit să o facă, convinși că astfel vor cunoaște adevărata fericire și că nimic rău nu li se va putea întâmpla.

Noi, „**generația internetului**”, avem nevoie de modele pozitive, pentru că necinstea și minciuna ne întâmpină online, la fiecare clic, ne așteaptă la fiecare colț de stradă, dornice de a ne fi tovarăși de viață.

Dar, să nu uităm că *faima și bunăstarea*, câștigate pe căi necinstite, ne fac fericiți pentru o perioadă foarte scurtă de timp, pentru ca apoi această fericire să dispară la fel de repede cum a apărut, lăsându-ne pradă singurătății și disperării.

Și atunci...ce ne determină să renunțăm la liniștea interioară, lăsându-ne sufletul, pradă unei iluzii?

Mândria? Invidia? Visele? ori Societatea însăși?...

Lipsa educației, neajunsurile, regulile haotice ale societății, ale căror sensuri și scopuri se scaldă în Oceanul de Întuneric, exemplul negativ oferit, din nefericire, de părinții fără principii de viață sănătoase, interesați de partea materială în detrimentul valorii umane, sunt principalii factori determinanți ai corupției.

Rândurile ce urmează îmi vor susține afirmația.

Marius, un băiețel de 7 anișori, copil al unei familii modeste, de la periferia orașului, și-a însușit într-o zi, creionul mecanic al colegului său, Andrei. Supărat, tatăl lui Marius l-a pedepsit, spunându-i:

„Dacă aș fi știut că ai nevoie de un creion mecanic, ți-aș fi adus eu unul de la serviciu! ...”

Dar, are oare dreptul, părintele să-și pedepsească copilul pentru o faptă pe care chiar el - adult responsabil - o comite frecvent?

De ce uită oare uneori adulții, că primul și cel mai important exemplu al unui copil, sunt chiar ei, că acolo unde încetează responsabilitatea, începe răspunderea și că *în spatele unui Copil-Lumină se va afla întotdeauna un Părinte-Soare?*

Întrebări fără răspuns!

Să nu-i permitem niciodată **Corupției**, acest flagel capabil să distrugă pe oricine, să ne otrăvească gândurile, să ne tulbure sufletele, să ne spulbere visele.

Să nu ne ancorăm niciodată în lumea Indiferenței!

Tot ceea ce se întâmplă în jur mă privește, vă privește, ne privește pe noi toți! Să ne trezim și să reacționăm! Regretele târzii vor fi zadarnice!

Să **O** înfruntăm, alegând calea cea dreaptă spre o viață liniștită, spre fericire, prin muncă, fără ocolișuri, fără nepotisme,

fără a da sau a primi mită și...cel mai important, fără a manifesta **toleranță** față de cei certați cu legea!

Cultivarea principiilor sănătoase de viață, a responsabilității chiar în sânul familiei, activitățile **DNA-ului**, desfășurate în mijlocul tinerilor liceeni sau la sediul instituției, introducerea orelor de educație juridică ar înlesni cunoașterea legii.

Conștientizarea cetățenilor cu privire la consecințele faptelor de corupție, cu exemple concrete, o justiție corectă, cu justițieri imaculați, ar conduce la diminuarea corupției, iar întrebările noastre, ale tuturor, ar primi cu siguranță, răspuns.

Așadar, să nu uităm că:

„...o justiție curată face parte din rețeta pentru vindecarea societății.”

(Cristi Danileț)

Dar, rezultatul tratamentului depinde de noi, de fiecare în parte!

SCURTĂ EVOLUȚIE ISTORICĂ A ACTULUI ADMINISTRATIV

Actul juridic constituie un laitmotiv general al tuturor ramurilor de drept însă, cu precădere, cele mai sinuoase evoluții și cele mai numeroase teorii au fost formulate în domeniul dreptului civil și dreptului administrativ. Este important încă de la început să

subliniem că fundamentul cel mai solid al actului juridic se află în concepția civilistă despre manifestarea de voință, însă acest lucru nu ne împiedică să trecem în revistă câteva dintre evoluțiile pe care acest concept le-a cunoscut și în domeniul administrației. Mircea Djuvara spunea faptul că „*actele juridice sînt fenomene pe care le studiază știința dreptului, căci prin ele se schimbă situațiile preexistente*”¹ pentru ca să arate că raporturile juridice ce se nasc sau sting iau naștere numai ca urmare a manifestării de voință a subiectelor de drept, care manifestare reiese și este cuprinsă în acte juridice. Din capul locului se impune ca o necesitate clarificarea a ceea ce trebuie înțeles prin noțiunea de act juridic, căci acest concept nu definește înscrisul constatator, *instrumentum probationis*, ci însăși manifestarea de voință pe care și-o exprimă subiectul de drept.

Prin excelență, principiul consensualismului din dreptul civil surprinde limpede faptul că un contract se încheie „*prin simplul acord de voințe al părților dacă legea nu impune o anumită formalitate pentru încheierea sa valabilă*”², astfel, legiuitorul relevă faptul că înscrisul, hârtia sau suportul informatic

¹ Mircea Djuvara, *Teoria generală a dreptului (enciclopedia juridică)*, Ed. ALL, București, 1994, p. 166.

²Art. 1178 din Legea nr. 287/2009 (Noul Cod Civil) publicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011 cu modificările și completările ulterioare.

nu reprezintă actul în sine, ci acestea probează manifestarea de voință, care manifestare este, de fapt, actul juridic. Mai clar, Erast Diti Tarangul stabilește că *„actul (...) este un act de voință care produce efecte juridice ce constau în modificări în ordinea de drept, creează sau suprimă drepturi și obligații”*³ Fiindcă cea mai importantă caracteristică a actelor juridice este aceea că nasc, modifică sau sting situații juridice, aceste manifestări de voință libere se bucură de o forță de constrângere ce este antrenată în caz de neexecutare culpabilă.

Fiindcă organele administrației publice centrale și locale, dar și organele funcției executive ale statului, de drept își manifestă voința cu privire la relațiile sociale pe care urmăresc a le naște, modifica sau stinge, atunci se impune analiza actului juridic administrativ ca fiind manifestarea unei autorități publice. Profesorul Tudor Drăganu, într-o lucrare ce nu va rămâne niciodată în umbră, fiind una dintre temeliiile dreptului constituțional român, spune faptul că *„funcția executivă se înfăptuiește prin acte juridice generale și impersonale, prin acte juridice individuale, fapte materiale juridice și operații material-tehnice individuale și*

³ErastDitiTarangul, *Tratat de drept administrativ român*, Tipografia Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1944, p. 21, 30.

concrete”⁴ calificând astfel competența organelor funcției executive de a emite astfel de acte. Indiferent de denumirea pe care acestea o poartă, atât „*actele Președintelui Republicii, Guvernului, miniștrilor sau ale organelor locale ale administrației publice (...) trebuie considerate acte administrative în măsura în care înfăptuiesc activitatea executivă a statului*”⁵. Denumirea marginală de act administrativ, chiar dacă în perioada interbelică a fost recunoscută, a fost suprimată odată cu instaurarea regimului totalitar comunist în România. Totuși, prin Legea nr. 1/1967, contenciosul administrativ a renăscut într-o formă mai mult moartă decât vie, iar noțiunea de act administrativ era amintită într-o formă plastică.

Perioada interbelică este deci cea mai în măsură să ne ofere o idee clară despre ceea ce ar trebui să înțelegem prin act administrativ iar în sensul acesta Paul Negulescu consideră că „*prin act administrativ înțelegem un act făcut de un funcționar, din ramul administrativ, relativ la o materie administrativă, care intră în atribuțiunile acelui funcționar*”⁶ dar și faptul că actele

⁴Tudor Drăganu, *Drept constituțional și instituții politice – tratat elementar, vol. I*, Ed. „Lumina Lex”, București, 1998, p. 214.

⁵Tudor Drăganu, *Introducere în teoria și practica statului de drept*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1992, p. 141-142.

⁶Paul Negulescu, *Tratat de drept administrativ – Volumul I – Cartea I*, Ediția a III-a, Ed. „Tipografiile Române Unite”, 1925, p. 344.

administrative sunt de autoritate și de gestiune. Despre cele de autoritate profesorul consideră că sunt acte „*prin care se ordonă sau se interzice ceva administrațiilor, adică actele pe care le fac autoritățile administrative în calitate de deținătoare a suveranității naționale, cum de pildă: regulamentele, ordonanțele, decrete de numiri sau destituiri de funcționari, deciziunile, etc.*”⁷

După lovitura de stat din 1989, prima lege a contenciosului administrativ, Legea nr. 29/1990 nu vorbea despre actul administrativ decât în două articole din cele 21 și nu oferea o definiție clară și unitară a conceptului.

În prezent, grație Legii nr. 554/2004, actul administrativ se bucură de o definiție legală: „***actul unilateral cu caracter individual sau normativ emis de o autoritate publică în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, care dă naștere, modifică sau stinge raporturi juridice***”⁸.

Această scurtă analiză istorică a actului administrativ este de natură a scoate în evidență faptul că manifestarea de voință a funcției executive a suscitat numeroase interpretări și orientări, iar

⁷*Ibidem*, p. 346.

⁸Art. 2, al. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004 publicată în M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004 cu modificările și completările ulterioare.

legislația română este și va fi într-o continuă schimbare în ceea ce privește contenciosul administrativ.

Anul 2019 a fost unul important în dezvoltarea administrației, odată cu intrarea în vigoare a Codului administrativ⁹ iar numeroase schimbări se anunță deja chiar și în ceea ce privește Legea nr. 554/2004 a contenciosului în materie.

Activitatea desfășurată de organele statului va alimenta societatea întotdeauna cu un interes constant, fiindcă, așa cum spune profesorul Hamangiu, omul care se luptă cu statul într-un proces trebuie să fie mai bine apărat decât statul însuși, căci statul are la dispoziție toate aparatele și organisme pentru a se apăra, pe când omul poate, în cel mai bun caz, să beneficieze de câțiva avocați bine pregătiți. Actul administrativ rămâne așadar o discuție deschisă iar înțelegerea evoluției istorice a conceptului nu poate decât să deschidă ușa și să lumineze calea de interpretare a acestuia chiar și în prezent.

Simbolul justiției este zeița Themis. În mitologia greacă, Themis semnifică zeița dreptății, fiind echivalentă în mitologia romană cu Justiția, personificarea ordinii naturale stabilite prin legea divină, precum și prin cea a dreptății divine.

⁹ OUG nr. 57 din 3 iulie 2019 publicată în M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019 cu modificările și completările ulterioare.

Dreptatea este valoarea etică și juridică, în funcție de care se aprobă sau se dezaprobă relațiile sociale și raporturile juridice, normele juridice și hotărârile organelor de justiție existente într-o epocă și într-o organizare socială dată. **Dreptatea** este o virtute morală, cea mai înaltă dintre cele patru virtuți cardinale, care constă în a-i da fiecăruia ceea ce îi aparține, în a respecta drepturile tuturor.

Zeița Themis este reprezentată de o femeie severă, legată la ochi, ținând într-o mână, **o balanță**, iar în cealaltă, **o sabie**. **Eșarfa** care acoperă ochii zeiței sugerează funcția esențială a judecătorului: aceea de a judeca drept – jurisdictio – în condiții de independență și imparțialitate **fiindcă ochiul închis afară, înăuntru se deschide**.

Balanța din mâna stângă a zeiței sugerează ideea că judecătorul trebuie să așeze pe *talerele justiției*, toate probele, lăsând balanța să se încline, în condiții de independență și imparțialitate, spre partea dreptății. În examinarea cauzelor, judecătorul trebuie să *cântărească* drepturile și interesele fiecărei părți, fără să țină seama de considerațiuni străine procesului,

oricare ar fi acestea și de oriunde ar veni. Sabia din mâna dreaptă a zeiței semnifică executarea silită a dreptății.

Numele original al Zeiței este Themis, care înseamnă „*Legea Naturii*”.

Părinții Zeiței sunt Uranus și Gaia, adică Cerul și Pământul.

Intuiția mitologică merge și

ajunge departe, întrucât Cerul și Pământul sunt entități cosmologice, dar, în prelungire, sunt și ontologice, virtual metafizice. În joc este pusă ideea de Lege și de Ordine, asociată cu Legea. Cuvântul „themis” mai înseamnă și „obicei” sau „tradiție”, iar termenul mai larg care le cuprinde pe toate este „cutumă”.

Cutuma are un caracter secretic și anonim, dar Zeița are un nume, Themis, iar cu acest nume ea iese din anonim, luând însă cu sine și Legea.

La romani, popor realist și pragmatic, Themis devine Justiția, iar Legislația romană are ceva din perenitatea vecină cu eternitatea, a Zeiței. O mare parte dintre Legile Codului roman sunt valabile și azi, unele dintre ele fiind intangibile, ca Sfera lui Parmenide. Chiar și „Codul lui Napoleon” intră pe făgașul Zeiței,

încât, de la romani la români, peste toate zig-zagurile istorice, există și o coerență, una invizibilă în interior, și vizibilă doar în exterior, prin trădările ei.

„GÂNDESC, VORBESC ȘI ACȚIONEZ PRO INTEGRITATE!”

*„Nu sunt de acord cu ceea ce spui, dar voi apăra până la moarte
dreptul tău de a spune ce gândești”
(Voltaire)*

Debate-ul este o formă structurată de dezbatere educațională, compusă din echipaje cu un număr egal de membri. Aceștia sunt puși în situația de a pune în valoare *<pro și contra>* argumente diferite ale unor chestiuni asupra cărora oamenii, deși bine intenționați, pot fi în dezacord.

În cadrul concursului de dezbatere *„Gândesc, vorbesc și acționez Pro integritate!”*, desfășurat în data de 24 mai 2019 și găzduit de Liceul Teoretic „Gheorghe Marinescu”, la care au participat echipele următoarelor licee: Colegiul Național „Alexandru Papiu Ilarian” Târgu-Mureș, Colegiul Agricol „Traian Săvulescu” Târgu-Mureș, Liceul Teoretic „Gheorghe Marinescu” Târgu-Mureș, Colegiul Național Pedagogic „Mihai Eminescu” Târgu-Mureș și Liceul Tehnologic „Lucian Blaga” din Reghin, din județul Mureș, unde a fost dezbătute diverse teme despre corupție: „Limitarea fenomenului corupției, stoparea totală a fenomenului

este considerată utopică”, „Degradarea nivelului de trai al indivizilor și lipsa unor principii favorizează apariția corupției”.

Participarea la acest concurs a oferit prilejul de a se dezvolta abilitățile de comunicare, spiritul competitiv, abilitățile de leadership (munca în echipă) și totodată aprofundarea cunoștințelor legate de corupție, terminologia specifică domeniului politic.

CURIOZITĂȚI

- Primul cod de legi din lume a fost Codul lui Hammurabi cel Mare, scris în anul 1700 Î.Hr., pe o stelă din diorit.
- Primul cod de legi din Țara Românească, *Pravila de la Govora* a fost tipărit acum 376 de ani, în anul 1640.
- Codul civil al lui Napoleon Bonaparte a apărut pe vremea primului Imperiu Francez (1804), sub îndrumarea lui Napoleon I .
- Originea profesiei de avocat este în Roma, în timpul lui Romulus.
- Profesia de avocat intră în legalitate, în Țara Românească, la 30 septembrie, 1831, când Dinicu Golescu anunță înființarea primului barou al țării, format din 22 de avocați.
- Istrate N. Micescu (1881 -1954) este considerat cel mai bun avocat român din toate timpurile.
- Sarmiza Bilcescu (1867-1953) este prima doamnă doctor în drept din Europa, prima doamnă avocat, înscrisă în Baroul de Ilfov, în anul 1891.
- Ella Negruzzi (1876-1949) este considerată prima doamnă avocat din România.
- Instituția notarului își are originea în Antichitate, fiind legată de inventarea și răspândirea scrisului de către populațiile sumeriene.

- La noi, noțiunile de notar sau de act notarial apar în Evul Mediu (în secolul al XII -lea) și numai în Transilvania.
- Sandra Day O' Conner este prima doamnă judecător - asociat a Curții Supreme de Justiție a Statelor Unite ale Americii.
- Yolanda Eminescu (1921-1998) este prima doamnă judecător din România.

Așadar: *Curioșii nu mor repede, sunt doar bine informați!*

INTEGRITATE ȘI MORALĂ

Prof. dr. Maria Kozak
Inspectoratul Școlar Județean Mureș

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, *integritatea* este:

1. Însușirea de a fi integru; cinste, probitate; incoruptibilitate.
2. Însușirea de a fi sau de a rămâne intact, întreg.
3. (În sintagma) *Integritate teritorială* = principiu de bază al dreptului internațional potrivit căruia fiecare stat are dreptul să-și exercite deplin și nestingherit suveranitatea asupra teritoriului său. – din fr. *intégrité*.

Astăzi, semnificația termenului suportă dezvoltări suplimentare. **A fi integru** înseamnă nu doar a fi onest, incoruptibil, corect, ci și a fi, în felul acesta, un model, un reper pentru ceilalți. Astfel, integritatea nu trebuie să rămână doar un substantiv într-un dicționar. Trebuie să îi dăm valoare, concretețe, substanță, prin opoziție cu termenul „corupție”. „Corupția ucide!”, „Săptămâna anticorupție”, „Tu poți face lumină!”, „Stop corupției!”, „Fii corect, nu corupt!” sunt câteva dintre mesajele-generice sub care s-au desfășurat acțiuni importante, de anvergură și de impact, alături de Concursul județean „Gândesc, Vorbesc și Acționez Pro Integritate” adresat elevilor – toate acestea inițiate de Inspectoratul Școlar

Județean Mureș și Serviciul Județean Anticorupție Mureș, prin care s-a promovat conștientizarea necesității unei atitudini integre în rândul elevilor. Acestea au antrenat un număr considerabil de liceeni și profesori care, prin implicarea activă, au promovat ideea de integritate atât de necesară ca principiu al unei permanente conduite umane.

„Ceea ce ne face să devenim buni este, după unii, natura, după alții deprinderea, după alții învățătura.” Toate aceste dimensiuni, în proporții egale sau nu, alcătuiesc integritatea umană.

Omul integru este cel care se remarcă prin tot ceea ce face în plan profesional și personal. Integritatea se opune inconsecvenței, falsității, lipsei de onoare și de verticalitate. Sintagma *om integru* presupune valori morale lipsite de ambiguitate: binele, frumosul, adevărul, dreptatea, onestitatea, rigoarea, disciplina, respectul, dreapta măsură, autocontrolul. Aceste virtuți definesc integritatea caracterului, în toate aspectele lui. *Omul integru* este incoruptibil, demn, onest, își respectă cuvântul dat, va fi mereu de partea adevărului, iar în ontologia socială se remarcă.

Integritatea, în ipostazele ei, o găsim în șoferul de camion, în președintele de țară, în liderul politic, în funcționarul de la ghișeu, în poștașul care aduce corespondența, în medicul, profesorul și conductorul de tren. Toți aceștia pot și trebuie să fie

ipostaze ale integrității umane. Integritatea rămâne calitatea noastră fundamentală pe care nu trebuie să o exersăm aleatoriu, ea trebuie să ne definească în tot ceea ce facem ca ființe umane responsabile. Avem nevoie de norme, de repere, avem nevoie de o societate sănătoasă în care aceste valori să fie cultivate și să ofere tinerei generații modelul, prin raportare la un standard. Promovând această paradigmă putem spera că lumea va respira altfel.

Integritatea și demnitatea umană nu trebuie înțelese ca valori morale abstracte, ci ca atitudini civice care presupun asumarea unor decizii pentru o cetățenie activă, dezvoltarea gândirii critice, responsabilizarea față de sine și față de ceilalți. Cineva spunea că **„integritatea este cel mai bun anticorp împotriva unei maladii a spiritului – corupția”** care, din păcate, câștigă teren în democrațiile neconsolidate, în societățile unde domnește anarhia. O societate cu o arhitectură sănătoasă, unde domină spiritul civic real, unde corectitudinea este cuvântul de ordine, va avea capacitatea să formeze tineri care să treacă cu bine testul integrității.

A cultiva la elevii noștri principiile fundamentale ale integrității umane este la fel de important cu a-i învăța limba română, istorie, matematică sau limbi moderne. Pentru că educarea înseamnă învățare. A educa înseamnă a învăța reguli și principii clare, care să formeze caractere în acord cu acestea. **„Prea multă**

libertate ne corupe” – afirma Terențiu, deoarece prea multă libertate înseamnă nesocotirea regulilor și a limitelor acestei libertăți.

Un sistem solid de valori și principii care stau la baza educației are șanse să facă dintr-un copil un adult integru și responsabil care, dacă va greși, va înțelege să își asume consecințele greșelii, deoarece integritatea și demnitatea sunt în strânsă relație cu modul în care gestionăm greșeala: *„Nu există o testare mai bună a integrității unui om decât comportamentul acestuia atunci când greșește.”* (Marvin Williams)

Să învățăm să evităm greșeala, să respectăm și să ne respectăm integritatea, să credem în principiile și valorile morale – aceasta e traiectoria pe care trebuie să rămânem. Promovându-le și cultivându-le, ele vor deveni coordonate constante ale societății în care trăim și în care formăm devenirea tinerilor.

În acest context, un ghid care are ca personaj principal **INTEGRITATEA**, nu poate fi decât o apariție editorială absolut lăudabilă. Lucrarea de față nu are un scop teoretic declarat, întrucât nu urmărește să examineze integritatea, ci să ne ajute să devenim integri, plecând de la aserțiunea lui Socrate: *„Nimeni nu acționează de bună voie nedrept, ci numai din insuficiența științei.”*

ROLUL FAMILIEI ÎN FORMAREA INDIVIDULUI INTEGRU

prof. dr. Adriana-Loredana Dan
Inspectoratul Școlar Județean Mureș

Familia reprezintă piesa esențială în puzzle-ul social, fiind creatorea de indivizi ce vor acționa liber în societate după desprinderea de familie și vor crea noi familii care, la rândul lor, vor genera noi indivizi contribuind la perpetuarea unor concepții, tradiții, obiceiuri, valori etice și la menținerea sau schimbarea societății în beneficiul sau în detrimentul societății. Evoluția societății depinde de familie. Acesta este un fenomen valabil de la geneză și care nu a suferit modificări fiind susținut de principiul ciclicității, dar care are un efect de proporții asupra societății: societatea trebuie înțeleasă precum un macrounivers alcătuit din microuniversuri, din familii – societatea este familia!

Rolul părinților este extraordinar în formarea copiilor, iar apoi rolul educatorilor și a mediului în care copilul se dezvoltă. Este cunoscut faptul că individul poartă pecetea a trei elemente în proporție egală, dar diferit uneori în funcție de etapa pe care o traversează: moștenirea genetică, educația și mediul. Educația și mediul sunt reprezentate inițial doar de către cele familiale, „cei șapte ani de acasă”, făcând echipă bună cu moștenirea genetică. Intrarea în mediul formării educaționale oferite de către stat sau alți

furnizori educaționali (grădiniță, școală, cursuri opționale etc.) presupune alternarea mediului familial cu cel exterior, într-o manieră controlată, control care treptat își va modifica intensitatea – părintele nu va mai avea aceeași influență asupra mediului în care copilul său se formează o dată cu înaintarea în vârstă. Evoluția copilului presupune divizarea mediului și în raport cu planul social – grupul social al prietenilor va avea efect asupra dezvoltării viitorului individ social. În acest fel, copilul se desprinde tot mai mult de familie, rămânând moștenirea genetică și ceea ce acesta a acumulat informațional, senzorial, psiho-emoțional, cultural etc. din mediul familial până în momentul intrării în mediul educațional și în cel social. Fiecare factor are o influență deosebită asupra noastră, de aceea alegerile trebuie cumpătate, iar uneori schimbarea se impune ca o necesitate. Raționamentul trebuie să fie lucid, în ciuda influenței factorului emoțional.

Părintele/tutorele este singurul care are competența luării primelor decizii în vederea formării educaționale a copilului – alegerea grădiniței, a școlii – ca mai apoi să intervină și copilul ca factor decizional prin anumite preferințe în funcție de abilitățile demonstrate, de plăcerea de a studia o anumită disciplină/știință, dar și în funcție de relațiile de prietenie formate.

O altă perspectivă asupra rolului părintelui/tutorelui este cea a relației cu furnizorul educațional, cu școala. În acest caz, se

dezvoltă un parteneriat, înțeles tot mai bine în ultimul deceniu, atât prin semnarea unui contract la debutul studiilor elevului într-o instituție de învățământ, cât și prin întâlnirile prestabilite între părinți și reprezentanții instituției: consilierea săptămânală, consilierea în cadrul „ședințelor cu părinții”, consilierea la cerere/programată la nevoie, consilierea cu psihologul unității, reprezentarea părinților printr-un membru al consiliului părinților în cadrul activităților consiliului de administrație al unității etc. Varietatea oportunităților de interacțiune direct cu școala demonstrează interesul statului român de a oferi deschidere în comunicarea cu părinții/tutorii, de a înțelege necesitățile elevilor dinspre părinți, dar și ale părinților și de a activa conștiința părinților asupra rolului pe care aceștia îl au și după ce copilul a intrat în sistemul educațional de învățământ.

Valorile morale reflectă anumite cerințe și exigențe generale și se formează din primele zile ale copilului pe schema valorilor familiei și trebuie adaptate și dezvoltate pe parcursul întregii vieți, inițial sub îndrumarea educatorilor ca mai apoi, o dată cu dezvoltarea copilului în adult, acest rol să îi revină individului. Acesta își câștigă independența socială și, implicit, devine propriul stăpân asupra propriilor decizii care îi vor pava drumul vieții din toate punctele de vedere.

Fără valori morale de respect, iubire, iertare, stăpânire de sine individul nu poate asigura contribuția sa constructivă în formarea unei societăți integre.

Societatea românească a suferit schimbări radicale în ultimii treizeci de ani din cauza modificărilor istorico-politice și financiare, iar românii s-au adaptat acestora. Integritatea se impune ca principală valoare a unei societăți democratice și noi ne-am asumat în proporție ridicată această perspectivă absolut necesară libertății sociale și asigurării unui trai etic valoros generațiilor viitoare, a unui stil de viață ce trebuie să devină unica normalitate. Doar familia poate transmite inițial acest concept etic copilului, perpetuat în cascadă generațiilor.

MORALA ȘI ETICA

prof. Sabin-Gavril Pășcan

Inspectoratul Școlar Județean Mureș

Prof. dr. Diana Nițulescu

Inspectoratul Școlar Județean Mureș

De-a lungul istoriei civilizațiilor, conștiința și opinia publică a realizat un sistem de norme de conviețuire, de comportament, utilizate în raporturile intersociale, pornind de la categoriile universale de bine, rău, datorie, dreptate, nedreptate și a căror încălcare nu este sancționată de lege, ci de opinia publică.

Totalitatea convingerilor, atitudinilor, deprinderilor, principiilor, normelor determinate istoric și social, care reglementează comportamentul și raporturile indivizilor între ei, poartă denumirea de morală, termen ce își are originea în cuvântul latin „mos”, „mores” și din cuvântul grecesc „moralis”, traduse „obicei”, „morav”, un cod special, un ansamblu de reguli cărora individul social trebuie să i se conformeze pentru a fi acceptat în societate. Morala cuprinde și fenomenele care țin de conștiința morală și individuală, calitățile și defectele morale, judecățile, sentimentele și valorile morale.

Etica este știința care se ocupă cu studiul teoretic al valorilor și condiției umane din perspectiva principiilor morale și cu rolul lor în viața socială.

Etica este teoria despre morală. Ea presupune reflectarea asupra unor principii generale de comportament și asupra comportamentului pe care ar trebui să îl adopte o persoană în anumite situații din perspectiva acestor principii. Morala are o semnificativă componentă emoțională. Etica însă presupune mai multă detașare, raționalism.

Principală deosebire dintre morală și etică este faptul că morala constituie un fenomen real, o entitate a ontologiei sociale, un ansamblu de reguli și norme de bună purtare, cu caracter mai mult sau mai puțin universal – ce ține de comportamentul cotidian, de viața practico-spirituală reală a indivizilor și colectivităților umane, iar etica este știința ce studiază morala.

Se poate conchide astfel că, morala se referă la comportamentul uman văzut prin prisma valorilor (de bine și rău, drept și nedrept etc.), iar etica se referă la studiul a tot ceea ce întră în această arie a valorilor și normelor morale în acțiune.

Tema morală este una dintre cele mai vechi teme ale filosofiei. Ea a fost și este constitutivă naturii umane, iar conștiința de sine a omului s-a constituit, înainte de toate, în jurul valorilor morale. Este suficient să aducem ca argument unul dintre cele mai vechi

documente istorice, *Biblia*, în care păcatul originar, care a dus la răspândirea omului în lume și la devenirea lui istorică, s-a săvârșit tocmai prin accesul acestuia la cunoașterea *binelui și răului*.

De altfel, primele judecăți de valoare morală au apărut în strânsă legătură cu doctrinele religioase ale începutului istoriei și au rămas până astăzi componente majore ale religiozității și, totodată, surse importante pentru constituirea doctrinelor morale.

Primele idei sistematizate despre morală în afara unor sisteme religioase au apărut în filosofia greacă *presocratică*. Presocraticii identificau morala cu *virtutea*, cu *viața în armonie cu natura, cu universul*, fiind prin excelență adepții unei morale *individualiste și cosmogonice*. Realizând marea răsturnare epistemologică a filosofiei grecești, prin întoarcerea cugetării filosofice spre om, *Socrate* pune la baza moralității rațiunea ca virtute, realizând o ierarhie valorică asupra căreia se vor opri numeroși alți filosofi ai antichității:

ÎNȚELEPCIUNEA – CURAJUL - CUMPĂTAREA DREPTATEA

Preluând liniile de cercetare filosofică ale lui *Socrate*, eroul dialogurilor sale, *Platon consideră că morala există în viața oamenilor în baza unor prescripții sub forma virtuților, constituite după principiile raționale, voliționale și sensibile*

propriei naturii umane, dar aparținând societății ca un „dat” al universului. Platon a gândit etica drept o știință a organizării raționale a societății, ierarhia valorilor morale stabilită de acesta fiind:

DREPTATEA – ÎNȚELEPCIUNEA - CURAJUL CUMPĂTAREA

Pentru Aristotel, morala este produsul unui raport social, prin care se asigură cultivarea unor virtuți confirmate social, apoi trăite conștient. Aristotel a formulat pentru prima dată ideea libertății de a alege, dar nu ca un atribut înăscut al individului, ci ca relație socială. La fel ca predecesorii săi, *Aristotel* are un punct de vedere cu privire la ierarhia valorilor. În concepția sa, primordială este dreptatea, care generează raporturile individului cu societatea, în timp ce înțelepciunea, curajul și cumpătarea determină raportul individului cu sine.

Morala se axează astfel pe o componentă normativă. Aceasta demonstrează ce fel de acțiuni și ce fel de comportament ale comunității constituie o normă și care reprezintă o abatere de la aceasta. Pentru a exprima cerințe ca atare, se utilizează așa cuvinte și expresii ca: *„trebuie”, „nu trebuie”*. Normele pot să conțină interdicții, permisiuni sau obligații.

Normele pot să aibă forma unui imperativ categoric, arătând ce trebuie să se facă întotdeauna, sau ceea ce nu trebuie să se facă.

Toți oamenii societății contemporane sunt egali în fața normelor morale, la fel cum sunt egali în fața legii.

INFORMARE DE BAZĂ ÎN DOMENIUL DROGURILOR

Ion Aleodor Roman

*Centrul de Prevenire, Evaluare
și Consiliere Antidrog Mureș*

Prezentarea Agenției Naționale Antidrog

■ Coordonator național al politicilor în domeniul:

- **Prevenirii consumului**
- **Combaterii traficului**
- **Asistenței integrate a consumatorilor de droguri**
- **Cercetare, evaluare, informare privind fenomenul drogurilor**

■ Structură:

- **42 C.P.E.C.A. (Centre Județene de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog)**
- **5 CAIA (Centre de Asistență Integrată în Adicții) – 3 București, 1 – Iași, 1- Oradea**

Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Mureș

Târgu Mureș, str. Kos Karoly nr. 1/B

telefon/ fax: 0265-210.230;

www.ana.gov.ro

Tel verde 0 800 7 800 800

cpeca.mures@ana.gov.ro

CE SUNT DROGURILE?

■ **OMS (1969):** în sens amplu „Orice substanță care, introdusă într-un organism viu, poate modifica una dintre funcțiile acestuia.”

■ **OMS (1982):** în sens strict (drog de abuz) „Orice substanță cu efecte psihoactive (capabilă să producă modificări de percepție, a stării de spirit, conștiință și comportament) și susceptibilă de a fi autoadministrată cu un uz nemedical.”

■ **În prezent:** Se înțelege prin „drog” orice substanță care întrunește următoarele condiții:

■ Este capabilă să producă efecte psihoactive

■ Duce la repetarea consumului din cauza plăcerii pe care o provoacă (efect de consolidare pozitiv)

■ Produce stare proastă fizică și/sau psihică la încetarea consumului

CLASIFICAREA DROGURILOR

- După regimul juridic

1. DROGURI LEGALE

❖ Alcoolul

- ❖ Tutunul
- ❖ Cofeina
- ❖ medicamentele eliberate cu prescripție medicală

2. DROGURI ILEGALE

- ❖ Canabis
- ❖ Heroina
- ❖ Cocaina
- ❖ LSD
- ❖ Ecstasy
- ❖ Amfetamine
- ❖ Ciuperci halucinogene
- ❖ Noile substanțe psihoactive = “etnobotanice” (NSP)

- după efectele asupra SISTEMULUI NERVOS CENTRAL

1. Drogurile care încetinesc activitatea SNC:

- Băuturi alcoolice;
- Benzodiazepine (diazepam, rudotel);
- Barbituricele și alte substanțe utilizate ca somnifere (fenobarbital);
- Solvenții și gazele inhalante (toluen, acetonă);
- Opiacee (opiu, morfină, codeină, papaverină, heroină);
- Opioide (fortal, metadonă).

2. Drogurile **care acelerează** activitatea SNC:

- Cocaină
- Amfetaminele, Ecstasy
- Cafeina
- Tutunul

3. Drogurile **care perturbă** activitatea SNC:

- Substanțe halucinogene (LSD, Mescalina, Ecstasy, ketamina)
- Canabis
- Ciuperci psilocibe

- după dependența generată –

- droguri ce creează dependență:

- fizică
- psihică
- mixtă – fizică și psihică

DROGURILE LEGALE

ALCOOLUL

Este cel mai folosit drog legal la ora actuală.

Efecte:

- **psihice**: reduce inhibiția; determină o stare de relaxare și bună dispoziție; lipsa de concentrare; slăbirea judecății; pierderea autocontrolului.

- **fizice**: tulburări respiratorii și cardiace; afectează reflexele și coordonarea motorie; sporește riscul bolilor de ficat (în special ciroza); în cantități mari: pierderea cunoștinței, comă și chiar moarte.

TUTUNUL

Efecte:

- **psihice**: senzație de calmare, de concentrare; relaxare;

- **fizice**: amețeli, grețuri și chiar vărsături; bronșite; cancer, ulcer; afecțiuni respiratorii, circulatorii, cardiace; arteroscleroză;

Tutunul are un conținut complex. Dacă majoritatea fumătorilor cunosc faptul că tutunul conține nicotină, puțini știu faptul că tutunul mai conține alte aproximativ 4000 de substanțe chimice dăunătoare, dintre care peste 40 sunt cancerigene.

Țigara electronică nu este metodă de renunțare la fumat

- ✘ analiza făcută de Institutul Național al Consumului (INC) din Franța arată că printre substanțele prezente în vaporii emiși de țigările electronice de pe piață se numără

formaldehidă, acetaldehidă, acroleină – toate toxice, precum și urme de metale grele.

✕ *„Am descoperit o cantitate semnificativă de molecule cancerigene în vaporii emiși de țigările electronice. În cazul a trei din 10 tipuri de țigări electronice nivelul formaldehidei era aproape la fel ca cel din țigările normale”,* a spus Thomas Laurenceau, redactorul șef al publicației Institutului Național al Consumului.

Acroleina, o altă substanță extrem de toxică, a fost găsită într-o cantitate semnificativă în țigările electronice analizate, mult peste nivelul maxim admis în țigările convenționale.

DROGURILE ILEGALE

CANABISUL

Efectele imediate ale canabisului:

- absența inhibițiilor
- calmare
- somnolență
- senzația de scurgere înceată a timpului
- tendința de a râde și vorbi mult
- injectarea ochilor

- creșterea apetitului alimentar, îndeosebi pentru dulciuri
- posibil halucinații (10% dintre consumatori)
- posibil scăderea capacității de concentrare și memorare

Efectele pe termen lung ale canabisului:

Consecințe în plan psihologic:

- scăderea capacității de concentrare
- afectarea memoriei de scurtă durată
- diminuarea reflexelor
- halucinații, imagini distorsionate, comportamente psihotice persistente post-intoxicație (2% dintre consumatori)
- sindromul a-motivațional (lipsă de orice interes, delăsare, indiferență, eludarea responsabilităților, cu afectarea semnificativă a vieții școlare/profesionale, familiale, a relațiilor)

Consecințe în plan fiziologic:

- creșterea frecvenței cardiace (tahicardie)
- boli cronice pulmonare
- scăderea concentrației de testosteron la bărbați, creșterea riscului de infertilitate la femei

Sindromul de abținere se manifestă prin:

- perturbări ale somnului
- iritabilitate
- pierderea apetitului alimentar
- o continuă pierdere în greutatea corporală

- nervozitate
- o trăire intensă de frică și anxietate
- transpirații și dureri de stomac

ECSTASY

Efectele consumului de ecstasy:

- creșterea temperaturii (risc mare, chiar **fatal** de deshidratare!!) - febră
- creșterea pulsului (palpitații/tahicardie)
- creșterea tensiunii arteriale
- creșterea pupilei (midriază) cu hipersensibilitate vizuală
- cefalee
- înroșirea feței sau paloare
- cianoză (scăderea oxigenului în sânge) – la nivelul feței sau al extremităților
- grețuri, vărsături
- respirație patologică
- secreții nazale abundente

La doze mari apar o serie de efecte neurologice, care merg de la: ataxie (lipsă de coordonare motorie) cu tremor al membrelor, clănțănitul dinților și mișcări rapide ale ochilor până la tensiune în

mușchi, chiar tetanie (încleștări musculare) și bruxism (scrâșnirea dinților) și chiar stare de comă și deces.

Efectele ecstasy pe termen lung:

Ca urmare a consumului cronic apar o serie de fenomene care constau în:

- hipervigilență
- agitație psiho-motorie
- iritabilitate
- senzația de înțepături la nivelul pielii
- tremur.

Individul se simte spionat, criticat, subapreciat, are senzația că în jurul lui se urzește un complot, ceea ce îi provoacă o stare de intensă anxietate și depresie, putând ajunge până la tentative de suicid, simptome care dispar rapid după încetarea administrării, dar reapar la reluarea consumului.

Cel mai important și de temut simptom al sindromului de abstenență la XTC și amfetamine este depresia, care se asociază frecvent cu ideea suicidală și tentative de suicid, în special în cazul consumului unor doze mari sau a consumului pe o lungă perioadă de timp.

AMFETAMINELE

Efecte imediate ale consumului de amfetamine

Efecte fizice:

- creșterea tensiunii
- creșterea pulsului
- accelerarea respirației
- dilatarea pupilelor
- tremor

Efecte psihice agreate:

- hipervigilență (agitație, fugă de idei)
- senzație de forță
- veselie
- încredere în sine

Efecte psihice ulterioare:

- anxietate
- agitație
- iritabilitate
- panică
- idei de persecuție
- delir
- insomnie;

Consumul repetat de doze mari duce la comportamente compulsive și repetitive.

SOLVENTII

Sunt substanțe care produc efecte similare alcoolului sau anestezicelor, cel mai răspândit mod de utilizare este inhalarea în pungi de plastic, flacoane sau alte recipiente; ex.: vopsele, lacuri, acetona, gaz de brichetă, cleiuri etc.

Efecte psihice:

- confuzie, pierderea autocontrolului, dorința de a face lucruri „trăznite”; uneori pot apărea halucinații vizuale sau auditive.

Efecte fizice:

- senzație de caldura, înroșirea feței, tuse, strănuturi, sângerări ale mucoasei nazale, grețuri, vărsături, amețeli, somnolență puternică, lipsa de coordonare a mișcărilor, scăderi în greutate, decese prin stop cardiac sau sufocare.

NOILE SUBSTANȚE PSIHOACTIVE – ETNOBOTANICELE”

• EFECTE:

- reducerea concentrării, reducerea memoriei de scurta durată
tahicardie, palpitații, depresie, bruxism.

- sângerări nazale, arsuri la nivelul nasului, probleme ale circulației sângelui, erupții cutanate, halucinații, anxietate paranoia, convulsii.

DE CE SUNT PERICULOASE NSP?

- Dependența psihologică se instalează relativ rapid
- Riscurile sociale generate de consumul de „etnobotanice” sunt ignorate:
 - există riscul de excludere și automarginalizare socială
 - abandon școlar
 - afectarea carierei
 - afectarea a valorilor morale
 - comportamente delincvente
 - infracționalitate.

SEMNELE CONSUMULUI DE DROGURI

SEMNE GENERALE (nespecifice, trebuie coroborate cu semnele specifice):

- și-a schimbat brusc comportamentul
- trece, fără motiv, de la veselie la tristețe
- își vinde lucrurile de valoare din casă
- și-a schimbat grupul de prieteni
- își ascunde noii prieteni și nu vorbește despre preocupările lor

- își pierde interesul față de școală și activitățile preferate (sport, muzică, film etc.)
- este apatic și somnolent
- uneori devine agresiv fără motiv

SEMNE SPECIFICE

- ochi sticloși și/sau roșii
- pupilă mărită/ punctiformă
- pare băut /amețit dar nu miroase neapărat a alcool (dificultăți de mers, de menținere a echilibrului, de coordonare a mișcărilor, vorbire dezarticulată)
- zvâcniri ale capului, ticuri
- mișcări bizare, repetitive
- maxilare încleștate
- râs inadecvat
- se pune în situații periculoase sau le ignoră (traversează neglijent strada, fugind prin fața mașinilor sau provoacă la bătaie persoane cu avantaj net superior numeric sau ca forță fizică)
- manifestări extreme:
 - fie agitat – violent – paranoic – teamă intensă
 - fie moleșit – apatic – somnolent – mișcări îngreunate – privire în gol
- confuzie

- poartă ochelari de soare în situații nepotrivite (de exemplu, noaptea sau în cluburi/când luminozitatea e redusă)
- transpirație abundentă sau senzație de frig în condiții termice normale
- vărsături

LEGISLAȚIE

Legea 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri stabilește:

- Sancționarea traficului și a altor operațiuni ilicite cu substanțe aflate sub control național
- Măsuri împotriva consumului ilicit de droguri
- Reglementează juridic înființarea unui *sistem integrat prin care consumatorii și consumatorii dependenți de droguri să poată beneficia de servicii de asistență medicală, psihologică și socială*

Definirea termenilor:

- **droguri** - plantele și substanțele stupefiante ori psihotrope sau amestecurile care conțin asemenea plante și substanțe, înscrise în tabelele nr. I-III;
- **droguri de mare risc** - drogurile înscrise în tabelele nr. I și II

- Codeina, heroina, mescalina, THC, cocaina, amfetamine, morfina si saruri, metamfetamina

▪ **droguri de risc** - drogurile înscrise în tabelul nr. III;

- Barbitol, cannabis, rezina de cannabis si ulei de cannabis, diazepam, GHB

▪ **precursori** - substanțele utilizate frecvent în fabricarea drogurilor, înscrise în tabelul nr. IV;

- ex.: efedrina, acid lisergic, acetona, anhidrida acetica, permanganat de potasiu, acid sulfuric, toluen

ART. 22

(1) Consumul de droguri aflate sub control național, fără prescripție medicală, este interzis pe teritoriul României.

ART. 2

(1) Cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, oferirea, punerea în vânzare, vânzarea, distribuirea, livrarea cu orice titlu, trimiterea, transportul, procurarea, cumpărarea, deținerea ori alte operațiuni privind circulația drogurilor de risc, fără drept, se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 7 ani (3 la 15 ani i.n.C.P.) și interzicerea unor drepturi.

(2) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) au ca obiect droguri de mare risc, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani (10 la 20 de ani i.n.C.P.) și interzicerea unor drepturi.

ART. 3

(1) Introducerea sau scoaterea din țară, precum și importul ori exportul de droguri de risc, fără drept, se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 10 ani (10 la 20 de ani i.n.C.P.) și interzicerea unor drepturi.

(2) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) privesc droguri de mare risc, pedeapsa este închisoarea de la 7 la 15 ani (15 la 25 de ani i.n.C.P.) și interzicerea unor drepturi.

ART. 4

(1) Cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, cumpărarea sau deținerea de droguri pentru consum propriu, fără drept, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă (6 luni la 2 ani sau amendă i.n.C.P.)

(2) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) privesc droguri de mare risc, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani (2 la 5 ani i.n.C.P.)

ART. 5

Punerea la dispoziție, cu știință, cu orice titlu, a unui local, a unei locuințe sau a oricărui alt loc amenajat, în care are acces publicul, pentru consumul ilicit de droguri ori tolerarea consumului ilicit în

asemenea locuri se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi.

ART. 6

(1) Prescrierea drogurilor de mare risc, cu intenție, de către medic, fără ca aceasta să fie necesară din punct de vedere medical, se pedepsește cu închisoare de la 1 an la 5 ani.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și eliberarea sau obținerea, cu intenție, de droguri de mare risc, pe baza unei rețete medicale prescrise în condițiile prevăzute la alin. (1) sau a unei rețete medicale falsificate.

ART. 7

Administrarea de droguri de mare risc unei persoane, în afara condițiilor legale, se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani.

ART. 10

Îndemnul la consumul ilicit de droguri, prin orice mijloace, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani (de la 6 luni la 5 ani i.n. C.P.)

ART. 11

Dacă faptele prevăzute la art. 2, 6-8 și 10 au avut ca urmare moartea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi.

ART. 13. (1) Tentativa la infracțiunile prevăzute la art. 2-7, la art. 9 și 10 se pedepsește.

(2) Se consideră tentativă și producerea sau procurarea mijloacelor ori instrumentelor, precum și luarea de măsuri în vederea comiterii infracțiunilor prevăzute la alin. (1)

ART. 8

Furnizarea, în vederea consumului, de inhalanți chimici toxici unui minor se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani.

ART. 5

Punerea la dispoziție, cu știință, cu orice titlu, a unei locuințe sau a unui local ori a oricărui alt loc amenajat, în care are acces publicul, pentru consumul ilicit de droguri ori tolerarea consumului ilicit în asemenea locuri se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani (de la 3 la 5 ani i.n.C.P.) și interzicerea unor drepturi.

ART. 14

Nu se pedepsește persoana care a comis una dintre infracțiunile prevăzute la art. 2-9 și care, mai înainte de a fi începută urmărirea penală, denunță autorităților participarea sa la comiterea infracțiunii, contribuind astfel la identificarea și tragerea la răspundere penală a autorului sau a celorlalți participanți.

ART. 15

Persoana care a comis una dintre infracțiunile prevăzute la art. 2-9, iar în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit

infracțiuni legate de droguri beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege.

De ce să fii voluntar al Agenției Naționale Antidrog?

În fiecare zi vedem sau auzim de activități de voluntariat. Din ce în ce mai mulți tineri aderă la organizații neguvernamentale sau instituții publice, care desfășoară activități de voluntariat în beneficiul tinerilor sau a diferitelor categorii de persoane defavorizate.

Dar, ce este și ce nu este voluntariat?

Conform Art. 3 lit. a) din Legea voluntariatului (Legea nr. 78/2014), voluntariatul *„reprezintă participarea voluntarului persoană fizică la activități de interes public desfășurate în folosul altor persoane sau al societății, organizate de către persoane juridice de drept public sau de drept privat, fără remunerație, individual sau în grup.”*

Așadar, voluntariatul este o activitate neremunerată, în beneficiul altor persoane, care trebuie să se desfășoare într-un cadru organizat, care să ofere posibilitatea recunoașterii acestei activități.

De ce avem nevoie de recunoașterea activității de voluntariat?

Fără a considera că, cei care desfășoară activități voluntare, care nu se bucură de recunoașterea conferită de o organizație neguvernamentală sau instituție publică, nu beneficiază de unele dintre aceste avantaje, printre beneficiile voluntariatului, putem să vorbim despre: câștigarea de experiență în vederea obținerii unui serviciu mai bun; socializarea și dobândirea de noi prieteni și cunoștințe; posibilitatea de învățare a unor lucruri noi și a-ți forma deprinderi utile; testarea unei noi cariere; ajutarea celor mai puțin norocoși; înțelegerea problemelor comunității în care trăim; posibilitatea de a face parte dintr-o echipă și de întâlni persoane importante din comunitate; activitatea de voluntariat este considerată experiență în muncă;

De ce să fii voluntar al Agenției Naționale Antidrog?

Fără a exclude avantajele prezentate anterior, credem că există avantaje specifice voluntariatului la Agenția Națională Antidrog, cum ar fi: câștigarea de abilități practice de lucru în echipă, comunicare, managementul timpului alături de o echipă de profesioniști; acumularea de cunoștințe teoretice și practice din domeniul nou și dinamic; participarea la activități ce pot să contureze o viitoare carieră într-o instituție modernă și orientată spre viitor;

Voluntariatul are și dezavantaje?

Există, desigur și dezavantaje ale voluntariatului. Voluntariatul presupune implicare, motivație și poate, pierderea orelor de distracție cu prietenii, care nu sunt voluntari, în favoarea unor activități în beneficiul altor persoane și a comunității, dar cred că, pentru mulți tineri, balanța înclină în favoarea voluntariatului.

Cum pot să devin voluntar Antidrog?

Așadar, dacă ești tânăr, crezi că vrei să schimbi ceva și consideri că voluntariatul ți se potrivește...echipa Centrului de Prevenire Evaluare și Consiliere Antidrog (C.P.E.C.A.) Mureș te așteaptă să ni te alături și...

Să devii Voluntar Antidrog!

AUTOCUNOAȘTERE ȘI DEZVOLTARE PERSONALĂ

SECȚIUNEA PSIHOLOGIE

Prof. univ.dr. Camelia Stanciu

Universitatea „Dimitrie Cantemir”, Târgu-Mureș

Adolescența este perioada care a fost definită în multiple feluri: vârsta ingrată (*Dictionnaire de la psychologie Larousse*, J. Rousselet) sau vârsta marilor elanuri. Literatura psihologică evidențiază faptul că adolescenții inteligenți sunt activi, creativi, sociabili, agitați, cu tendința de a atrage atenția, debordanți și dornici de a învinge plictiseala. Adolescenții foarte inteligenți și foarte creativi manifestă comportamente mai independente și cu dorințe de autoperfecționare. Aceștia sunt mai nonconformiști, fenomen activ în respingerea aspectelor convenționale și de afirmare a autorității ce pot duce în concepția lui M. Debesse, la ceea ce autorul a numit criza de originalitate.

Diversitatea modalităților ei de definire derivă tocmai din complexitatea aspectelor pe care adolescența le implică.

<i>Adolescența, deși este o perioadă plină de frământări, reprezintă vârsta nonconformismului și a marii sincerități.</i>
--

<i>Adolescența nu este doar o perioadă importantă a vieții, ci și</i>
--

<i>singura perioadă când putem vorbi despre viață în sensul complet al cuvântului. (M. Houellebecq)</i>
<i>Adolescența este timpul în care luăm universul prea în serios. (M. Ralea)</i>
<i>Adolescența este singurul timp în care înveți ceva. (M. Proust)</i>
<i>Adolescența este pasul spre maturizare.</i>

Adolescența este procesul complex prin care copilul devine adultul de mâine, învățând în fiecare zi să se adapteze la schimbare și astfel, maturizându-se. Dar această schimbare se realizează cu prețul unor permanente conflictualități la nivel psihic, iar gestionarea acestora poate genera structuri armonioase sau dizarmonice.

Un aspect important de reținut este că adolescența reprezintă în primul rând o perioadă de viață marcată de transformări la nivel biologic și psihic. Traversarea ei nu se face lent, ci dimpotrivă, tensionat, cu trăiri dramatice, frământări interne pentru găsirea surselor de satisfacere a elanurilor (Verza, E., Verza, F.E., 2000, p. 185) și uneori cu izbucniri temperamentale.

Vârsta adolescenței este marcată de căutarea noului, de implicare socială și intensitate emoțională. Aceste modificări au

posibile avantaje și dezavantaje. Adolescența este o perioadă de testare a limitelor.

Criza de originalitate, atunci când apare, se manifestă prin episoade lente și spectaculoase; fiind generată, se pare, chiar de ambiguitatea statusului adolescentin: adolescentului i se neagă identitatea de copil, dar nu i se recunoaște pe deplin capacitatea de a efectua rolurile adultului.

Perioada adolescenței repune problema dezvoltării conștiinței de sine datorită, pe de o parte, modificărilor ce survin în sistemul general de cerințe ce se manifestă față adolescent, iar pe de altă parte, datorită schimbărilor prin care trece personalitatea cu structurile și substructurile sale.

Perioada de trecere de la copilărie la adolescență este marcată de distanțarea adolescenților de adulți (părinți, bunici, frați mai mici) ca o primă formă de obținere a autonomiei. Una dintre componentele sale constă în dezvoltarea unui sentiment de sine ca persoană unică și diferită de ceilalți. (Adams, G.R., Berzonsky, M.D., 2009, p. 223). Distanțarea adolescenților de ceilalți este firească, însă respingerea completă a celorlalți nu este nici firească, nici utilă.

Ce se întâmplă în creierul unui adolescent?

Imagistica avansată a creierului a reușit să dovedească faptul că una dintre caracteristicile principale ale creierului unui adolescent este

plasticitatea, ceea ce înseamnă că se poate adapta și răspunde mediului înconjurător. Creierul în sine nu crește, ci mai degrabă crește conectivitatea între regiunile acestuia.

Imaginea următoare (preluată de pe drivingmba.com) prezintă într-o manieră stilizată principalele manifestări și arii de interese la vârsta adolescenței.

Autocunoaștere

„Cunoaște-te pe tine însuși!” – celebrul dicton al lui Socrate atrage după sine o nouă întrebare: „*Cine sunt eu?*”

În concepția lui D. Goleman (2008, p. 77), autocunoașterea face referire la esența inteligenței emoționale: conștientizarea propriilor sentimente în momentul în care ele apar.

Printre cele mai semnificative caracteristici ale adolescenței se numără dezvoltarea conștiinței și a conștiinței de sine, în care sunt implicate identitatea Ego-ului și plasarea subiectului în realitate. Adolescentul este confruntat cu schimbări multiple legate de maturizarea sexuală și cu descoperirea dimensiunilor realității sociale (Verza, E., Verza, F.E., 2000, p. 189).

Pe măsură ce copilul înaintază în vârstă și se confruntă cu situații din ce în ce mai numeroase și mai diverse începe să-și dezvolte cunoașterea de sine. Este un proces complex, care durează întreaga viață și care duce mai întâi la conturarea, iar apoi la structurarea și îmbogățirea imaginii de sine.

Imaginea de sine este o reprezentare mentală a propriei persoane, un „tablou” în care sunt incluse cunoștințele despre sine (abilități, comportamente, emoții, cunoștințe, valori, etc.), și care ne ajută să ne reglăm comportamentul în societate.

Imaginea de sine nu reflectă întotdeauna realitatea. O adolescentă cu o înfățișare fizică atractivă se poate percepe cu fiind urâtă și dizgrațioasă. Cu cât o persoană se percepe mai corect, își interpretează caracteristicile mai precis și își dezvoltă convingeri mai realiste despre sine, cu atât și funcționarea sa generală va fi mai bună. Imaginea de sine (Eul) nu este o structură omogenă, în cadrul său diferențiindu-se mai multe componente:

Ø Eul actual, care se referă la ceea ce individul consideră că este într-un anumit moment al dezvoltării sale;

Ø Eul ideal, care reflectă ceea ce individul ar dori să fie;

Ø Eul viitor, care exprimă ceea ce individul poate deveni în viitor.

Eul actual este modul în care persoana își percepe propriile caracteristici fizice, cognitive, emoționale, sociale și spirituale la un moment dat. Eul actual are mai multe dimensiuni:

1) Eul fizic (*Ce cred eu despre corpul meu?*);

2) Eul cognitiv (*Ce cred eu despre modul în care gândesc, memorez, rezolv probleme, etc.?*);

3) Eul emoțional (*Ce cred eu despre emoțiile și sentimentele pe care le am?*);

4) Eul social (*Cum cred că mă percep celelalte persoane?*);

5) Eul spiritual (*Ce cred că este important în viața mea și reprezintă o valoare pentru mine?*).

Stima de sine reprezintă dimensiunea evaluativă a imaginii de sine și se referă la modul în care ne considerăm ca persoane în raport cu propriile așteptări și cu ceilalți.

Într-un studiu complex desfășurat pe un lot de adolescenți, Modrea M. arată că adolescenții care înregistrează un nivel mai ridicat al autocunoașterii tind să fie caracterizați prin trăsături de personalitate care presupun mai mult activism, relaționare mai accentuată cu mediul, în timp ce adolescenții care se cunosc într-o

măsură mai redusă prezintă trăsături care presupun tensiuni interioare și complexe de inferioritate (Modrea, M., 2006, p. 153).

Exercițiu de identificare a punctelor forte și a punctelor vulnerabile

Completați următorul tabel:

Aspecte care îmi plac la mine	1.
	2.
	3.
Aspecte pe care mi-ar plăcea să le schimb	1.
	2.
	3.
Lucruri/activități pe care le fac bine	1.
	2.
	3.
Modalități în care am grijă de propria persoană	1.
	2.
	3.

O cunoaștere cât mai aprofundată a propriei persoane, o dezvoltare emoțională echilibrată vă asigură o relaționare adecvată cu cei din jur.

Psihologul este persoana specializată care vă poate ajuta în următoarele aspecte:

Imbunătățirea și optimizarea capacității de autocunoaștere, relaționare și comunicare interpersonală

Creșterea stimei de sine

Optimizarea exprimării emoționale

Activarea resurselor creative

Antrenarea abilităților empatice

Exercițiul de imagerie dirijată – „Mașina timpului” (Cazacu, A., Boteanu, I., 2016, p. 22)

Vă propun un exercițiu care să investigheze propriile nevoi, dorințe și mai ales scopurile personale. Închideți ochii, relaxați-vă și respirați adânc.

- ❖ Imaginați-vă că vă urcați în mașina timpului și călătoriți în viitor spre o destinație știută doar de voi. Ca să ajungeți la destinație va trebui să străbateți un traseu temporal personal presărat cu obstacole. Poate că va fi nevoie să faceți opriri. Pentru a ajunge cu bine la destinație aveți nevoie de valiza cu resursele personale.
- ❖ Dacă ați reușit să vă imaginați toate aceste lucruri, scrieți pe o foaie de hârtie, în colțul din dreapta sus obiectivul pe care vi l-ați propus.

- ❖ Apoi desenați spre acel obiectiv un traseu temporal ascendent pe care călătoriți și imaginați-vă drumul pe care îl parcurgeți.
- ❖ Desenați pașii pe care trebuie să-i faceți pentru a putea ajunge în stația următoare.
- ❖ De ce resurse aveți nevoie pentru a putea ajunge la destinație?
- ❖ De câte opriri este nevoie ?
- ❖ Cum evaluați drumul: ușor sau greu?
- ❖ Ai ajuns la destinație. Ce resurse din valiză ai folosit?
- ❖ De ce resurse ai mai avea nevoie ?
- ❖ Poți oferi o rețetă a succesului?

Ca să reușesc am nevoie de:

.....

.....

Triada emoții – cogniții - comportament

Alcătuiește propria listă de emoții. Identifică o situație în care ai resimțit fiecare emoție, ce ai gândit și ce comportament ai manifestat în acea situație?

Emoția	Ce ai gândit?	Ce comportament ai manifestat?
Bucurie		
		
Emoția	Ce ai gândit?	Ce comportament ai manifestat?
Tristețe		
		
Emoția	Ce ai gândit?	Ce comportament ai manifestat?
Teamă		
		

Emoția	Ce ai gândit?	Ce comportament ai manifestat?
Furie		
		

Emoția	Ce ai gândit?	Ce comportament ai manifestat?
Uimire		
		

Emoția	Ce ai gândit?	Ce comportament ai manifestat?
Dezgust		
		

Completând rebusul de mai jos, veți regăsi câteva dintre caracteristicile perioadei în care vă aflați:

	A													
	D													
	O													
	L													
	E													
	S													
	C													
	E													
	N													
	T													
	A													

1. Cunoașterea propriei persoane.
2. Hotărâre luată în urma analizei unei situații.
3. Fel particular de a fi.
4. Posibilitatea de a acționa după propria voință.
5. Reacție afectivă și uneori neașteptată de plăcere sau neplăcere care oglindește atitudinea unei persoane față de realitate.
6. Însușirea unei persoane de a-și face mulți prieteni, de a relaționa ușor cu persoane noi.
7. Proces mental care implică generarea unor idei sau concepte noi.

8. Capacitatea de a înțelege modul în care gândește, simte și acționează o persoană.
9. Atitudine de negare, refuz.
10. Aptitudine într-un anumit domeniu.
11. Formă specific umană de relaționare cu mediul.

Bibliografie

- ❖ Adams, G.R., Berzonsky, M.D. (coord.) 2009, Psihologia adolescenței, Ed. Polirom
- ❖ Cazacu, A., Boteanu, I., 2016, Culegere de exerciții de dezvoltare personală, Ed. George Tofan
- ❖ Goleman, D., 2008, Inteligența emoțională, Ed. Curtea Veche
- ❖ Modrea, M., 2006, Imagine de sine și personalitate în adolescență. Studii teoretice și experimentale, Ed. ALITER
- ❖ Verza, E., 2000, Psihologia vârstelor, Ed. Pro Humanitate

TRAFICUL DE PERSOANE – PE ÎNȚELESUL TUTUROR

Cristina Gabriela Zaharia

Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane

Centrul Regional Târgu Mureș

I. CONSIDERAȚII GENERALE

Traficul de persoane este o crimă gravă și un abuz față de drepturile omului, săvârșit adesea împotriva segmentelor cele mai vulnerabile ale populației. El este vinovat de producerea multor drame în întreaga lume, lăsând urme adânci în plan fizic și psihologic asupra individului. Ca urmare, Codul Penal, la art. 210, prevede ca **infrațiune** „*recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul exploatării acesteia, săvârșită prin constrângere, răpire, inducere în eroare, profitând de starea de vulnerabilitate, oferirea, acceptarea sau primirea de bani/alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra victimei*”. Vorbim, deci, de o infrațiune îndreptată împotriva vieții individului, a integrității fizice și psihice a acestuia. Lucrurile sunt cu atât mai grave atunci când victimele acestei infrațiuni sunt minorii, din acest motiv actul

normativ prevede la articolul 211 traficul de minori, pedepsibil cu pedeapsa închisorii de la 3 la 10 ani.

Pe înțelesul tuturor, dincolo de definiția juridică, traficul de persoane reprezintă o **EXPLOATARE**.

Prin H.G. 460/2011, cu modificările și completările ulterioare, fost înființată **Agencia Națională Împotriva Traficului de Persoane** cu rol în evaluarea și monitorizarea, la nivel național, a activității desfășurate în domeniul luptei împotriva traficului de persoane de către instituțiile publice și organizațiile neguvernamentale, îndeplinind rolul de raportor național.

II. PRINCIPALELE TIPURI DE EXPLOATARE

A. Exploatarea sexuală – una dintre cele mai cunoscute și întâlnite forme de exploatare în rândul victimelor traficului de persoane.

Acest tip de exploatare afectează segmentul persoanelor de sex feminin, care prin diverse metode de racolare, printre care și renumita „**LOVERBOY**”, ajung să fie exploatare sexual. Această metodă presupune câștigarea încrederii tinerei prin oferirea unei variante „mai bune” a vieții, folosindu-se „atenții” de genul unor mici cadouri, ieșiri la restaurante, plimbări cu mașini luxoase etc., care să o facă pe aceasta să aibă încredere totală în recrutor, astfel

încât să creadă că nu poate trăi fără el. Ele devin vulnerabile deoarece sunt lipsite de experiența vieții, sunt încrezătoare, adesea naive, cred în dragostea pură, doresc să devină independente și își doresc un loc de muncă bine plătit.

Este evident faptul că aici se mizează pe vulnerabilitatea victimei, sunt folosite tactici manipulative, ceea ce duce la traume imense în ceea ce privește victima, care, deși reușește să iasă din situația de trafic, cu greu își poate reveni. Acest lucru se realizează doar cu ajutorul specialiștilor, iar perioada de refacere psihică este una îndelungată. Victimele sunt exploatate predominant pe stradă, în parcări, cluburi, moteluri sau alte locuri unde există cerere de servicii sexuale.

Pentru înțelegerea acestei metode redăm în cele ce urmează mărturia unei victime: „M-am îndrăgostit de un băiat de la mine din oraș. După o lună, am plecat în Spania la părinții lui. Eu eram așa de bucuroasă...dar, în aeroport, iubitul meu m-a vândut unor străini...și m-a părăsit. Am fost obligată să întrețin relații sexuale cu 8 – 9 clienți pe noapte. Am fost prinsă în acest coșmar timp de aproape 2 ani. **AM AVUT ÎNCREDERE ÎN EL...**”

Distruge zidul indiferenței!
Traficul de persoane poate fi prevenit.

**Cererea de servicii sexuale conduce la creșterea victimizării.
Folosirea serviciilor unei victime a traficului de persoane este pedepsită de lege.**
HELPLINE: 0 800 800 678 sau +40 213 133 100

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
MINISTERUL PENTRU ROMÂNII DE PREȚUTINDERE
AITROM
World Vision

Reducerea amplitudinii traficului de persoane printr-o mai bună informare a cetățenilor - ROFSIP2016OS5A10P02
Proiect finanțat din Fondul pentru Securitate Internă, Componenta pentru Cooperare Polițienească.

B. Exploatarea prin muncă – situată pe locul doi la nivel național.

Aceasta presupune executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat, cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate. Această formă de exploatare este mai des întâlnită în cadrul persoanelor de sex masculin, care sunt obligate să muncească predominant în

construcții sau agricultură, aproximativ 10 -12 ore pe zi, de multe ori fiind private de hrană, servicii medicale sau condiții decente de trai și muncă. Pentru ca exploatarea să fie îndelungă, aceștia sunt deposezați de documentele legale (carte de identitate, pașaport), telefoane mobile și alte mijloace de comunicare prin care ar putea sesiza pericolul, victimele devenind un obiect aducător de venituri pentru traficanți. De obicei nu se încheie niciun fel de contract de muncă, iar în lipsa documentelor de identitate, victimele nu mai au nici un fel de alternativă, decât să facă ceea ce vor traficanții. Ieșirea din această situație este practic imposibilă, cu atât mai mult cu cât exploatarea se realizează în altă țară, iar victimele nu cunosc limba țării respective ca să poată cere ajutor. Necunoașterea limbii oficiale a statului în care muncesc poate constitui o barieră în calea comunicării cu autoritățile locale, în eventualitatea unui conflict sau litigiu cu angajatorul.

O victimă povestește: „Mi-am dorit un loc de muncă în străinătate. Am găsit pe internet datele de contact ale unei persoane ce pretindea că reprezintă o companie hotelieră internațională. Am fost chiar la un interviu...dar persoana în cauză m-a obligat să lucrez în construcții câte 10 ore pe zi, de dimineața până seara și primeam câteva felii de pâine după care, a doua zi, o luam de la capăt.

Cum a fost posibil?.... **NU M-AM INFORMAT!"**

Cunoaște-ți drepturile!

Respectă-ți obligațiile!

Din muncă trebuie să câștige atât angajatorul, cât și angajatul
Folosirea serviciilor unei victime a traficului de persoane este pedepsită de lege
HELPLINE: 0 800 800 678 sau +40 213 133 100

C. Exploatarea prin cerșetorie – ocupanta locului 3 la nivel național, conform analizelor statistice întocmite de Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane.

Cerșetoria este o realitate existentă în toate țările lumii, indiferent de nivelul de dezvoltare și de gradul de civilizație al acestora. Persoanele care practică cerșetoria, fiind toată ziua pe stradă, devin vulnerabile la trafic, putând ajunge sub influența traficanților care reușesc să le manipuleze, și, în cele din urmă, să le exploateze.

Situația este și mai gravă atunci când, pentru a stârni și mai multă milă, sunt folosiți minorii. Conform legislației statului român, exploatarea persoanelor prin cerșetorie este considerată infracțiune și se pedepsește ca atare. Mai mult, și fapta persoanei care determină un minor sau o persoană cu dizabilități fizice ori psihice să apeleze în mod repetat la mila publicului pentru a cere ajutor material sau beneficiază de foloase patrimoniale de pe urma acestei activități, constituie infracțiunea de exploatare a cerșetoriei, care se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

Există câteva **cauze** care conduc la exploatarea cerșetoriei, acestea fiind:

- Nivelul scăzut de educație
- Lipsa oportunităților de muncă
- Condițiile de trai precare
- Anturajul necorespunzător

O CAMPANIE ÎNȚIATĂ DE
CENTRUL REGIONAL ȚIRGU MUREȘ AL AGENTIEI
NAȚIONALE ÎMPOTRIVA TRAFICULUI DE PERSOANE ȘI
DIRECȚIA POLIȚIA LOCALĂ
ȚIRGU MUREȘ

UN BAN PENTRU CERȘETOR – PROFIT PENTRU TRAFICANT!

AMINTEȘTE-ȚI: NU DA BANI!

Banii tăi nu rămân niciodată la cerșetor.

FII CONVINS: MILA TA NU LE SCHIMBĂ SITUAȚIA!

Traficanții fac averi uriașe pe spatele copiilor cerșetori.

„Fapta persoanei care determină un minor sau o persoană cu dizabilități fizice ori psihice să apeleze în mod repetat la mila publicului pentru a cere ajutor material sau beneficiază de foloase patrimoniale de pe urma acestei activități se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.”

(N.C.P. - Art. 214 - Exploatarea cerșetoriei)

- Disfuncționalități în legătură cu familia (violență, abuz de alcool, relații tensionate între membri, lipsa unui suport afectiv real, prezența unui model parental inadecvat sau absența lui).

Traficanții vor profita întotdeauna de lipsa de informație, de disperarea pentru găsirea unui loc de muncă sau nemulțumirea

privind nivelul veniturilor, de credulitatea, spiritul de aventură sau inconștiența persoanelor pe care le transformă în victime.

III. POȚI FI ÎN PERICOL DACĂ:

- Ți se propune să ți se plătească drumul cu împrumut
- Ți se propune să pleci cu acte false
- Ți se sugerează să nu spui adevărul despre scopul plecării la trecerea frontierei
- Ți se cere pașaportul sau cartea de identitate spre păstrare, „pentru că așa vor fi în siguranță”
- Ți se cere telefonul mobil și ți se sugerează să nu iei bagaje cu tine

IV. CUM IDENTIFICĂM UN TRAFICANT?

Traficantul este o persoană **obișnuită**, poate fi de sex masculin sau feminin, bogat sau sărac, străin sau din familie. Conform analizelor și studiilor realizate în domeniu, 45% dintre victimele traficului de persoane sunt recrutate de către PRIETENI sau CUNOȘTINȚE.

De obicei:

- **este creativ**, asemenea unui actor care își schimbă comportamentul în funcție de nevoile și aspirațiile victimei.

- obișnuiește să „**vândă vise**”, oportunitățile despre care vorbește și pe care le oferă fiind prea bune pentru a fi adevărate. Totuși, acestea nu conțin informații clare cu privire la oferta propusă sau la condițiile de călătorie, cazare sau veniturile financiare.

- **se mișcă repede**, relația dintre el și victimă avansând rapid, oferta prezentată fiind și acceptată într-un timp foarte scurt

- **oferă dragoste necondiționată**, folosindu-se de iubire pentru a controla victima, spunându-i: „Dacă mă iubești, vei face asta și asta...”

- **manifestă comportament violent** folosindu-se de agresiuni verbale și fizice ca metodă de control, dar și ca metodă coercitivă în scopul obținerii obedienței privind interdicțiile impuse și comportamentele așteptate (de exemplu, interdicția de a vorbi despre anumite subiecte cu clienții sau acceptarea tuturor clienților).

- **este foarte bine organizat**, poate da impresia că acceptă dreptul victimei de a se răzgândi, adaptându-se la situație, în realitate traficanțul urmează un plan prestabilit, cu date și rute exacte, evenimentele neprevăzute fiind de cele mai multe ori

anticipate sau combătute prin folosirea unor tehnici de manipulare (de exemplu, dacă persoana dorește să amâne data plecării i se spune „acum ori niciodată” sau i se solicită plata unor penalități imaginare).

- **are o educație de nivel mediu, dat fiind faptul că** recrutarea și traficarea persoanelor solicită abilități de comunicare. O parte a traficantilor sunt absolvenți de licee sau școli profesionale, deși acest criteriu nu este unul general valabil. În multe cazuri experiența de viață și, implicit, experiența în cadrul rețelelor de crimă organizată au contribuit substanțial la „dezvoltarea” acestor abilități.

Interacțiunea dintre victimă și traficant se manifestă pe tot parcursul procesului de traficare, astfel încât victima să poată fi transportată în țara de destinație și mai ales la locația de destinație, fără a i se trezi suspiciuni de natură să o determine să solicite ajutorul autorităților cu care eventual vine în contact (autoritățile de frontieră, poliția rutieră etc.) sau simplilor cetățeni. În majoritatea cazurilor, victimele realizează pericolul doar în momentul în care sunt sechestrate și/sau obligate să desfășoare activități împotriva voinței lor, ori când nu primesc decât o mică parte din ce li s-a promis ca plată, invocându-se diferite motive.

V. CUM RECUNOAȘTEM O VICTIMĂ?

- Orice semn al unei traume fizice sau psihice poate constitui un indiciu pentru identificarea ori diferențierea unui caz de trafic de persoane; victimele traficului de persoane pot fi și victime ale violenței fizice sau sexuale, iar drepturile și libertățile acestora sunt negate ori nerespectate;

- Victima poate să prezinte diferite echimoze, plăgi care pot fi semnele unui posibil abuz fizic sau să reclame că a fost supusă abuzului sexual;

- Victima traficului de persoane poate să fie apatică, absentă, să dea impresia că nu înțelege foarte clar ceea ce i se cere ori ceea ce i se explică, să izbucnească în plâns de fiecare dată când este abordată sau să aibă dificultăți în a-și reaminti cu exactitate ce i s-a întâmplat;

- Victima traficului de persoane poate să reacționeze cu neîncredere și chiar iritare față de cei care au intervenit în scoaterea ei din mediul în care se afla și să nege chiar situația de abuz în care s-ar fi aflat;

- Majoritatea victimelor traficului de persoane, în special cele supuse exploatării prin muncă, prezintă, în perioada imediată ieșirii

din trafic, semne ale privării de somn, hrană și ale epuizării fizice la care au fost supuse;

- Victima este permanent însoțită, nu este lăsată să comunice liber, iar în momentul în care este întrebată ceva, ea privește traficanțul pentru a observa dacă acesta își exprimă acordul prin gesturi pentru ca ea să poată răspunde la întrebare.

Pentru a ajuta victimele, ține cont de aceste indicii și nu ignora problemele celor din jur!

VI. RECOMANDĂRI PREVENTIVE

❖ **Nu vă încredeți orbește în promisiunile și ofertelor celor din jur.** Verificați în detaliu propunerea și asigurați-vă de veridicitatea acesteia prin mai multe mijloace.

❖ **Evitați** ofertele care presupun locuri de muncă aparent ușoare și câștiguri considerabile într-un timp scurt: agenții de manechine, cluburi de noapte, saloane de masaj, studio-uri de video chat, fotomodele etc.

❖ **Refuzați ofertele de muncă** ce presupun acoperirea cheltuielilor de drum sau a altor cheltuieli necesare călătoriei de către angajator.

❖ **Refuzați implicarea** în activități sau munci ilegale.

❖ **Nu acceptați promisiuni de căsătorie (loverboy),** chiar cu acordul familiei.

❖ **Nu fiți de acord** ca o altă persoană „binevoitoare” să ia decizii în numele tău, pentru a-ți face un bine.

Dacă ați luat decizia de a pleca, trebuie:

❖ Să știți unde plecați;

❖ Să aveți informații corecte despre legalitatea firmei și a locului de muncă „promis”;

❖ Să refuzați orice angajament care vă poate expune ulterior la orice formă de șantaj;

❖ Să lăsați acasă fotocopii după toate documentele personale;

❖ Să continuați să comunicați cu familia și apropiații; să stabiliți o parolă pe care o veți folosi în convorbirile cu apropiații, dacă aveți probleme;

❖ Să lăsați unei persoane de încredere detalii de contact privind locul unde urmează să mergeți;

❖ **Să nu dați nimănui actele de identitate (cu excepția polițiștilor).**

Dacă sunteți în pericol:

❖ Încercați să scăpați din locația unde sunteți ținut fără acceptul dumneavoastră;

- ❖ Contactați poliția sau Ambasada/Consulatul României din țara în care vă aflați;
- ❖ Informați orice persoană cu care intrați în contact despre faptul că sunteți o victimă a traficului de persoane;
- ❖ Transmiteți un mesaj de ajutor către o rudă apropiată sau un prieten din țară (prin telefon, e-mail, S.M.S. etc.)

Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane are un număr de 15 Centre Regionale, organizate pe principiul Curților de Apel, unul dintre acestea fiind **Centrul Regional Tg. Mureș**, cu competență pe județele Mureș și Harghita. Totodată, Agenția a pus la dispoziția posibilelor victime ale traficului de persoane un număr telefonic **HelpLine 0 800 800 678**, apelabil gratuit din orice rețea națională, astfel încât apelul telefonic să fie preluat și soluționat de Centrul Regional de unde își are domiciliul persoana care sesizează situația de trafic.

Centrul Regional Tg. Mureș are sediul în municipiul Tg. Mureș, Piața Victoriei nr. 1, în clădirea Instituției Prefectului - județul Mureș, și poate fi sesizat fie la numărul de telefon 0265.265243, fie la adresa de e-mail: anitp.targumures@mai.gov.ro. De asemenea, cazurile de trafic de persoane pot fi sesizate și Brigăzii de Combateră a Criminalității Organizate Tg. Mureș, Inspectoratului de Poliție Județean Mureș,

fie în mod direct, fie online sau prin accesarea numărului unic de urgență 112.

Cele mai multe victime au fost atrase în trafic prin intermediul promisiunilor de procurare a unui loc de muncă în străinătate.

„Nu cred că asta mi se poate întâmpla mie” este un mod de gândire care poate duce la experiențe cu consecințe grave, chiar fatale.

Mulți oameni cred că doar anumite persoane pot deveni victime ale acestui fenomen, pentru că această percepție este preluată din filme sau alte povești. Este însă o percepție greșită...

ORICINE POATE DEVENI O VICTIMĂ A TRAFICULUI DE PERSOANE...CHIAR ȘI TU!

VICTIMĂ TU!

A TRAFICULUI DE PERSOANE POȚI FI CHIAR

**NU TE LĂSA
PĂCĂLITĂ!**

**HELP-LINE
0800.800.678**

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Confederația Elvețiană

PROGRAMUL DE COOPERARE ELVEȚIANO ROMÂN
SWISS ROMANIAN COOPERATION PROGRAMME

 ANITP

Ministerul Afacerilor Interne
Agenția Națională Împotriva
Traficului de Persoane

***EȘTI TÂNĂR! AI VIAȚA ÎNAINTE, TU ALEGI CUM VREI
SĂ O TRĂIEȘTI!***

Natalia Dulău

Inspectoratul Județean de Poliție Mureș

Lumea în care trăim este o mare scenă, în care principalii protagoniști sunt binele și răul, este o continuă luptă a acestor două forțe, care transpusă în diferite limbaje, se poate regăsi în duete antagonice precum moral și imoral, adevăr și nedreptate, normalitate și devianță, tradițional și modern, legal și ilegal etc.

În limbaj juridic, vorbim de legalitate și ilegalitate, despre comportamente legale și comportamente reprobabile și ilegale, despre normalitate și ce presupune acest concept, dar și despre sancțiunile, despre pedepsele ce sunt atribuite comportamentelor reprobabile, comportamentelor ilicite.

Rolul instituțiilor statului, în special al Poliției Române este de a identifica acest Rău și a-l deferi Justiției, cea care va oferi răspunsul final, prin tragerea la răspundere a făptuitorilor de Rău.

Simpla încătușare a Răului, nu este suficientă, pentru că acesta produce leziuni fizice și emoționale, care trebuie tratate specializat. Tratatamentul poate fi unul de lungă durată și necesită intervenții de specialitate.

Bariera antiinfracțională pe care societatea modernă a construit-o este formată din instituții, din autorități și diferite organizații cu responsabilități, misiuni diferite, dar cu scopuri comune: o ordine socială și o calitate a vieții ridicate, care nu pot fi construite decât într-un mediu sigur.

Siguranța înseamnă a proceda în așa fel încât să nu-ți pui în pericol sănătatea, libertatea, viața, valorile supreme ale fiecărui om, mai mic sau mai mare.

Siguranța înseamnă și o bună informare, prin urmare decizii luate în cunoștință de cauză.

Siguranța este sentimentul de liniște și de ordine pe care îl avem acasă, la școală, pe stradă, ori în alte medii pe care le frecventăm.

Atunci când acest sentiment este tulburat, atunci când ne este teamă să ajungem acasă, pentru că acolo se întâmplă lucruri nepotrivite, atunci când ne este frică să mergem la școală ori să ieșim pe stradă, pentru că în aceste medii există persoane problemă care ne agasează...atunci, acest sentiment de siguranță este puternic afectat.

Pentru a reinstaura liniștea, ordinea în aceste medii, trebuie ca faptele supărătoare să fie făcute cunoscute autorităților, care au rolul și misiunea de a le îndrepta, prin pedepsirea răufăcătorilor.

Datoria noastră, a tuturor, familie-instituții-comunitate, este de a ne preocupa în permanență de educația pentru siguranță a copiilor noștri, și nu numai, pentru că educația pentru siguranță este, în primul rând, educație pentru viață!

Siguranța este un concept care se poate învăța, care, dacă este pus în practică, ne protejează de multitudinea pericolelor ce se ascund la tot pasul, în contextul actual al spiritului timpului prezent, caracterizat de viteză și provocări noi în domeniul infracțional.

Educația este un proces de lungă durată, unul permanent chiar, în care trebuie implicate toate instanțele cu rol decisiv în desăvârșirea ei: familie, școală, comunitate.

Orice comunitate umană, mai mică sau mai mare, are nevoie de reguli pentru a funcționa optim și a fi în siguranță. Chiar și în natură, totul se ghidează după legi.

Să ne imaginăm ce s-ar întâmpla dacă nu ar exista reguli de comunicare, reguli de respectat atunci când ne aflăm pe stradă, ca și pietoni, ori când plecăm de acasă, ce s-ar întâmpla dacă nu ar exista reguli de conduită a șoferilor în trafic, ori reguli de zbor etc.?

Totul ar decurge la voia hazardului, în majoritatea situațiilor, buna înțelegere, siguranța, viața noastră fiind supuse pericolului.

Cu alte cuvinte, regulile au menirea de a pune ordine în interacțiunea interumană, și nu numai, indiferent de mediul în care aceasta se desfășoară. Pe de altă parte, respectarea cu strictețe a regulilor ne poate proteja, la propriu, viața.

Odată cu evoluția umană, regulile/cutumele/obișnuințele/practicile existente de la începuturile umanității, au menirea de a înlesni și proteja bunurile deținute; sănătatea, libertatea, viața au dobândit un caracter formal, instituțional, transformându-se în legi a căror prevederi sunt obligatorii pentru cetățenii care locuiesc pe un anumit teritoriu, într-un anumit interval de timp.

În România, **legea fundamentală a statului**, cea care stă la baza construirii tuturor celorlalte legi, poartă numele de **Constituție**. Aceasta vorbește despre principiile care trebuie să stea la baza interacțiunii umane, despre drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale, despre cele trei puteri ale statului, despre modul de organizare al acestuia etc.

O altă lege, extrem de importantă în stabilirea „tuturor” formelor de manifestare a ilicitului, precum și de sancționare a acestor tipuri comportamentale, este legea numărul 286/2009, cunoscută în limbaj juridic sub denumirea de **Cod Penal**.

Cu alte cuvinte Codul Penal stabilește faptele penale, sancțiunile penale și modul lor de aplicare la nivel statal. Prevederile codului penal se aplică tuturor persoanelor. Este o lege

general aplicabilă, în toate situațiile în care o lege specială nu dispune altfel.

Pe de altă parte, vorbim și despre o altă categorie de legi, denumite **Legi speciale**, care au menirea de a incrimina infracțiuni din diferite domenii de activitate (rutier, vamal, bancar etc.) sau infracțiuni care sunt săvârșite de anumite categorii de persoane (medici, polițiști, militari) sau în anumite perioade istorice (în timp de război, epidemii etc.).

Exemplificăm în acest sens: Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, Legea 217 din 2003 privind prevenirea și combaterea faptelor de violență în familie etc.

Conform Constituției României, fiecare om este purtător de drepturi și obligații, cu toate consecințele ce derivă din acest lucru.

Cea mai importantă obligație a fiecărui cetățean este de a respecta legea, în schimbul acestui lucru, acesta beneficiind de numeroase drepturi.

Cu alte cuvinte, legile ghidează și conduc comportamentele umane și instituționale, prin impunerea regulilor de conduită, programând acțiunile, limitând într-un anumit fel dreptul total de manifestare. Ele ne arată cum trebuie să ne comportăm în anumite contexte, ținând cont de spațiul și timpul în care ne aflăm.

Legile au menirea de a organiza viața în comun, de a disciplina viața socială, de a apăra societatea de potențialele excese.

De reținut este faptul că **respectarea legilor** este **obligatorie**, iar **în situația** în care se constată **nerespectarea lor**, atunci pot fi **aduse la îndeplinire prin forța de constrângere a statului**.

În altă ordine de idei, nerespectarea legilor implică o reacție socială concretizată prin impunerea de sancțiuni, emise împotriva comportamentelor neconformiste.

Sancțiunile pot fi de **două tipuri: contravenționale și penale**. Încălcărilor mai mici ale legilor poartă denumirea de **contravenții** și se **pedepsesc cu amendă**. Pe de altă parte, **încălcărilor grave ale legii**, poartă denumirea de **infrațiuni** și se **pedepsesc cu închisoare sau cu amendă penală**.

Contravenția este fapta comisă - cu intenție sau fără – prin care se încalcă legi (altele decât cele prevăzute de Codul Penal): hotărâri ale Guvernului sau ale consiliilor locale, create cu scopul de a asigura și menține ordinea și liniștea publică. Această faptă este mai puțin gravă decât infrațiunea și pentru ea se aplică o pedeapsă mai ușoară.

Se pot stabili contravenții în toate **domeniile de activitate**: salubritate, activitatea din piețe, curățenia și igienizarea acestora, întreținerea parcurilor și spațiilor verzi, a spațiilor și locurilor de

joacă pentru copii, amenajarea și curățenia spațiilor din jurul blocurilor de locuit, întreținerea străzilor și trotuarelor, a școlilor și a altor instituții de educație și cultură, depozitarea și colectarea resturilor menajere etc.

Cu alte cuvinte, fiecare domeniu al vieții sociale este reglementat prin lege. Aceasta are rolul de a stabili modul firesc de organizare, al fiecărui domeniu, în parte. În situația în care, prin comportamentele noastre, se încalcă regulile prestabilite prin acte normative, suntem pasibili de a fi sancționați.

Spiritul legilor are rolul de a păstra armonia (ordinea, liniștea) diferitelor medii în care ne desfășurăm activitatea, de a îndrepta comportamentele neconformiste care pot produce daune spațiilor pe care noi le animăm.

Același spirit induce cetățenilor obligația de a avea un comportament civic, moral și responsabil, conform cu legile țării și cu normele de conviețuire socială.

Exemplificăm, în acest sens, tipuri de comportamente neconformiste, care se sancționează cu amenda: săvârșirea în public de fapte, acte sau gesturi obscene, proliferarea de injurii, expresii jignitoare sau vulgare; alarmarea, fără un motiv întemeiat, a organelor de ordine publică, prin apelul unic de urgență 112; scrierea sau desenarea, fără drept, pe pereții clădirilor, pe garduri etc.; servirea/vinderea de băuturi alcoolice minorilor; consumarea

băuturilor alcoolice în instituții și spații publice; tulburarea liniștii locatarilor, între orele 22⁰⁰ - 8⁰⁰ și 13⁰⁰ - 14⁰⁰.

Infrațiunea este o faptă rea, antisocială, care se pedepsește. Cel care a comis-o este vinovat de producerea sa, chiar și în situația în care a crezut că nu va avea urmări rele, deși putea să prevadă acest lucru.

Infrațiune este orice faptă, săvârșită cu vinovăție, care vatamă sau pune în pericol valorile sociale, pe care societățile le promovează și le apără.

Legea penală apără împotriva infrațiunii statul, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, întreaga ordine de drept.

Infrațiunile sunt clasificate, conform Codului Penal, în mai multe tipuri, după valorile care sunt vizate a fi prejudiciate. Sunt definite astfel, **infrațiunile contra siguranței statului**, cele contra persoanei, delictelor contra patrimoniului, faptele penale îndreptate împotriva autorității, infrațiunile care aduc atingere unor activități de interes public sau altor activități reglementate de lege, faptele penale de fals, delictelor care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială, infrațiuni contra capacității de apărare a României, infrațiuni contra păcii și omenirii.

În rândurile care urmează vom aborda criminalitatea contra patrimoniului și infracțiunile îndreptate împotriva persoanei, ca tipuri infracționale frecvente, întâlnite în viața de zi cu zi.

Infracțiunile îndreptate împotriva persoanei pot fi împărțite în 4 categorii:

I. Fapte care pun în pericol viața, integritatea corporală și sănătatea oamenilor. Printre cele mai comune infracțiuni de acest gen, se regăsesc **actele de violență**, definite în Codul penal ca și *loviri sau alte violențe, vătămări corporale din culpă, lovituri cauzatoare de moarte*, etc.

II. Fapte care pun în pericol libertatea oamenilor. Printre cele mai comune infracțiuni de acest gen, enumerăm actele definite în Codul penal ca *violare de domiciliu, amenințare, șantaj* etc.

III. Fapte privitoare la viața sexuală. Printre cele mai comune infracțiuni de acest gen, enumerăm actele definite în Codul penal ca *act sexual cu un minor, corupția sexuală, violul*.

IV. Fapte care aduc atingere demnității persoanelor.

Criminalitatea contra patrimoniului definește **totalitatea faptelor ilicite**, prevăzute de legea penală, care **pun în pericol bunurile patrimoniale**, dobândite conform legii. Printre cele mai comune infracțiuni de acest gen, enumerăm: furtul, tâlhăria, distrugerile, înșelăciunile.

Adolescența este vârsta la care teribilismul, dorința de a gusta noul la orice pas, dorința de integrare într-un grup, problemele familiale, consumul de alcool, neconștientizarea consecințelor, ori lipsa de informare pot face tinerii mai vulnerabili în fața criminalității, atât din punct de vedere infracțional, cât și din punct de vedere victimologic.

Persoanele cu care se însoțesc, anturajele pe care le frecventează pot influența ireversibil viața tinerilor, fie în sens pozitiv, fie în sens negativ. **Două** sunt **căile** pe care orice tânăr se poate îndrepta: fie **calea cea dreaptă**, desăvârșirea umană, la care se poate ajunge prin **respectarea regulilor**, respectarea **legilor**, prin **muncă, studiu și buna cuviință**, fie **calea cea strâmbă**, a eșecului social, care poate fi atins foarte ușor în cazul în care ne alegem prieteni nepotrivii, cu interese infracționale manifestate prin încălcarea regulilor, a legilor, abandonul școlar etc.

În fața legii nimeni nu are nici o scuză. Fiecare este tratat cu aceeași măsură a imparțialității, a echidistanței etc.

Nici o societate nu poate exista în afara legilor, în afara dreptului, spune un celebru dicton latin, pentru că în afara legilor ar domina haosul, fiecare dorind să-și facă dreptate după propriul plac.

Comportamentele legale, dar și cele interzise sunt prestabilite și atent conturate în seturi de legi, care au rolul de a

diferența legalul de ilegal, de a stabili formele de sancționare ale comportamentelor ilicite.

Fiecare cetățean, inclusiv tinerii, pot juca trei roluri din punct de vedere al legalității, în funcție de conformismul sau lipsa de conformism pe care o manifestă față de reguli, față de legi: rolul de cetățean onest, rolul de autor de infracțiuni, ori rolul de victimă.

Există reguli/legi informale și legi formale, legi juridice și nonjuridice, toate subliniind modurile de organizare a diferitelor domenii ale vieții sociale.

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au încercat să afle metode prin care să îi pedepsească pe cei care greșeau grav. În istoria omenirii se vorbește despre pedepsele aplicate răufăcătorilor, cum ar fi: arderea pe rug, tragerea în țeapă, tragerea pe roată, luarea averilor și împărțirea lor către cei săraci etc.

Datorită faptului că lumea a evoluat, aceste pedepse foarte aspre au fost înlocuite cu altele mai puțin dure, cum ar fi închisoarea pe viață sau pe o anumită perioadă de timp. Fiecare țară are propriul ei sistem de pedepse, în funcție de cultura și civilizația care stau la baza societății respective.

Orice persoană care a făcut o faptă gravă se poate îndrepta ulterior. Pedepsele au rolul de a-l determina pe răufăcător să nu mai facă fapte rele și de a repara răul produs unei alte persoane. Prin executarea pedepsei se urmărește formarea unei atitudini corecte

față de muncă, față de ordinea de drept și față de regulile de conviețuire socială. Executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să-l înjosească pe cel condamnat.

În țara noastră există mai multe categorii de pedepse care se pot aplica celor certați cu legea, în funcție de cât de gravă a fost fapta lor, cum ar fi interzicerea exercitării profesiei sau meseriei de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii (de exemplu, un contabil care a furat o sumă de bani din cei pe care îi gestiona).

Datorită faptului că minorii sunt o categorie de persoane aparte, aceștia sunt apărați în țara noastră prin anumite legi speciale. Față de minorul care răspunde penal se poate lua o măsură educativă neprivativă de libertate sau privativă de libertate. La alegerea sancțiunii, judecătorul va ține seama de cât de gravă a fost fapta, de starea fizică, de dezvoltarea intelectuală și morală, de comportarea minorului, de condițiile în care a fost crescut și în care a trăit și de orice alte elemente de natură să caracterizeze persoana acestuia.

MINORITATEA

Este perioada cuprinsă între nașterea copilului și momentul în care acesta devine adult, matur, responsabil în fața legii, adică până la împlinirea vârstei de 18 ani. Faptul că cel care a săvârșit o infracțiune nu are vârsta unui adult este un aspect de care

judecătorul va ține cont atunci când va aplica pedeapsa pentru fapta comisă.

Important de reținut este faptul că **vârsta majoratului civil**, fixată la 18 ani (momentul în care tânărul dobândește capacitatea deplină de exercițiu, putând exercita drepturi și asumându-și obligații în nume propriu) diferă față de **vârsta răspunderii penale** (a majoratului penal), aceasta din urmă fiind sensibil mai coborâtă.

Astfel, în România, minorii care **nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspund penal** pentru faptele lor, chiar dacă acestea au caracter de infracțiuni, întrucât există prezumția absolută că sunt lipsiți de discernământ.

Cei care au vârsta între 14 și 16 ani, răspund penal dacă se dovedește, pe baza expertizei medico-psihiatrice, că au acționat cu discernământ, ei vor fi pedepsiți numai dacă se dovedește că au săvârșit faptele cu judecată.

Minorii care au împlinit vârsta de 16 ani răspund pentru faptele lor penale, ca și adulții.

PEDEPSELE APLICATE MINORILOR

Noul Cod Penal stabilește, ca regulă, în cazul minorilor, aplicarea de *măsuri educative neprivative și privative de libertate*. Măsura privativă de libertate este o excepție, fiind aplicată doar

atunci când minorul săvârșește o faptă gravă sau când a comis mai multe infracțiuni.

MĂSURI EDUCATIVE NEPRIVATIVE DE LIBERTATE

Măsurile educative neprivative de libertate, în ordinea crescătoare a gravității lor, sunt:

STAGIUL DE FORMARE CIVICĂ - constă în obligația minorului de a participa la un program cu o durată de cel mult 4 luni, cu scopul de a-l ajuta să înțeleagă care sunt consecințele faptei săvârșite și pentru a-l responsabiliza cu privire la comportamentul său viitor.

SUPRAVEGHEREA – constă în controlarea și îndrumarea minorului, în cadrul programului său zilnic, pe o durată cuprinsă între 2 și 6 luni, în vederea asigurării participării acestuia la cursuri școlare sau de formare profesională și prevenirea desfășurării unor activități sau intrarea în legătură cu anumite persoane care ar putea afecta procesul de îndreptare al acestuia.

CONSEMNAREA LA SFÂRȘIT DE SĂPTĂMÂNĂ – constă în obligația minorului de a nu părăsi locuința în zilele de sâmbătă și duminică, pe o durată cuprinsă între 4 și 12 săptămâni, afară de cazul în care, în această perioadă, are obligația de a participa la anumite programe ori de a desfășura anumite activități impuse de instanță.

ASISTAREA ZILNICĂ – constă în obligația minorului de a respecta un program, pe o durată cuprinsă între 3 și 6 luni, care conține orarul și condițiile de desfășurare a activităților, precum și interdicțiile impuse minorului.

Pe durata efectuării *măsurilor educative neprivative de libertate*, instanța poate impune minorului una sau mai multe obligații, respectiv:

- să urmeze un curs de pregătire școlară sau de formare profesională;
- să nu depășească, fără acordul Serviciului de Probațiune, limita teritorială stabilită de instanță;
- să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice stabilite de instanță;
- să nu se apropie și să nu comunice cu victima sau cu membrii de familie ai acesteia, cu participanții la săvârșirea infracțiunii ori cu alte persoane stabilite de instanță;
- să se prezinte la Serviciul de Probațiune, la datele fixate de acesta;
- să se supună măsurilor de control, tratament sau îngrijire medicală.

MĂSURI EDUCATIVE PRIVATIVE DE LIBERTATE

Noul Cod Penal propune două măsuri educative privative de libertate:

INTERNAREA ÎNTR-UN CENTRU EDUCATIV - se stabilește pe o perioadă cuprinsă între 1 și 3 ani și constă în internarea minorului într-o instituție specializată de recuperare, unde va urma un program de pregătire școlară și de formare profesională potrivit aptitudinilor sale, precum și programe de reintegrare socială.

INTERNAREA ÎNTR-UN CENTRU DE DETENȚIE - se stabilește pe o perioadă cuprinsă între 2 și 5 ani și constă în internarea minorului într-o instituție specializată de recuperare, cu regim de pază și supraveghere, unde va urma programe intensive de reintegrare socială, precum și programe de pregătire școlară și de formare profesională, potrivit aptitudinilor sale

RECOMANDĂRI ANTIVICTIMALE

- ☐ Nu accepta cunoștințe întâmplătoare, nu urca în lift cu persoane necunoscute și nu te deplasa cu mașini de ocazie.
- ☐ Alege cu grijă traseul pe care te deplasezi, evită parcurile, străzile pustii, terenurile virane; pe cât posibil, nu circula prin locuri slab iluminate și la ore târzii.
- ☐ Evită să porți la vedere, în mod ostentativ, bijuterii, bani sau telefoane mobile, obiecte tentante pentru cei certați cu legea.

- ☐ Nu te lăuda cu banii, bunurile sau alte valori pe care le ai asupra ta sau în locuința proprie.
- ☐ Nu da nici unei persoane, cunoscută pe Internet, informații personale despre tine sau despre familia ta.
- ☐ Oamenii pot fi diferiți de ceea ce pretind că sunt.
- ☐ Nu te întâlnești cu persoane cunoscute pe Internet. Poate fi periculos!
- ☐ În caz de agresiune, strigă, alertează persoanele din jur; strigătul unei persoane care cere ajutor poate descuraja agresorii.
- ☐ Dacă te simți în pericol, traversează strada, cere ajutor trecătorilor și anunță Poliția la numărul „112” (apel unic de urgență netaxabil – Poliție, Pompieri, Salvare).

RECOMANDĂRI ANTIINFRAȚIONALE

- ☐ Ai grijă cum îți petreci timpul liber, evită împrejurările care te-ar putea aduce în situația de a comite un act antisocial.
- ☐ Nu lega prietenii cu persoane care au un comportament antisocial, care te îndeamnă la lucruri rele.
- ☐ Nu riposta la agresivitate verbală și evită agresivitatea fizică. Nu te lua la bătaie cu colegii, pentru că, fără să vrei, poți suferi accidente dintre cele mai grave.

- Atenție la capcana drogurilor și a alcoolului! Aceste substanțe sunt în strânsă legătură cu infracționalitatea. Dacă organizezi o petrecere la tine acasă, asigură-te că nu vor veni persoane care consumă droguri, pentru că și tu vei fi pedepsit de lege.
- Limitează-te la posibilitățile financiare de care dispui; dorința de a avea tot mai mulți bani (uneori doar pentru că cei din anturajul tău au) a determinat pe mulți tineri să comită infracțiuni.
- Atenție! De la un simplu furt se poate ajunge ușor la tâlhărie. Este suficient ca, surprins în timpul săvârșirii furtului, autorul, încercând să se apere sau dintr-un impuls de moment, să devină violent și... fapta devine tâlhărie.
- Respectă liniștea în locurile publice.
- Ascultă sfatul părinților și al profesorilor! Fii convins că ei îți vor întotdeauna binele!

Cazuri de discuție

Exemplu1: Doi tineri s-au întâlnit într-o seară într-un bar. După mai multe discuții și după ce au consumat alcool, au ajuns să se certe. Pentru a încheia conflictul, unul dintre ei l-a chemat afară din bar pe prietenul său și **l-a lovit cu pumnul în față, o singură dată. Acesta s-a dezechilibrat, a căzut și s-a lovit la cap.** Bătăușul a încercat să-i acorde primul ajutor amicului său, dar văzând că acesta nu reacționează a chemat echipa SMURD. În

ciuda intervențiilor de specialitate acordate de echipajul medical, băiatul lovit a murit la spital. Autorul a fost arestat pentru săvârșirea infracțiunii de **lovituri cauzatoare de moarte**.

Exemplu 2: Într-o seară la discotecă, după ce au consumat alcool, 2 tineri s-au certat, s-au înjurat (violență verbală) pentru că unuia i s-a părut că celălalt se uita prea mult la prietena lui.

Au ieșit din local, unul dintre ei i-a tras celuilalt o palmă, acesta s-a împiedicat, a căzut pe spate și a dat cu capul de bordură, ajungând în comă la spital. Autorul a fost cercetat și condamnat pentru vătămare corporală gravă.

Exemplu 3: Complicitate la comiterea infracțiunii de omor deosebit de grav în concurs cu infracțiunea de tâlhărie. La doar două ore distanță de serbarea majoratului, M. a omorât un bătrân.

Printre lacrimi tardive, M. povestește cum s-a întâmplat totul. „*M-am lăsat condus de ceilalți doi prieteni cu care am fost. Ei mi-au spus că în casa bătrânului vom găsi de toate, pentru că primește tot felul din Germania, de la niște rude. Am intrat în casă, iar bătrânul ne-a auzit și a început să întrebe cine e. Atunci,ăștialalți doi s-au năpustit pe el și au început să-l lovească. Mie mi-au spus să țin de șase. Când m-am întors în casă, bătrânul era pe jos cu o pătură pe el. Am insistat să îi luăm pătura de pe el, dar ceilalți s-au răstit la mine. Au furat apoi din casă pături și*

mâncare, dar mie nu mi-au dat nimic. Am plecat acasă, dar nu știam că bătrânul chiar a murit”, spune el. Anchetatorii au o altă variantă. „Nu e chiar așa cum spune el. A știut tot timpul ce se petrece în casă, a fost complice”, spune procurorul de caz. M. își va petrece tinerețea după gratii, chiar dacă pedeapsa îi va fi redusă la jumătate.

„Nu m-am gândit la nimic. Știam că nu e bine ce fac, dar am mers totuși înainte. Acum îmi pare rău, mai ales ca îl visez pe bătrân aproape în fiecare noapte”, a povestit tânărul aflat acum în arestul Poliției.

Exemplu 4: Un bărbat de 34 de a cunoscut 3 elevi de liceu de 16 ani. De la unul dintre ei a cerut într-o zi niște bani împrumut, iar când acesta i-a cerut, bărbatul a refuzat să plătească datoria, din lipsă de bani (nu avea nici o ocupație).

Băiatul și-a chemat prietenii pentru a-l intimida pe bărbat în vederea obținerii sumei de bani împrumutată. Astfel, cei trei elevi l-au dus într-o pădure de la marginea orașului, unde l-au lovit cu pumnii și cu picioarele, după care l-au lăsat acolo. Bărbatul a fost găsit decedat.

Cei trei elevi au fost cercetați pentru săvârșirea infracțiunii de omor.

Tinerii au ajuns cercetați pentru omor pentru că „au vrut să-l sperie”; uneori, poți pleca de la un gând poate nevinovat, și lucrurile să se agraveze foarte mult;

De multe ori tinerii comit tot felul de fapte pentru că îi îndeamnă prietenii și le este rușine să spună că nu vor să facă acel lucru, ca să nu rădă prietenii de ei; însă, până la urmă, își pot distruge viața din această cauză;

Factori favorizanți

Consumul de alcool duce foarte des la ceartă (violență verbală) și la bătaie, pentru că atunci când bei, realitatea se schimbă pentru persoana respectivă, i se par tot felul de lucruri, i se pare că celălalt se uită urât, că are ceva cu el, ori își amintește de certuri sau probleme mai vechi...și scandalul este gata;

De la violența verbală, de la o simplă ceartă până la bătaie mai este foarte puțin;

O simplă palmă sau o singură lovitură poate fi de multe ori ceva mult mai grav, poate duce chiar la moarte, chiar dacă nu a existat această intenție la început;

De la o palmă sau un pumn în față, poți ajunge să fii cercetat și condamnat pentru **lovituri cauzatoare de moarte**, pentru care pedeapsa este ani mulți de închisoare.

CAUZE JUSTIFICATIVE ȘI CAUZE DE NEIMPUTABILITATE

Există situații în care o faptă săvârșită de o persoană nu poate fi considerată ca fiind o infracțiune din categoria celor prevăzute în Codul Penal. Astfel, în Noul Cod Penal sunt prevăzute anumite cauze (justificative sau neimputabile) care permit judecătorului să facă aprecieri corecte în momentul în care judecă săvârșirea unei fapte de către o persoană.

Situațiile prevăzute de Noul Cod Penal, când putem spune că fapta săvârșită de o persoană nu are caracterul penal al unei infracțiuni, sunt:

CAUZE JUSTIFICATIVE-*LEGITIMA APĂRARE*

Oamenii pot reacționa pentru a se apăra de un pericol, pe ei înșiși și bunurile lor. Modurile în care aceștia se pot apăra de pericolul provocat de acțiunile grave ale unei persoane sunt diferite. Când se apără, oamenii pot comite, la rândul lor, diverse fapte. Atunci când și-a apărat drepturile sale sau pe ale altora, judecătorul va ține cont de faptul că persoana s-a aflat în legitimă apărare și îi va ierta fapta.

STAREA DE NECESITATE

Se consideră în stare de necesitate o persoană care săvârșește o faptă pentru a salva de la un pericol imediat viața, integritatea corporală sau sănătatea, un bun al său ori al altei persoane, sau ceva de importanță socială și care nu putea fi înlăturat altfel, dacă urmările faptei nu sunt indiscutabil mai grave decât cele care s-ar fi putut produce în cazul în care pericolul nu era înlăturat.

CONSIMȚĂMÂNTUL PERSOANEI VĂTĂMATE

Reprezintă acordul victimei. Acesta nu este valabil în cazul unor fapte care aduc atingere unor valori sociale de care persoana nu poate dispune, fie pentru că nu-i aparțin, fie că ar duce la o pierdere definitivă, precum și în cazul infracțiunilor de omor, ucidere la cererea victimei, determinarea sau înlesnirea sinuciderii, uciderea din culpă sau atunci când legea prevede expres acest lucru (de exemplu, în cazul traficului de minori sau de persoane).

CAUZE DE NEIMPUTABILITATE

CONSTRÂNGEREA FIZICĂ

Există constrângere fizică atunci când persoanele sunt silite, obligate, forțate fizic să comită o faptă rea, împotriva voinței lor.

CONSTRÂNGEREA MORALĂ

Vorbim despre constrângere morală atunci când persoanele pot fi determinate, forțate, obligate, constrânse prin amenințare să facă fapte rele, împotriva voinței lor. Astfel, ele pot avea diverse reacții în funcție de situație, pot face anumite acțiuni pe care, în alte condiții, nu le-ar fi săvârșit.

IRESPONSABILITATEA

Iresponsabilă este acea persoană care, în fața legii, nu poate fi făcută responsabilă pentru actele sale. Sunt considerați iresponsabili cei care suferă de anumite boli psihice care au afectat capacitatea de a observa și de a analiza consecințele propriilor fapte. Infracțiunile care sunt săvârșite de aceste persoane sunt considerate fapte iresponsabile, iar cei care le săvârșesc vor fi iertați pentru că nu au capacitatea de a judeca ceea ce fac. Însă, pentru ei se va căuta ajutor de specialitate.

EROAREA

Cu toții greșim. În anumite situații, pe care le considerăm excepționale, oamenii nu conștientizează faptul că acțiunile lor pot fi periculoase și că pot produce un rău altora. Altfel spus, ei nu pot aprecia dacă o anumită situație poate provoca un rău altei persoane sau bunurilor acesteia, fiind în eroare.

COMUNICAREA INTERUMANĂ

Prof. univ. dr. Elena-Adriana Tomulețiu

Universitatea „Dimitrie Cantemir” Târgu-Mureș

OBIECTIVE URMĂRITE

- ➔ Recunoașterea componentelor comunicării, procesului și mecanismelor interne care stau la baza comunicării interumane
- ➔ Recunoașterea caracteristicilor comunicării verbale, nonverbale și paraverbale
- ➔ Identificarea elementelor care stau la baza ascultării active
- ➔ Înțelegerea fenomenului de distorsiune a mesajului comunicării
- ➔ Cunoașterea strategiilor de creștere a eficienței comunicării interumane

Reflecții și maxime:

- „E în zadar să vorbești celui care nu vrea să te asculte.” M. Eminescu
- „Cuvântul este sunet și culoare, e mesagerul gândului uman.” Tudor Vianu
- „Cât de puternice sunt cuvintele drepte.” Biblia
- „Cuvintele sunt cele mai puternice droguri folosite de omenire.”

Rudyard Kipling

„Pana de scris este mai puternică decât sabia.” Shakespeare

„Ca să pregătești o bună cuvântare spontană îți trebuie mai mult de trei săptămâni.” Mark Twain

„Scrierea la persoana a treia deseori ne permite să ne ascundem în spatele organizației.” H. Schwartz

„Precizarea înțelesului termenilor este cea dintâi precauție care se ia în orice discuție.” P. P. Negulescu

„O cuvântare fără scop specificat este ca o călătorie fără destinație”.
Ralph C. Emedley

1. DEFINIȚII ȘI MECANISME ALE PROCESULUI DE COMUNICARE

1.1 Definiții ale comunicării interumane

Comunicarea interumană poate fi definită sau înțeleasă ca relație interpersonală prin care oamenii dau sens și valoare mesajului primit, prin care ideile și sentimentele sunt exprimate și înțelese.

În limbajul de toate zilele, folosirea cuvântului comunicare nu se lovește de probleme speciale. Majoritatea vorbitorilor se gândesc la „a aduce la cunoștință” sau la „a informa”. Faptul este evidențiat de orice dicționar explicativ unde, în general, sunt menționate trei semnificații, parțial suprapuse, ale cuvântului comunicare:

- înștiințare, aducere la cunoștință;

- contacte verbale în interiorul unui grup sau colectiv;
- prezentare sau ocazie care favorizează schimbul de idei sau relații spirituale.

Simplitatea aparentă nu elimină necesitatea de-a defini mai exact semnificațiile științifice ale termenului „comunicare”.

Comunicarea a fost definită, cel mai adesea, ca „formă particulară a relației de schimb între două sau mai multe persoane, două sau mai multe grupuri” (Zlate, 2000, p. 185).

L. Șoitu (1997) oferă următoarele înțelesuri conceptului de comunicare:

- „Comunicarea umană înseamnă curajul de-a te oferi celorlalți fără teama secătuirii. Cine comunică se comunică, fiindcă vine în întâlnirea partenerului nu ca purtător de informații, ci de mesaje – multiple și descifrabile. Comunicarea este proba excelenței sinelui – oferită de retorică. Este abilitatea de-a primi, descifra și valorifica feedback-ul, răspunsul.” (p. 50);
- „Comunicarea este un mecanism continuu și tranzițional, transversal, implicând participanții care vin din medii diferite, dar cărora li se oferă uneori posibilitatea suprapunerii acestora prin crearea relațiilor interpersonale de transmitere și primire simultană a mesajelor, care suferă inevitabil deformări generate de zgomote fizice, fiziologice sau psihologice.” (p. 26);

- „Comunicarea nu este o relație liniară, ci una interactivă în care sunt implicate toate formele de comunicare – verbală, neverbală și paraverbală.” (p. 31).

1.2 Procesul de comunicare

Comunicarea este un proces care, din unghiul științei comunicării, dispune de patru componente fundamentale: un emițător, un canal, informație și un receptor. Esența procesului este deplasarea, transferul sau transmiterea informației de la un participant la celălalt. În mod frecvent, circulația are loc în dublu sens, e bidirecțională.

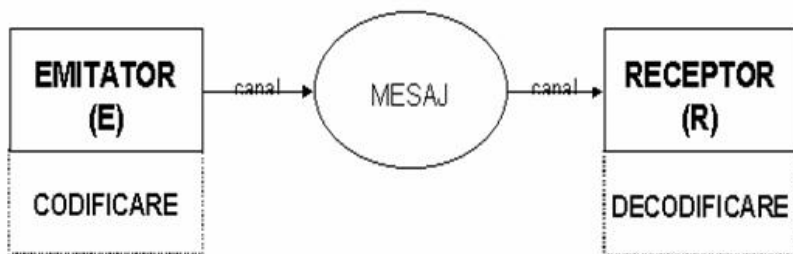

Figura 1. Componentele procesului de comunicare

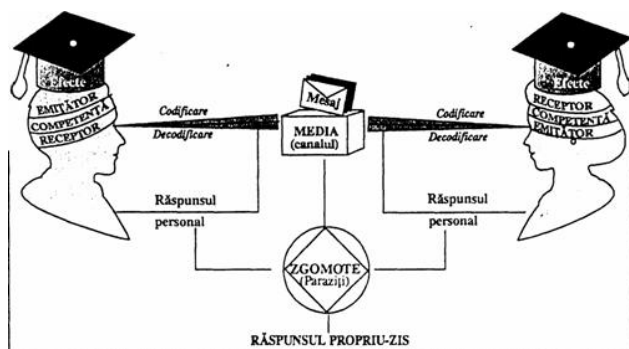
Comunicarea nu se încheie o dată cu preluarea sau receptarea informației. Aceasta poate exercita o influență efectivă asupra opiniilor, ideilor sau comportamentului celui ce o receptează. Procesul poartă numele de efect al comunicării.

Comunicarea antrenează schimbarea. Ori de câte ori are loc un proces de comunicare se produce o schimbare de stare – se întâmplă

ceva care modifică relația partenerilor unul față de celălalt sau față de lumea exterioară (ca de exemplu, efectele comunicării persuasive în schimbarea de atitudini).

1.3 Etapele și mecanismele procesului de comunicare

Etapele procesului de comunicare și mecanismele interne ale acestuia, așa cum se poate deduce și din figura de mai jos, sunt (Pânișoară, 2003, pp. 21-38):

www.scribube.com

Figura 2. Etapele procesului de comunicare și mecanismele interne ale acestuia

1. Codificarea înțelesului – selectarea anumitor simboluri, capabile să exprime semnificația unui mesaj. Cuvintele, imaginile, expresiile feței sau ale corpului, semnalele ori gesturile se constituie în simboluri ale comunicării. Acestea pot fi interpretate greșit sau diferit

de către oameni, acest lucru făcând etapa de codificare a înțelesului să se confrunte cu dificultăți, iar startul comunicării să fie deseori afectat.

2. Transmiterea mesajului – constă în deplasarea mesajului codificat de la emițător la receptor prin canalele de comunicație (vizual, auditiv, tactil sau electronic). Modul de transmitere este determinant în înțelegerea cât mai fidelă a acestuia de către receptor.

3. Decodificarea și interpretarea – se referă la descifrarea simbolurilor transmise și explicarea sensului lor, proces formalizat în receptarea mesajului. Aceste două procese sunt puternic influențate de experiența trecută a receptorului, de așteptările și abilitățile acestuia de-a descifra și interpreta diverse simboluri, de propria-i personalitate. Prin intermediul lor se constată dacă s-a produs sau nu comunicarea, dacă emițătorul și receptorul au înțeles în același mod mesajul.

4. Filtrarea – constă în deformarea sensului unui mesaj datorită unor limite fiziologice sau psihologice. Filtrele fiziologice sunt determinate de handicapuri totale sau parțiale (lipsa sau scăderea acuității văzului, auzului, mersului etc.) și limitează capacitatea de-a percepe stimuli și deci, de-a înțelege mesajul. Filtrele psihologice se instalează ca urmare a unor experiențe trecute ori a unor sensibilități, predispoziții. Ele pot afecta percepția și modul de interpretare a mesajelor, dându-le o semnificație parțial sau total diferită.

5. Feedback-ul încheie procesul de comunicare. Prin intermediul lui emițătorul verifică în ce măsură mesajul a fost înțeles corect sau a suferit filtrări care au condus la deformarea lui.

II.2. FORMELE COMUNICĂRII

Complexitatea fenomenului comunicării derivă și din multitudinea formelor ei de manifestare. Literatura de specialitate delimitează mai multe criterii de clasificare a tipurilor de comunicare (Pânișoară, 2004, p.69):

1. după numărul partenerilor:

- comunicare intrapersonală;
- comunicare interpersonală;
- comunicare în grup mic;
- comunicare publică.

2. după statutul interlocutorilor:

- verticală – ascendentă și descendentă;
- orizontală – laterală și serială (mai multe verigi determină apariția zvonurilor, reducerea numărului de detalii, intensificarea altora și asimilarea mesajului prin reconstruire).

3. după codul folosit:

- verbală;
- nonverbală;

- paraverbală;
 - mixtă.
4. după finalitatea actului comunicațional:
- accidentală;
 - subiectivă;
 - instrumentală.
5. după capacitatea autoreglării:
- comunicare lateralizată/unidirecțională – fără feedback;
 - comunicare nelateralizată – cu feedback.
6. după natura conținutului:
- referențială – vizează un adevăr;
 - operațional-metodologică – vizează înțelegerea;
 - atitudinală – vizează valorizarea.

Utilizând ca dublu criteriu de clasificare **natura semnalelor utilizate în codificarea informației și canalul predilect de transmitere a mesajului**, supunem analizei ulterioare următoarele forme de comunicare: verbală, paraverbală și nonverbală.

2.1 Comunicarea verbală se sprijină pe folosirea cuvântului în transmiterea mesajului comunicațional, fiind cea mai avansată formă de comunicare umană, depinzând de o similaritate de limbaj între emițător și receptor.

Caracteristici ale comunicării verbale:

- conștientă;
- expresivă;
- discontinuă;
- utilizează cuvântul pentru codificare și transmitere;
- se achiziționează prin structuri formale de educație și se bazează pe reguli stricte;
- are două forme: orală și scrisă;
- cantitatea limbajului poate fi considerat *factor de manipulare* (s-a demonstrat experimental că oamenii tind să-i considere lideri pe cei care vorbesc mult, indiferent de ceea ce spun).

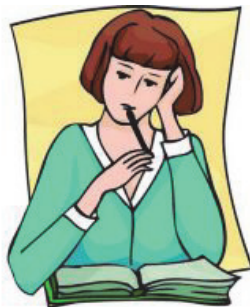

www.memorizzare.eu

Comunicarea orală este influențată de situație și de caracteristicile individuale ale emițătorului și receptorului, mesajul pe care-l cuprinde incluzând o serie de elemente: de structură (pentru fundamentarea înțelegerii), de actualitate, interes și motivație pentru ascultător, elemente de feedback, claritate și coerență internă.

Comunicarea scrisă

Scrisul este considerat un comportament foarte specific, oamenii putând fi recunoscuți sau caracterizați după scrisul lor:

articole.famouswhy.ro

- scrierea mică denotă, *în sens pozitiv*, un simț ridicat al realității, obiectivitate, prudență, iar *în sens negativ*, vid, uscăciune sufletească, lipsă de elan, moliciune, inflexibilitate;
- scrierea largă denotă spontaneitate, iar inegalitatea trăsăturilor denotă lipsă de disciplină.

Bineînțeles că toate aceste interpretări nu trebuie făcute decât în relație cu celelalte informații pe care le avem (le vom obține) despre o persoană, întrucât poate interveni subiectivitatea.

2.2 Comunicarea paraverbală realizează o supracodificare a mesajului verbal, prin intermediul ei transmițându-se sensurile conotative ale mesajului ce însoțesc comunicarea orală și scrisă.

Principalele caracteristici ale comunicării paraverbale sunt următoarele:

- paralimbajul include o serie de elemente vocale și prozodice ce însoțesc cuvântul, având rolul de a personaliza actul de comunicare;

- 38% din comunicare este afectată de paralimbaj;

- se recunoaște prin *efecte verbomotorii* (ritm, debit, sublinierea unor cuvinte), precum și prin *efecte ale vocii*:

- *melosul vocii* – voce animată sau monotună (semnifică lipsă de interes sau un om copleșit, trist, putând reprezenta și parte temperamentală);
- *timbrul vocii* – voce caldă, uscată sau aspră (vocea caldă poate sugera bunăvoință, cea uscată emoție, iar cea aspră – enervare);
- *registrul vocii* – voce groasă/joasă în vorbirea solemnă; vocea subțire poate sugera frică, emoție, nesiguranță;
- *articularea* clară a cuvintelor semnifică atitudine disciplinată ori lipsă de vigoare, energie, iar pronunțarea neclară sugerează indolență;
- *tempoul vocii* – vorbire încetă sau iute;

- 70% din oameni recunosc emoțiile vorbitorului numai din indiciile paralimbajului;

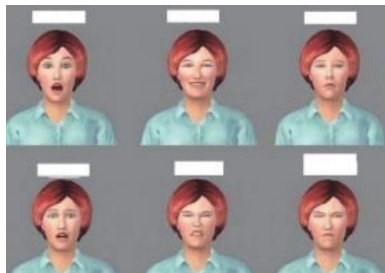
- în scris se poate manifesta prin sublinieri, scris bolduit, italic, direcționări cu ajutorul săgeților, scris cu alte caractere, așezări în chenar etc.

Informații practice:

- tonul pronunțării unui cuvânt poate schimba cu totul sensul acestuia;
- de cele mai multe ori vorbitorul transmite involuntar o multitudine de informații legate de emoțiile sale;
- bâlbâiala și repetarea de cuvinte poate însemna îngrijorare, furie;
- „îîî”, „aaa” înseamnă nesiguranță sau îndoiala vorbitorului legată de faptul de a nu fi crezut;
- tăcerea poate fi de provocată de: plictiseală, meditație, acord, încurajare, neînțelegere, sfidare, neinteres, vinovăție.

2.3 Comunicarea nonverbală

Comunicarea nonverbală este o expresie utilizată pentru a desemna milioane de mesaje ce sunt transmise inconștient, dincolo de corp și de cuvinte. Informația este codificată și transmisă printr-o diversitate de semne nonverbale, aspecte expresive prin care se dezvăluie personalitatea. Expresie este tot ceea ce produce un corp când e singur, iar comunicarea este tot ceea ce se produce în prezența altei persoane sau tot ceea ce își reprimă omul în prezența altei persoane.

chelarumihaela.wordpress.com

Caracteristici ale comunicării

nonverbale:

- 55% din mesaj se transmite prin comunicare nonverbală;

- este continuă și cuprinde un registru foarte bogat: contact

vizual, expresiile feței, limbajul trupului, îmbrăcăminte, mobilier;

- nu este controlabilă voluntar;
- se achiziționează incidental, difuz;
- nu are loc după reguli prestabilite;
- are o serie de *funcții*: accentuare,

completare, contrazicere, repetare sau întărire a mesajului verbal, substituire;

- este determinată cultural;
- mesajele nonverbale pot fi în conflict cu cele verbale.

www.brighthubpm.com

În comunicarea nonverbală emoțiile „își spun cuvântul”, importante fiind mai ales în „cum” spune persoana, decât în ceea „ce” spune ea, așa cum afirma Emilia Albu (2009, p. 107). De exemplu, afirmă autoarea citată, expresia feței noastre poate exprima o gamă largă de sentimente: teamă, bucurie, surpriză, supărare, dezgust, furie etc. Dacă suntem mai abili în arta comunicării vom fi capabili să

exprimăm mai mult din nevoile noastre emoționale, iar dacă reușim să fim cât se poate de receptivi la problemele emoționale ale celorlalți oameni, vom fi capabili să-i facem pe interlocutori să se simtă importanți, înțeleși și iubiți (Albu, 2009, p. 107).

Indiciile nonverbale pot fi clasificate astfel:

- *emblemele/simbolurile* – acțiuni sau gesturi nonverbale cu semnificație explicită: OK, semnul victoriei etc.;

- *elementele ilustratorii* – însoțesc vorbirea, exemplifică și facilitează apariția cuvintelor; cu ajutorul lor ilustrăm ceva: direcția, forma, persoana, acțiunea;

- *elemente reglatorii* – reglează convorbirea (pauze, ilustrează plictiseala, interesul etc.);

- *manifestările afective sau expresorii* – obiectivizează o trăire (bătaia nervoasă din picior – nerăbdarea);

- *elemente adaptatorii* – activități manipulatorii stereotipice care le permit oamenilor să se descarce emoțional (aranjarea hârtiilor de pe o masă la o ședință poate sugera dorința de mai multă ordine în discuție, manipulările de obiecte – cravata, pixul – și automanipulările – suvița de păr – sugerează descărcare emoțională).

Comunicarea nonverbală operează, deci, cu o serie de indici sau expresii, grupate în categorii, în funcție de care putem trage concluzii cu privire la caracterul, personalitatea sau starea de spirit momentană:

Expresii nonverbale:

Cinetice	atitudini posturi distanța gesturile orientarea direcția privirii expresia facială rezultatele comportamentului legat de mișcare: scris, desen manifestări afective/expresorii – bătutul cu piciorul în podea, bătutul cu degetele în masă
Stative (înfățișare)	fizionomia – expresia imobilă a feței, rezultatul imprimării pe față a manifestărilor emoționale semne dobândite: riduri, pigmentare adăugate: vestimentație, machiaj, accesorii fizionomia mâinii
Semne olfactive, cutanate	parfum tactile și termice – atingeri, înroșire, sărut, înroșire datorată încălzirii provocate de emoții

Utilizarea comunicării nonverbale în codificarea și descifrarea mesajelor (Pânișoară, 2004, pp. 84-88):

a. Contactul vizual – are mai multe funcții:

- reglează fluxul informațional (când dorim să încheiem o comunicare, îndreptăm privirea astfel încât celălalt să ia cuvântul);
- monitorizează feedbackul;
- exprimă emoțiile;
- indică natura relațiilor interpersonale (privirea în partea dreaptă – inventarea a ceva, privirea în stânga – amintirea a ceva).

b. Spațiul sau teritoriul în comunicarea nonverbală

Teritoriul reprezintă un spațiu temporar sau permanent în care considerăm că se cuvine să stăm. Conceptul de teritoriu se referă la modul în care folosim locurile sau spațiile, potrivit semnificațiilor psihologice sau culturale pe care le-o conferă cadrele sociale. Ideea de teritoriu desemnează personalizarea locului cu anumiți marcatori care indică cine îl ocupă la un moment dat.

Încălcări ale teritoriului (DeVito, 1998):

- violarea teritoriului – intrarea în biroul cuiva fără a cere voie;
- invazia – curățenia în camera copiilor fără a anunța;
- contaminarea – fumatul într-o încăpere fără a cere voie.

Altman (1975) a distins *trei tipuri de teritorii*: primar (locuința), secundar (locul din amfiteatru), public (scaunul din tramvai).

Hall (1966) a identificat *patru tipuri de distanțe* – intimă (0-0,5 m), personală (0,5-1,5 m), socială (1,5-4 m), publică (peste 4 m) – rolul sau funcțiile lor fiind:

- reglarea intimității;
- protejarea spațiului;
- bază a organizării sociale (mod de evitare a conflictelor).

Câteva sfaturi pentru înțelegerea limbajului nonverbal:

În picioare: utilizarea unei posturi ce transmite încredere și simpatie în fața interlocutorului, picioarele în mod egal depărtate și echilibrate, mâinile în față. Căutați să faceți mici mișcări pentru a părea relaxat și nu inflexibil.

Așezat: așezați-vă cu brațele sprijinite pe masă în fața interlocutorului pentru a oferi o impresie veselă, amabilă și încrezătoare. Din când în când înclinați-vă puțin în față pentru a scurta distanța cu interlocutorul și a-i transmite toată atenția.

Ochii: toți știm despre importanța contactului vizual, dar cei mai mulți dintre noi suntem stânjeniți în a-l menține. Dacă credeți că este dificil să priviți direct pe cineva sau dacă simțiți că sunteți un pic stânjenit, alegeți un punct deasupra nasului, în centrul frunții și altul de cele două părți ale gurii și priviți într-o manieră aleatorie la fiecare dintre ele. Astfel se evită senzația de a sta fixat doar pe un punct al feței tot timpul. Nu

abuzată în a susține contactul vizual fixat insistent pe interlocutorul dvs. deoarece îl poate inhiba.

Măinile: o bună mișcare a mâinilor, cu gesturi naturale, adaugă mult interes la ceea ce spuneți; așezarea mâinilor în buzunar este un gest ce depinde foarte mult de cine și când îl face, dar numai dacă e făcut când stăm în picioare acest gest poate crea un climat mai informal și poate ajuta la relaxare, dar cu grijă, pentru a nu sfârși în a vă juca cu cheile sau monedele.

Manierele: jucatul cu părul, cu mustața sau cerceul, scuturarea cheilor sau legănarea picioarelor – pentru a evita astfel de gesturi iritante, primul lucru pe care-l putem face este să știm că le avem.

Curiozități despre comunicare

Știați că...

-ființa umană poate emite în mod normal **120 cuvinte pe minut**, în timp ce ea poate **asculta de cinci ori mai mult**;

-omul transmite prin cuvinte doar 7% din mesajele pe care le comunică în totalitate, 55% din comunicare e afectată de mesajele nonverbale și 38% de indiciile paraverbale;

-omul poate identifica corect, numai din indiciile paralimbajului, 70% din emoțiile transmise de o altă persoană și reacționează cu o probabilitate de cinci ori mai mare la indiciile nonverbale decât la cele

verbale;

-există **șapte grupuri principale de expresii faciale universale**, care pot fi recunoscute de toate societățile umane: tristețea, teama, fericirea, curiozitatea, dezgustul, furia, surpriza; durata afișării emoțiilor este foarte scurtă de aceea emoțiile îndelung afișate nu sunt credibile;

-**atingerea reprezintă un factor de manipulare**, persoanele având tendința de a vă ajuta mai mult să realizați ceva anume dacă sunt atinse întrucât atingerea reprezintă un element foarte intim, iar persoanele atinse vă vor asocia cu persoane apropiate lor; partea stângă a feței este mai expresivă decât cea dreaptă deoarece este comandată de emisfera dreaptă a creierului, care e responsabilă cu creativitatea și intuiția, fiind sediul comunicării nonverbale, pe când creierul stâng este responsabil cu vorbirea;

-**contactul vizual cu persoane necunoscute nu trebuie să depășească 1-2 secunde** o dată, iar pe durata unei conversații care se desfășoară la o distanță de 3 m contactul vizual se stabilește pe aproximativ 65% din timp; pentru cei aflați la o distanță de 0,5 m contactul vizual se stabilește pe o durată de 45% din timp;

-prin intermediul ochilor primim 87% din informațiile din mediu;

-în cultura occidentală contactul vizual nu depășește 50, 60% din durata conversației și în cazul în care interlocutorul este o persoană cunoscută, durata contactului vizual nu trebuie să depășească 5% din timp o dată;

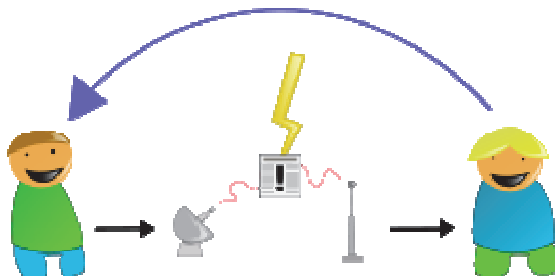
-spațiul personal al femeilor este mai mic decât al bărbaților, iar femeile apreciază mai mult spațiul personal lateral decât cel din față, apreciat de bărbați;

-indivizii violenți au spații personale de trei ori mai mari decât cei normali;

-reacțiile care apar la invadarea spațiului personal sunt stresul și retragerea pentru restabilirea distanței.

II.3. BARIERE ALE COMUNICĂRII

O bună comunicare presupune *co-împărtășirea* semnificației, ceea ce implică faptul că mesajul transmis de un partener să fie recepționat de celălalt, integral și nedistorsionat. Totuși, datorită *imperfecțiunilor canalului* și ale *subiectivității interlocutorului*, uneori pot apărea *distorsiuni* și *neînțelegeri* în perceperea corectă a mesajului comunicării, a sensului acestuia.

Iată un exemplu de distorsiune a comunicării într-o organizație (Prodan, 2002, p. 95):

Ce spune managerul	Ce voia să spună (ce gândea)	Ce înțelege interlocutorul (recrutul)
Trebuie să determinăm mai întâi situația financiară a întreprinderii. Abia apoi pot face o nouă angajare.	Urmăresc de fapt să amân angajarea, poate mai apar și alți candidați.	Nu este grăbit să mă angajeze. Deci nu are nevoie de mine.
În această lună rezultatele sunt foarte slabe; aștept să reveniți la performanțe normale!	Ar trebui să vă pedepsesc, dar eu știu că a fost un accident.	Dacă rezultatele vor fi la fel, luna viitoare vă concediez!
Mi-ar trebui situația cât mai repede posibil!	Am nevoie de raport în această săptămână.	Lasă orice altă lucrare și fă astăzi situația!

Dintre barierele comune ridicate de oameni în calea comunicării, cele mai cunoscute sunt: diferențele de personalitate, de percepție, de statut, de cultură, lipsa de cunoaștere, probleme semantice, dificultăți de exprimare și emoțiile.

3.1 Diferențele de personalitate

Fiecare om este un unicat prin personalitate, pregătire, experiență, aspirații, elemente care, împreună sau separat, influențează înțelegerea mesajelor.

Personalitatea este considerată de specialiști ca rezultată a patru factori:

- constituția și temperamentul subiectului;
- mediul fizic (climat, hrană);
- mediul social (țară, familie, educație);
- obiceiurile și deprinderile câștigate sub efectul influențelor precedente (mod de viață, igienă, alimentație).

De reținut că oamenii nu se nasc cu personalitatea integrală, ea dezvoltându-se pe parcursul vieții, așa cum am specificat, sub influența moștenirilor genetice, a mediului și experienței individuale. Când ajunge la maturitate, personalitatea se definitivează, integrându-și diferitele componente, generând inclusiv modalitățile specifice de comunicare.

Fiecare om are repere proprii în viață, în relațiile pe care le dezvoltă cu ceilalți, în funcție de imaginea pe care o are despre sine, despre alții, despre lume, în general. Diferențele dintre tipurile de personalitate pot cauza probleme în comunicare, așa cum modul în care noi îi percepem pe cei din jurul nostru afectează relația cu

partenerul comunicării (una din cele mai frecvente cauze ale eșecului în comunicare). Cert este că nu întotdeauna suntem capabili să influențăm sau să schimbăm personalitatea celuilalt dar, cel puțin, trebuie să fim pregătiți să ne studiem propria persoană pentru a observa dacă o schimbare în comportamentul nostru poate genera reacții satisfăcătoare.

3.2 Diferențele de percepție

Percepția este procesul prin care indivizii selectează și interpretează senzorial stimuli și informații în funcție de propriile repere și imaginea generală pe care o au despre lume și viață. Modul în care noi privim lumea este influențat de experiențele noastre anterioare, astfel că, persoane de diferite vârste, naționalități, culturi, educație, ocupație, sex, temperament etc. vor avea alte percepții și vor recepta situațiile în mod diferit. Diferențele de percepție sunt deseori numai rădăcina multor alte bariere de comunicare. Există o mare probabilitate ca receptând mesajele, oamenii să vadă și să audă exact ceea ce s-a preconizat prin mesaj, dar nu sunt excluse nici situațiile de evaluare greșită. Deci, o barieră importantă (poate cea mai importantă) în calea interpretării obiective a mesajelor o constituie propria percepție. Oamenii tind să respingă informațiile care le amenință reperele, obiceiurile și concepția despre lume. Cu alte cuvinte, suntem tentați să vedem ceea ce dorim să vedem și să auzim ceea ce dorim să auzim, evitând să recunoaștem realitatea. De asemenea, informațiile sunt

acceptate și în funcție de persoana de la care provin, de modul în care sunt transmise și de situație (de exemplu, o observație privind vestimentația poate fi acceptată sau considerată ca rea intenție, în funcție de cel de la care provine, de la un partener sau de la un străin).

3.3 Diferențele de statut

Poziția emițătorului și receptorului în procesul comunicării poate afecta semnificația mesajului. De exemplu, un receptor conștient de statutul inferior al emițătorului, îi poate desconsidera mesajele, chiar dacă acestea sunt reale și corecte. Un emițător cu statut înalt este, de regulă, considerat corect și bine informat, mesajele lui fiind interpretate ca atare, chiar dacă, în realitate, sunt false ori incomplete.

3.4 Diferențele de cultură

Dacă există astfel de diferențe între participanții la comunicare, ele pot genera blocaje când acestea aparțin unor medii culturale, sociale, religioase, organizaționale diferite.

3.5 Lipsa de cunoaștere

Este dificil să comunicăm eficient cu cineva care are o educație diferită de a noastră, ale cărei cunoștințe despre un anumit subiect de discuție sunt mult mai reduse. Desigur, este posibil acest lucru, dar necesită îndemânare din partea celui care comunică, el trebuind să fie conștient de discrepanța între nivelurile de cunoaștere și să se adapteze în consecință.

3.6 Probleme semantice

Acestea pot fi generate de folosirea unor cuvinte în moduri diferite, ori a unor cuvinte diferite în același mod (de exemplu, cuvântul „etichetă” poate să aibă semnificația inscripției de pe ambalaje, dar și cea de titlu, calitate, nume sub care figurează cineva). Probleme semantice apar și atunci când folosim în exprimare cuvinte sau expresii din jargon, argou, neologisme, expresii strict tehnice sau prea pretențioase.

3.7 Dificultăți în exprimare

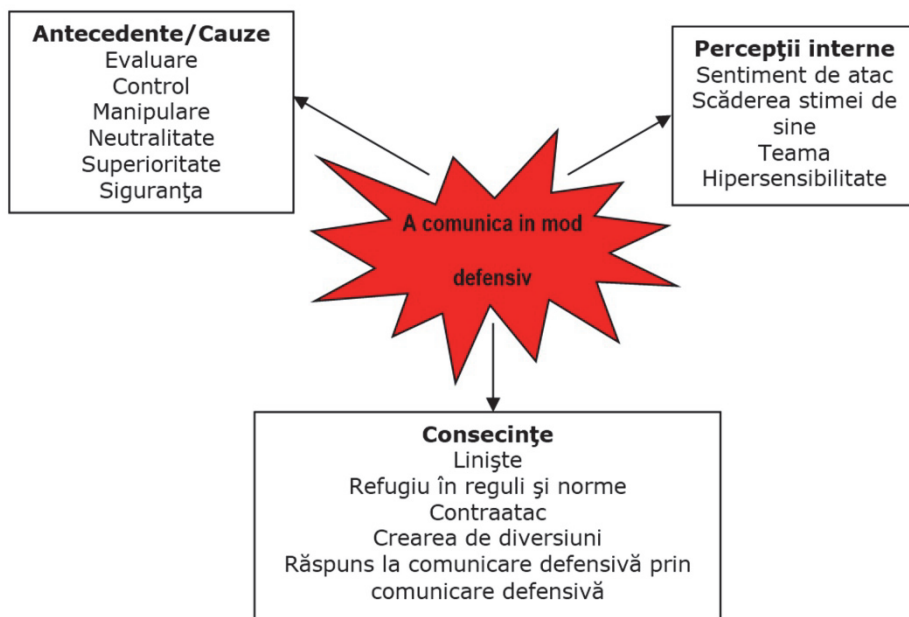
Dacă există probleme în a găsi cuvinte pentru a ne exprima ideile trebuie să ne îmbogățim vocabularul.

3.8 Emoțiile

Emotivitatea emițătorului și receptorului poate fi de asemenea o barieră în comunicare. Emoția puternică este răspunzătoare de blocarea aproape completă a comunicării. Pentru a evita acest blocaj este bine să se renunțe la comunicare atunci când suntem afectați de emoții puternice. Aceste stări ne pot face incoerenți și pot schimba complet sensul mesajelor transmise.

Raporturile interpersonale sunt cele care permit adevărata comunicare eficientă. În acest sens, menționăm faptul că maniera de a comunica este generată prin observarea atitudinii psihologice a interlocutorului. Prin urmare, este necesar ca mai întâi să ne cunoaștem interlocutorul la fel de bine ca pe noi înșine, astfel încât să putem fi capabili de a alege un „registru psihologic” adaptat acestuia.

3.9. La toate acestea adăugăm și **stilul de comunicare defensiv** care, potrivit lui Wells (1987), reprezintă „reacția evidențiată de un individ în comunicarea sa, când receptează că este amenințat sau atacat”.

Când un individ comunică în mod defensiv, devine mai puțin competent să înțeleagă cu precizie motivele altora și tinde să dezvolte o comunicare defensivă asupra altora; dacă cei implicați în comunicare nu conștientizează acest proces, interacțiunile următoare devin din ce în ce mai distructive.

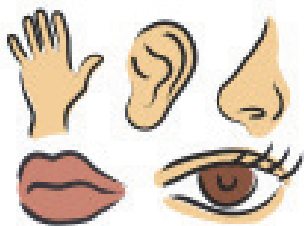
Antecedente/Cauze ale comunicării defensive

A fi evaluator	Utilizarea excesivă a judecăților verbale generalizatoare pentru a descrie o problemă
A fi dominator	A încerca să impună valori, un punct de vedere sau soluții altei persoane
A fi manipulator	A utiliza trucuri pentru a-i duce pe alții în cursa acceptării opiniilor personale
A fi neutru	Demonstrarea lipsei de interes
A fi superior	A comunica altora că noi suntem superiori intelectual, din punct de vedere al statutului și al puterii etc.
A fi sigur	Știe și vede totul și nu dorește să se schimbe sau să accepte opiniile altora

Persoanele care comunică defensiv au, în același timp, tendința de a se ascunde în reguli, norme și proceduri stabilite. Dezvoltarea diversiunilor, schimbarea subiectului sau introducerea unui argument ce nu are de-a face cu subiectul în discuție, sunt, de asemenea, reacții specifice acestor persoane. Persoanele ce comunică defensiv pot contraataca, argumenta sau chiar pot ajunge să țipe.

II.4. REGULI ÎN PRACTICAREA COMUNICĂRII EFICIENTE

4.1 Rolul ascultării active

www.istockphoto.com

Cu cât o persoană știe să-și asculte mai bine interlocutorul, dându-i semne de ascultare cu interes, cu atât mai mult dezvoltă un sentiment de încredere ce permite să fie transparent,

simplic, direct, hotărât și, prin urmare, asertiv.

Iată câțiva **factori pentru practicarea ascultării active**:

- predispoziția spre ascultare (centrarea atenției asupra celuilalt);
- eliminarea oricărei alte activități;
- privirea în ochii interlocutorului;
- crearea unui ambient propice, adoptarea unei posturi de disponibilitate, de deschidere;
- acceptarea celuilalt;
- oferirea feedback-ului prin mesaje nonverbale (a arăta că mesajul este perceput);
- abținerea de a manifesta acordul sau dezacordul;

- respectarea ritmului celuilalt, pauzele acestuia, tăcerile lui;
- identificarea ideii centrale a mesajului;
- empatizarea (încercarea de a se așeza în locul celuilalt);
- luarea de notițe, dacă e necesar;
- asigurarea că mesajul a fost bine receptat.

Evident că în calea comunicării eficiente pot apărea și o serie de **erori de ascultare**. Printre acestea, potrivit lui O. Pânișoară (2004, pp. 125 – 128), se numără:

1. Senzația și obstacolele la nivelul acesteia: diferitele tipuri de zgomote, defectele de recepție, oboseala, defectele de transmisie.

2. Interpretarea:

- când insistăm că tema e banală sau superficială;
- criticarea persoanei care transmite mesajul;
- când permitem stereotipurilor negative și prejudecăților să intervină;
- prematură reflexie asupra celor auzite;
- căutarea altor evenimente;
- când ascultătorii dorm cu ochii deschiși;
- urmărirea doar a porțiunilor din discurs care interesează;
- cel care ascultă numai pentru ca vorbitorul să facă o greșală;
- receptorul nu dorește să abordeze problema respectivă;

- ascultătorul e defensiv (mesajele sunt considerate atacuri la persoană).

3. Înțelegerea și factorii ce o influențează:

- inteligența;
- mărimea vocabularului ascultătorului;
- abilitatea de a face inferențe;
- abilitatea de a structura un discurs;
- capacitatea de a surprinde ideile principale;
- cunoașterea tehnicilor de îmbunătățire a concentrării;
- interes real pentru subiectul discutat;
- oboseala fizică sau psihică a ascultătorului;
- eficiența vorbitorilor;
- temperatura camerei;
- experiența în a asculta texte dificile;
- curiozitatea față de subiectele discutate;
- admirația față de vorbitor.

Iată mai jos și câteva **reacții care irită pe vorbitori**:

- să nu se uite la vorbitor – incertitudinea ascultării;
- atenție acordată altor obiecte din preajmă: jocul cu creionul, hârtiile;
- continuarea activităților pe care le efectua;

- uitatul la ceas;
- inexpresivitate nonverbală – expresia feței;
- grăbirea cu concluziile;
- completarea frazelor celuilalt atunci când acesta are lapsusuri;
- comportarea de parcă ar face un favor că l-ar asculta.

Având în vedere toate aceste aspecte, conchidem prin a sublinia că practica ascultării active este importantă nu doar pentru eficientizarea comunicării, în sensul în care ne ajută să înțelegem bine ceea ce ne transmite interlocutorul (liderul, profesorul, pacientul, prietenul etc.), dar, în aceeași manieră, vom fi și noi la rândul nostru ascultați, fiind capabili să dezvoltăm relații pozitive cu ceilalți. De asemenea, ascultarea activă te ajută să-ți îmbogățești spectrul de informații (chiar dacă, la prima vedere, nu pare interesant ceea ce auzim, nu trebuie să ne pripim cu concluziile) și contribuie la dezvoltarea încrederii celorlalți în tine.

4.2. Rolul empatiei în comunicare

A comunica empatic înseamnă a recunoaște și categoriza gândurile și sentimentele celorlalte persoane. Această tehnică ne permite să ne concentrăm pe fapte și nu pe personalitate. Așezându-ne în locul altuia, emoțiile vor fi mai ușor

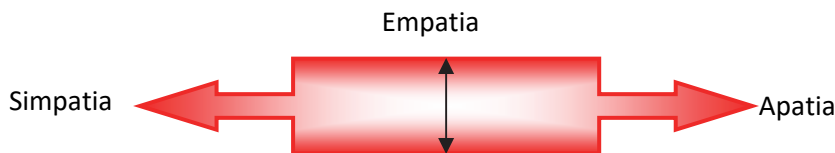

www.linkedin.com

eliberate și manipulate, în așa fel încât dialogul poate continua într-o formă constructivă. Empatia este, așa cum afirma E. Albu (2009, p. 109), „capacitatea de a manifesta sensibilitate și grijă față de sentimentele altora, persoana fiind în stare să aprecieze diferențele dintre oameni. Ea aduce uneori adăugiri dimensiunii nerostite a comunicării, completând ceea ce nu se spune, ceea ce se spune numai în parte, aluziv, căci limbajul uman ascunde mai mult decât definește”.

Prin urmare, empatia nu înseamnă să spui și să faci exact ceea ce celălalt face, însă este o tehnică pentru a încuraja comunicarea deschisă. „Prin intermediul empatiei, comunicarea interpersonală devine un prilej de cunoaștere interumană” (Albu, 2009, p. 109). Mai mult decât atât, empatia e acea competență ce permite reducerea emoțiilor negative și a comunicării defensive.

Așadar, empatia nu e identică cu simpatia sau apatia. Există comportamente specifice pentru fiecare dintre aceste capacități sau stări, care sunt diferite între ele. Atenție la următoarele exemple:

Simpatia este asemănarea sentimentelor între interlocutori, adică e un sentiment de aprobare sau concordanță cu interlocutorul.

„Știi perfect cum te simți, ziua mea nu a fost, de asemenea, foarte bună.”

„Îmi pare rău, sincer, că a fost atât de dur cu tine. Eu l-am crezut întotdeauna un tip prea exigent.”

Empatia este capacitatea de a împărtăși emoțiile, gândurile și sentimentele altora.

„Ești supărat pentru că ziua nu a mers bine.”

„Înțeleg că ești îngrijorat pentru că el a fost foarte dur și exigent cu tine.”

Apatia este lipsa emoțiilor sau interesului, lipsa de preocupare sau indiferență.

„E ridicol să fii atât deranjat din cauza asta.”

„Nu lua lucrurile atât de personal.”

Este foarte important să utilizăm empatia în interacțiunea socială, astfel vom ști dacă interlocutorii noștri se simt bine, iar cum întotdeauna un anumit comportament generează același comportament, ei vor adopta față de noi o atitudine identică.

4.3 Rolul feedback-ului în comunicare

worldofroleplay.blogspot.com

Putem să ascultăm interlocutorul nostru cu toată atenția, și într-o formă activă, dar, dacă nu-i transmitem că am auzit mesajul și că l-am înțeles, și-i urmăm raționamentul, putem să riscăm ca el să creadă că vorbește la pereți.

Feedback-ul este, așadar, procesul care ne asigură că ceea ce am spus a fost în mod corect perceput de către interlocutor, inițiind întrebări și cerând clarificări.

Putem utiliza expresii precum:

„Vreau să zic deci că...”

„Înțeleg că simți...”

„Dacă înțeleg bine...”

„Corectează-mă dacă greșesc, dar consider...” etc.

Întrebările adecvate sunt o formă de a obține feedback; ele ne ajută să clarificăm ce e neclarificat, să obținem informații

complementare mesajului transmis și ne vor putea permite o înțelegere mai profundă.

Putem adresa **două tipuri de întrebări**:

- *întrebări deschise* care încep cu *ce, când, cum, care, unde, de ce, cine* și care vizează răspunsuri ample (explicații, descrieri), atât cât dorește interlocutorul nostru și care încep cu „eu cred că...”, „după cum înțeleg...”; cu astfel de răspunsuri putem obține o cunoaștere mai profundă a emițătorului;

- *întrebări închise* care presupun, mai degrabă, răspunsuri ca „da”, „nu”, „poate” și care vizează, în mod normal, clarificarea unor puncte precise, a unor fapte, detalii sau opinii.

4.4 Reguli de bază privind comunicarea interumană

Deși regulile unei comunicări eficiente par foarte simple și la îndemâna oricui, ele fiind rodul unei îndelungate experiențe comunicaționale, practica relevă că aplicarea lor este frecvent încălcată.

Exprimate sintetic, regulile comunicării sunt:

- **regula cantității** – în ceea ce spun, vorbitorii trebuie să ofere informația necesară, nici mai mult nici mai puțin;
- **regula calității** – ceea ce spun vorbitorii trebuie să respecte realitatea;

- **regula relației** – mesajul vehiculat de vorbitor trebuie adecvat scopului comunicării;
- **regula semnificației** – informația transmisă trebuie să fie semnificativă pentru contextul și circumstanțele în care se desfășoară comunicarea;
- **regula stilului** – vorbitorii trebuie să fie clari, coerenți, comprehensivi și concisi;
- **regula receptivității** – emitenții trebuie să-și adapteze mesajele la caracteristicile receptorilor și la cunoștințele presupuse de aceștia.

Deoarece mare parte a existenței noastre sociale se desfășoară într-un mediu organizațional, cum este și cel școlar, venim în continuare cu câteva sfaturi/strategii privind creșterea eficienței comunicării în organizație (Prodan, 2002, p. 100):

1. comunicarea descendentă, de la vârful ierarhiei în jos („cuvântul profesorului”) poate fi îmbunătățită prin:

- prezentarea sarcinilor într-un mod clar elevilor, astfel încât să se înțeleagă precis ce se așteaptă de la el;
- explicarea clară a obiectivelor, astfel încât elevul să înțeleagă sensul efortului său;
- furnizarea frecventă a feedback-ului cu privire la calitatea performanțelor realizate pentru a motiva elevul în vederea atingerii obiectivului;

- multiplicarea canalelor de comunicație în vederea creșterii probabilității de recepție a mesajului;

- repetarea mesajelor importante pentru a permite integrarea lor;

2. comunicarea ascendentă sau transmiterea mesajelor individuale transformate în acțiuni, contribuții personale, răspunsuri de la elevi spre profesori, poate fi eficientizată prin:

- existența unui climat favorabil în clasă care să permită elevilor exprimarea mesajelor negative sau pozitive, fără teama de amenințare;
- apariția unor disfuncții sunt mai repede resimțite de colegi, iar profesorul trebuie să cunoască acest lucru;
- diminuarea barierelor sociale și de statut la diferite nivele ale școlii favorizează exprimarea spontană a elevilor;
- luarea în calcul a informațiilor ce pot contribui la luarea deciziilor;

3. comunicarea orizontală sau între elevi, poate urma strategiile:

- dezvoltarea relațiilor interindividuale între membrii unei echipe are la bază dezvoltarea încrederii între membrii clasei;
- clasa are menirea să faciliteze cooperarea și să elimine cât mai mult posibil situațiile în care reușita unei echipe nu poate fi concepută decât ca un eșec al alteia;
- dezvoltarea reuniunilor permit schimbul de informații între diferite echipe/clase;

- de fiecare dată când este posibil să se ia decizii comune în clasă.

Aceste tipuri de comunicare trebuie să aibă reguli stricte pentru a funcționa neîntrerupt. În general, canalele de comunicare descendente se întrerup mai des, semn că regulamentul școlii nu funcționează corespunzător și relațiile dintre oameni suferă.

Canalele informale de comunicare sunt deosebit de puternice și se formează în virtutea existenței unor relații determinate de muncă sau de afectivitate. Profesorului îi parvin pe această cale 50% din informații care, chiar dacă sunt distorsionate, sunt mai credibile și mai rapide decât cele din canalele formale.

Exemple de practici în comunicarea internă

1. Ziarul clasei. Rolul acestuia este de a informa, dar și de a vehicula imaginea, cultura și identitatea specifică clasei/școlii. Elevii pot publica articole cu aprecieri la viața lor, astfel, profesorii fiind puși în legătură cu dorințele, problemele, așteptările lor

2. Cutia pentru scrisori. Este o cutie confidențială la care are acces doar profesorul/dirigintele, în care elevii pot lăsa mesaje în deplină confidențialitate. Scopul ei nu este de a substitui relațiile directe dintre elevi și profesori, ci de a stabili o supapă de securitate destinată celor ce se simt ignorați și lipsiți de importanță.

EXERCII DE GÂNDIRE CRITICĂ

Enumerați câteva expresii nonverbale utilizabile în asigurarea feedback-ului comunicării școlare.

Gândiți-vă și enumerați câteva tipuri de întrebări care se pot adresa interlocutorului pentru a facilita obținerea feedback-ului.

În timpul unei întrevederi ați constatat unele reacții ale interlocutorului dvs. care v-au iritat și care au împiedicat buna desfășurare a actului comunicării. Gândiți-vă la acestea și enumerați cel puțin trei dintre ele.

Gândiți-vă la câteva tehnici de îmbunătățire a ascultării active. Enumerați și descrieți trei dintre ele.

Punerea în practică a ascultării active:

Situații în care aș vrea să-mi îmbunătățesc ascultarea:

- _____

Persoane față de care aș vrea să-mi îmbunătățesc ascultarea:

- _____

Știu că-mi voi îmbunătăți ascultarea atunci când:

- _____
- _____

Gândiți-vă la câteva modalități concrete/strategii de îmbunătățire a

comunicării în următoarele contexte: la școală (comunicarea didactică profesor-elev, elev-profesor); în familie (părinți-copii); în relațiile cu prietenii. Enumerați câte trei strategii pentru fiecare dintre contextele amintite.

CHESTIONAR DE ANALIZĂ A STILULUI DE COMUNICARE

Acest chestionar e adaptat de S. Marcus, psiholog român cu importante contribuții în studiul fenomenului empatic, după D. Chalvin. Instrumentul este utilizat și în scopul cunoașterii celor patru modalități de a reacționa/comunica: fugă, atac, manipulare și asertivitate (Roco, 2004, pp. 197-201).

În interpretarea chestionarului am utilizat ca sursă: C. Tripon, M. Dodu, G. Penciu (2013-2014). *Managementul conflictelor și tehnici de negociere*. Suport de curs.

Răspundeți cu adevărat sau fals.

1. Spun adesea *da* când aș vrea să spun *nu*.
2. Îmi apăr drepturile fără a le încălca pe ale altora.
3. Prefer să ascult ceea ce gândesc sau ceea ce simt dacă nu cunosc bine persoana cu care vorbesc.
4. Sunt mai degrabă o persoană autoritară și decisă.

5. În general cred că este mai ușor și mai abil să acționezi prin persoane interpuse, prin intermediari, decât direct.
6. Mă tem să critic oamenii și să le spun ce gândesc.
7. Nu îndrăznesc să refuz anumite sarcini, chiar dacă nu îmi intră în atribuțiile mele.
8. Nu mă tem să-mi exprim părerea chiar dacă acest lucru este primit cu ostilitate.
9. Când are loc o dezbatere prefer să stau de o parte, pentru a vedea în ce sens, direcție o va lua.
10. Mi se reproșează adeseori că am spirit de contrazicere.
11. Nu îmi place să ascult pe alții.
12. Mă aranjez astfel încât să fiu în apropierea celor cu funcții mari pentru că aceasta aduce foarte multe beneficii.
13. Sunt considerat destul de descurcăreț și de abil în relațiile cu alții.
14. Întrețin cu ceilalți raporturi întemeiate mai curând pe încredere, pe cooperare și mai puțin pe dominare și calcul.
15. Prefer să nu cer ajutorul colegilor mei, ar gândi că nu sunt competent.
16. Sunt timid și mă simt blocat de îndată ce trebuie să realizez o activitate neobișnuită.
17. Se spune că sunt nedescurcăreț și, deși este adevărat, asta mă supără, mă enervează.

18. Mă simt bine în contactele directe, nemijlocite de tipul „față în față”.
19. Pentru a-mi realiza scopurile, adesea mă prefac, joc teatru.
20. Sunt cam guraliv și adesea retez vorba celorlalți, fără să îmi dau seama de asta în timp.
21. Pentru a reuși ceea ce mi-am propus sunt gata întotdeauna să fac totul.
22. În general știu la cine trebuie să fac apel și mai ales când să fac apel; acest lucru m-a condus la reușită.
23. În caz de dezacord fac compromisuri realiste pe baza unor interese reciproce.
24. Prefer să joc cu „cărțile pe față”.
25. Am tendința de a amâna ceea ce trebuie să fac.
26. Las adesea un lucru început fără a-l termina.
27. În general mă manifest așa cum sunt, fără a-mi ascunde sentimentele.
28. E greu să fiu intimidat.
29. Cred că a-i speria pe alții, prin a fi mai dur cu ei, este un mijloc bun pentru a obține ascultarea lor.
30. Dacă am fost prins cu ceva („pe picior greșit”) știu să îmi iau revanșa când se ivește ocazia.

31. Consider că pentru a determina pe cineva să fie de acord cu tine, este suficient să-i reproșezi că nu își urmează propriile principii.
32. Știu să profit de pe urma unui sistem de relații.
33. Sunt capabil să fiu eu însumi, continuând să fiu acceptat și de majoritatea celorlalți.
34. Când nu sunt de acord cu cineva îndrăznesc să i-o spun și reușesc să mă fac înțeleș.
35. Am grijă să nu-i inoportunez, să nu-i supăr și să nu-i plictisesc pe alții.
36. Deși mă străduiesc să iau hotărâri, ezit îndelung și uneori evit chiar să aleg.
37. Dacă părerea mea este singulară într-un grup, prefer să tac.
38. Vorbesc fără teamă în public, în adunări.
39. După părerea mea viața constă în raporturi de forță, de luptă.
40. Îmi asum fără teamă riscuri mari în situații periculoase.
41. Consider că prin crearea conflictelor poți fi mai eficient (poți obține mai mult) decât prin reducerea tensiunilor.
42. Cred că mimarea sincerității este un mijloc bun de a câștiga încrederea.
43. Știu să ascult cu răbdare, fără să tai vorba altora.
44. Duc până la capăt ceea ce am hotărât să fac.
45. Îmi exprim sentimentele așa cum le simt.

46. Știu cum să-i fac pe oameni să accepte și să adere la ideile mele.
47. Consider că a-i flata pe oameni, a-i măguli, a le face complimente, sunt mijloace bune de a obține ceea ce vrei.
48. În conversațiile cu alții fac tot posibilul să-mi impun punctul de vedere.
49. Știu să mânuiesc ironia mușcătoare.
50. Sunt sensibil și ușor de influențat și adesea îmi dau seama că sunt exploatat.
51. Prefer să observ evenimentele și discuțiile decât să particip la ele.
52. Prefer să stau de o parte, în umbră, decât să mă fac remarcat.
53. Manevrarea și manipularea celorlalți, nu sunt, după părerea mea, soluții de folosit.
54. Opinia mea este că nu trebuie să-ți anunți repede intențiile; acest lucru este o probă de neîndemânare.
55. Șochez adesea prin faptele și opiniile mele.
56. Prefer să fiu „lup” și să îi mănânc pe alții, decât să fiu „miel” mâncat de ceilalți.
57. Cred că a-i manevra și manipula pe alții reprezintă adesea singurele mijloace de a obține ceea ce vrei.
58. În general știu să protestez cu eficacitate dar fără agresivitate excesivă.

59. Uneori, întârzii prea mult în rezolvarea unora dintre problemele mele.
60. Evit situațiile care m-ar pune într-o lumină neplăcută.

Prelucrare

Acordați câte un punct în dreptul întrebării unde ați răspuns cu „Adevărat”

1. Comunicarea non-asertivă

Acordați câte un punct următoarelor întrebări numai dacă ați răspuns cu „Adevărat”: 1, 7, 15, 16, 17, 25, 26, 35, 36, 37, 50, 51, 52, 59, 60.

2. Comunicarea agresivă

Acordați câte un punct următoarelor întrebări numai dacă ați răspuns cu „Adevărat”: 4, 6, 10, 11, 20, 21, 28, 29, 30, 39, 40, 48, 49, 55, 56.

3. Comunicarea manipulative

Acordați câte un punct următoarelor întrebări numai dacă ați răspuns cu „Adevărat”: 3, 5, 9, 12, 13, 19, 22, 31, 32, 41, 42, 46, 47, 54, 57.

4. Comunicarea asertivă

Acordați câte un punct următoarelor întrebări numai dacă ați răspuns cu „Adevărat”: 2, 8, 14, 18, 23, 24, 27, 33, 34, 38, 43, 44, 45, 53, 58.

Interpretare răspunsuri (_____)

Treceți în dreptul celor 4 categorii numărul de puncte obținute în urma adunării lor:

- Comunicare non-asertivă: _____
- Comunicare agresivă: _____
- Comunicare manipulative: _____
- Comunicarea asertivă: _____

Tipul de comunicare cu cel mai mare număr de puncte, caracterizează cel mai mult stilul dumneavoastră de a comunica cu ceilalți. Dacă aveți același număr de puncte la mai multe categorii sau valori apropiate înseamnă că există elemente care vi se potrivesc.

Caracterizarea fiecărui tip de comunicare:

Comunicarea non-asertivă este acea abilitate de a evita conflictul sau de a se acomoda dorințelor sau nevoilor celeilalte

persoane, prin utilizarea acțiunilor verbale sau non-verbale care se potrivesc nevoilor celuilalt, astfel încât interesul pentru propriile nevoi, drepturi sau obiective va scădea. Această opțiune de a comunica în situațiile conflictuale poate îmbrăca două forme: *evitarea* sau *acomodarea*. Cum recunoaștem indivizii care utilizează acest tip de comunicare? Sunt indeciși, evită contactul cu ochii partenerului, se scuză repede, chiar părăsesc încăperea, devin evazivi, iar într-un grup de persoane ei preferă evitarea conflictului sau dacă s-a declanșat deja conflictul, atunci preferă să-l soluționeze rapid. Va fi în final o situație de LOSE–LOSE: când o parte se acomodează, celălalt are doar pentru o perioadă scurtă de timp impresia că a câștigat, dar în schimb, adversarul care va pierde, va alege să părăsească relația, iar pe termen lung ambii vor pierde.

Comunicarea agresivă se caracterizează prin a ne impune dorința față de o altă persoană, prin utilizarea actelor verbale sau non-verbale într-un mod prin care sunt violate standardele sociale, cu intenția de a produce injurii, suferință sau durere altor persoane. Este sinonimă cu „conflictul”, deoarece de la forme ușoare de injurii verbale se poate ajunge la bătăi sau chiar violuri/omoruri violente. Cum îi recunoaștem? Își ofensează partenerii prin ignoranță, nu ascultă, contactul cu ochii partenerului e intens, emit un aer arogant, de superioritate, încearcă să-și domine partenerul

vorbind tare, învinovățind, intimidând și utilizând sarcasmul și lovitura sub centură. Dacă la început nu folosesc agresiunea fizică, ei vor recurge imediat la violență fizică, în cazul în care vor fi provocați. În final, vom avea de-a face cu o situație de LOSE–LOSE, deoarece în timp, celălalt va renunța la relația cu un „agresiv”.

Comunicarea pasiv–agresivă împrumută tehnici atât de la comunicarea non-assertivă, cât și de la tipurile agresive. Indivizii care preferă acest tip de comunicare nu urmăresc deschis, direct, atingerea obiectivelor, ci pe ascuns, făcând uz de mijloace ascunse: spionează, șantajează, împrăștie zvonuri false, dezvăluie anumite secrete ascunse, încurajează atacuri ale persoanelor din afara grupului. Un exemplu, în acest sens, îl poate constitui situația colegului care părăște la superior.

Comunicarea assertivă. Termenul de „assertivitate” a devenit popular în anii ’70, când în timpul unor programe de training, participanții au fost învățați să zică „NU” în simulările unor confruntări interpersonale. Acest tip de comunicare se întâlnește cel mai des la stilurile de compromis și la cel de colaborare și se referă la abilitatea de a vorbi și de a susține deschis scopurile pentru atingerea propriilor interese sau satisfacerea nevoilor, fără ca alte persoane să aibă de suferit. Indivizii care utilizează acest tip de

comunicare sunt comunicativi, preciși, le place să-i impresioneze pe ceilalți și sunt flexibili în răspunsuri/feedback-uri.

Situații potrivite pentru a utiliza un tip anume de comunicare:

Putem utiliza comunicarea asertivă:

- când conflictul este important pentru mine;
- când „m-aș urî” mai târziu pentru că nu am spus ceea ce am simțit la un moment dat;
- când o relație pe termen lung cu partenerul e importantă pentru mine;
- când cealaltă parte poate rezista asertivității mele și nu reacționează agresiv sau pasiv-agresiv;
- când celălalt ar profita de situație, dacă aș permite;
- când este posibilă soluția de WIN-WIN.

Comunicarea non-asertivă este utilă atunci când:

- consider că s-ar putea să nu am dreptate sau când nu sunt sigur pe mine;
- s-a întâmplat ceva ce e mai important pentru celălalt decât ar fi pentru mine;
- relație pe termen lung cu partenerul prezintă importanță.

Folosim *comunicarea agresivă* în cazul în care am epuizat toate celelalte opțiuni de comunicare și siguranța mea fizică sau

psihică sau a unor persoane apropiate este pusă în pericol (cazul de autoapărare).

BIBLIOGRAFIE

- Zlate, M. (2000). *Introducere în psihologie*. Iași: Editura Polirom
- Șoitu, L. (1997). *Pedagogia comunicării*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Pânișoară, I.O. (2003). *Comunicarea eficientă*. Iași: Editura Polirom.
- Pânișoară, I.O., (2004). *Comunicarea eficientă*, ediția a II-a. Iași: Editura Polirom.
- Albu, E. (coord.) (2009). *Educație și comunicare*. Târgu-Mureș: Editura Universității „Petru Maior”
- DeVito, J. (1998). *Human communication. The basic course*. New York: Haper and Row Inc.
- Altman, I. (1975). *The environment and social behavior: Privacy, personal space, territory, and crowding*. Monterey California: CA: Brooks/Cole Publishing Company.
- Hall, E.T. (1966). *The Hidden Dimension*. New York: Doubleday.
- Prodan, A. (2002). *Managementul resurselor umane*. Iași: Editura Altius Academy.
- Roco, M., (2004). *Creativitate și inteligență emoțională*. Iași: Editura Polirom.
- Tomulețiu, E. A. (2014). *Psihologie socială - teorie, cercetare și aplicație*. Cluj-Napoca: Editura Eikon.

A,B,C –UL RELAȚIEI DE MUNCĂ PENTRU TINERI

Jurist Eva Man

Inspectoratul Teritorial de Muncă Mureș

Îmbunătățirea condițiilor de lucru și a respectării drepturilor tinerilor implicați în muncă este una dintre cele mai importante obiective ale legiuitorului. Legislația muncii urmărește permanent ocrotirea persoanelor care se încadrează în această categorie a tinerilor.

Principalele aspecte legate de tineri pe care legislatorul a urmărit să le reglementeze în legislația națională sunt:

- definirea conceptelor de tânăr, timp de lucru și perioada de repaus pentru tineri;
- obligații generale ale angajatorilor, în special cu privire la normele de securitate și sănătate în muncă, timpul de lucru, munca de noapte, repausul legal, activități care implică expunerea tinerilor la factori nocivi din punct de vedere chimic, biologic, fizic;
- îmbunătățirea condițiilor de lucru și în mod deosebit a mediului de lucru, pentru a garanta un nivel mai bun de protecție a sănătății și securității tinerilor;
- introducerea de măsuri care să vizeze promovarea îmbunătățirii securității și sănătății tinerilor la locul de muncă;

- supravegherea tinerilor la locurile de muncă de către personal competent.

Deseori, riscurile fiziologice sunt aceleași pentru adulți și tineri. Totuși, există anumite domenii în care tinerii lucrători au nevoie de o protecție mai mare decât adulții din cauza diferențelor fiziologice, cum ar fi de exemplu:

- Munca în mediu cu presiune înaltă;
- Munca în mediu cu radiații;
- Munca în domeniul construcțiilor;
- Munca în domenii în care există substanțe periculoase.

Foarte important este ca angajatorii să aibă în vedere de fiecare dată atunci când printre angajații lor se află tineri, furnizarea unor echipamente individuale de protecție adaptate tinerilor.

Pentru a respecta normele legale de securitate și sănătate în muncă, angajatorii au responsabilitatea de efectuare a evaluării riscurilor înainte ca angajații tineri să-și înceapă activitatea. De asemenea, se impune luarea de către angajatori a unor măsuri privind siguranța tinerilor, bazate pe evaluarea riscului. Totodată, angajatorii au obligația de a se asigura că angajații tineri au supravegherea de care au nevoie. Efectuarea instructajului din punct de vedere al securității și sănătății în muncă pentru

îndeplinirea în siguranță a atribuțiilor tinerilor, este o altă îndatorire pe care angajatorii trebuie să o realizeze.

Principalii factori care pot crește vulnerabilitatea tinerilor față de riscurile legate de securitatea și sănătatea în muncă sunt:

- stadiul lor de dezvoltare fizică și psihică;
- lipsa experienței de muncă și lipsa de instruire;
- conștientizarea limitată a pericolelor legate de locul de muncă;
- lipsa puterii de negociere, fapt ce determină tinerii lucrători să accepte sarcini periculoase.

Constituția României stabilește reglementări clare cu privire la protecția tinerilor. Astfel, la art. 49 alin. 3 și 4 din Constituția României se legiferează următoarele: „Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise.” și „Minorii sub vârsta de 15 ani nu pot fi angajați ca salariați.”

Legea nr. 53/2003 republicată – Codul muncii reglementează domeniul raporturilor de muncă, modul în care se efectuează controlul aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor de muncă, precum și jurisdicția muncii. Codul muncii stabilește norme vădite cu privire la regimul de muncă al minorilor.

După cum legiuitorul a reglementat la art. 13 alin. 1 din Legea nr. 53/2003 republicată – Codul muncii, „Persoana fizică dobândește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani.”

„Persoana fizică poate încheia un contract de muncă în calitate de salariat și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau al reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele sale, dacă astfel nu îi sunt periclitate sănătatea, dezvoltarea și pregătirea profesională”, așa cum s-a legiferat la art. 13 alin. 2 din Legea nr. 53/2003 republicată – Codul muncii.

„Încadrarea în muncă a persoanelor sub vârsta de 15 ani este interzisă” iar „încadrarea în muncă în locuri de muncă grele, vătămătoare sau periculoase se poate face după împlinirea vârstei de 18 ani.”

În calitate de salariați, tinerii au conform art. 39 alin. 1 din Legea nr. 53/2003 republicată – Codul muncii, următoarele drepturi: a) dreptul la salarizare pentru munca depusă; b) dreptul la repaus zilnic și săptămânal; c) dreptul la concediu de odihnă anual; d) dreptul la egalitate de șanse și de tratament; e) dreptul la demnitate în muncă; f) dreptul la securitate și sănătate în muncă; g) dreptul la acces la formarea profesională; h) dreptul la informare și consultare; i) dreptul de a lua parte la determinarea și ameliorarea condițiilor de muncă și a mediului de muncă; j) dreptul la protecție

în caz de concediere; k) dreptul la negociere colectivă și individuală; l) dreptul de a participa la acțiuni colective; m) dreptul de a constitui sau de a adera la un sindicat; n) alte drepturi prevăzute de lege sau de contractele colective de muncă aplicabile.

La art. 112 alin. 2 din Codul muncii, legiuitorul a stabilit că, „În cazul tinerilor în vârstă de până la 18 ani durata timpului de muncă este de 6 ore pe zi și de 30 de ore pe săptămână.” Totodată, la art. 124 din Codul muncii, s-a reglementat faptul că, „Tinerii în vârstă de până la 18 ani nu pot presta muncă suplimentară.” Același act normativ indică la art. 128 alin. 1, următoarele: „Tinerii care nu au împlinit vârsta de 18 ani nu pot presta muncă de noapte.” „Tinerii în vârstă de până la 18 ani beneficiază de o pauză de masă de cel puțin 30 de minute, în cazul în care durata zilnică a timpului de muncă este mai mare de 4 ore și jumătate, așa cum s-a stipulat la art. 134 alin. 2 din Legea nr. 53/2003 republicată – Codul muncii.

Potrivit art. 147 alin. 1 din Legea nr. 53/2003 republicată – Codul muncii, „Salariații care lucrează în condiții grele, periculoase sau vătămătoare, nevăzătorii, alte persoane cu handicap și tinerii în vârstă de până la 18 ani beneficiază de un concediu de odihnă suplimentar de cel puțin 3 zile lucrătoare.”

Un act normativ destinat exclusiv protecției tinerilor la locul de muncă este Hotărârea Guvernului nr. 600/2007 cu modificările și completările ulterioare. Prevederile H.G. nr.

600/2007 au ca scop asigurarea protecției tinerilor împotriva exploatării economice, oricărei munci susceptibile să dăuneze securității, sănătății sau dezvoltării lor fizice, psihologice, morale ori sociale sau să pericliteze educația acestora. Prevederile HG nr. 600/2007 se aplică oricărei persoane în vârstă de până la 18 ani care are încheiat un contract individual de muncă în conformitate cu legislația în vigoare.

Conform H.G. nr. 600/2007, *tânărul* este orice persoană în vârstă de cel puțin 15 ani și de cel mult 18 ani, iar *copilul* este definit ca fiind orice persoană care nu a atins vârsta de 15 ani sau orice tânăr în vârstă de cel puțin 15 ani și de cel mult 18 ani care face încă obiectul școlarizării obligatorii pe bază de program integral, stabilit de lege.

H.G. nr. 600/2007 stabilește o definiție și noțiunii de muncă ușoară: toate activitățile care, prin natura proprie sarcinilor pe care le presupun și a condițiilor specifice în care acestea sunt efectuate, nu pot prejudicia securitatea, sănătatea sau dezvoltarea copilului și tânărului și nu sunt de natură să prejudicieze frecvența școlară, participarea la programe de orientare ori de formare profesională, aprobate de conducerea unității de învățământ, sau capacitatea acestora de a beneficia de instruirea primită.

Potrivit H.G. nr. 600/2007, timpul de lucru este, orice perioadă în care tânărul prestează munca, se află la dispoziția angajatorului și îndeplinește sarcinile și atribuțiile sale, conform prevederilor contractului individual de muncă, contractului colectiv de muncă aplicabil și/sau ale legislației în vigoare. De asemenea, perioada de repaus este orice perioadă care nu este timp de lucru.

Legiuitorul a prevăzut în mod expres la art. 4 al H.G. nr. 600/2007 faptul că, angajatorul este obligat să asigure tinerilor condiții de muncă adaptate vârstei lor.

Același act normativ stabilește că, încadrarea în muncă a copiilor este interzisă. Prin derogare de la această dispoziție, copiii în vârstă de cel puțin 16 ani, care fac obiectul școlarizării obligatorii, pe bază de program integral, pot încheia, în condițiile legii, un contract individual de muncă în calitate de salariat pentru desfășurarea de munci ușoare. Copilul care face obiectul școlarizării obligatorii pe bază de program integral poate încheia un contract individual de muncă și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau al reprezentanților legali, pentru desfășurarea de activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele sale, dacă astfel nu îi sunt periclitate sănătatea, dezvoltarea și pregătirea profesională.

În conformitate cu prevederile art. 6 din H.G. nr. 600/2007, angajatorul este obligat să ia măsurile necesare pentru asigurarea securității și protejarea sănătății tinerilor, ținând seama, în special, de riscurile specifice. Angajatorul trebuie să pună în practică măsurile, pe baza evaluării riscurilor existente pentru tineri și legate de munca acestora.

Evaluarea riscurilor trebuie să fie efectuată înainte ca ținerii să înceapă munca și la orice modificare semnificativă a condițiilor de muncă și trebuie să vizeze, în principal, următoarele elemente: a) echipamentul de muncă și organizarea locului de muncă și a postului de lucru; b) natura, nivelul și durata expunerii la agenți fizici, biologici și chimici; c) organizarea, categoria și modul de utilizare a echipamentelor de muncă, în special a agenților prevăzuți la lit. b), mașinilor, aparatelor și dispozitivelor, precum și manipularea acestora; d) stabilirea procedeeleor de muncă și a desfășurării muncii și interacțiunea acestora, respectiv organizarea muncii; e) nivelul pregătirii profesionale și al instruirii acordate tinerilor.

În cazul în care evaluarea riscurilor demonstrează existența unui risc pentru securitatea, sănătatea fizică sau mentală ori dezvoltarea tinerilor, angajatorul are obligația de a asigura evaluarea și supravegherea sănătății tinerilor, la intervale regulate,

în mod gratuit și adecvat, în conformitate cu reglementările în vigoare.

Potrivit art. 7 din H.G. nr. 600/2007, angajatorul este obligat să informeze, în scris, ținerii asupra eventualelor riscuri și asupra tuturor măsurilor luate în ceea ce privește securitatea și sănătatea lor.

Angajatorul are obligația de a proteja ținerii împotriva riscurilor specifice pentru securitatea, sănătatea și dezvoltarea lor, riscuri care rezultă din lipsa lor de experiență, din conștientizarea insuficientă a riscurilor existente sau potențiale ori din faptul că ținerii sunt încă în dezvoltare.

Este interzisă angajarea tinerilor pentru activități care: a) depășesc în mod evident capacitățile lor fizice sau psihologice; b) implică o expunere nocivă la agenți toxici, cancerigeni, care determină modificări genetice ereditare, având efecte nocive pentru făt pe durata gravidității sau având orice alt efect nociv cronic asupra ființei umane; c) implică o expunere nocivă la radiații; d) prezintă riscuri de accidentare, pe care se presupune că ținerii nu le pot identifica sau preveni, din cauza atenției insuficiente pe care o acordă securității în muncă, a lipsei lor de experiență ori de pregătire; e) pun în pericol sănătatea acestora din cauza frigului ori a căldurii extreme sau din cauza zgomotului ori a vibrațiilor.

Printre activitățile și procedeele care sunt susceptibile să antreneze riscuri specifice pentru tineri, figurează, în special: a) activitățile care implică o expunere nocivă la agenții fizici, biologici și chimici prevăzuți la pct. I din anexa la H.G. nr. 600/2007; b) procedeele și activitățile prevăzute la pct. II din anexa la H.G. nr. 600/2007.

Articolul 10 din H.G. nr. 600/2007 reglementează următoarele: „(1) În cazul tinerilor durata timpului de muncă este de maximum 6 ore/zi și 30 de ore/săptămână. (2) În situația în care tânărul cumulează mai multe funcții în baza unor contracte individuale de muncă, timpul de muncă efectuat se însumează și nu poate depăși, cumulativ, durata prevăzută la alin. (1).”

H.G. nr. 600/2007 stabilește și faptul că, tinerii nu pot presta muncă suplimentară și muncă de noapte. Totodată, conform acestui act normativ, între două zile de muncă, tinerii beneficiază de o perioadă minimă de repaus de 12 ore consecutive. De asemenea, tinerii beneficiază de o perioadă de repaus săptămânal de două zile consecutive, de regulă sâmbăta și duminica.

Foarte important de reținut este și faptul că, **prin Legea nr. 258/2007** cu modificările și completările ulterioare, este legiferată practica elevilor și studenților. Practica este activitatea desfășurată de elevi și studenți, în conformitate cu planul de învățământ, care are drept scop verificarea aplicabilității cunoștințelor teoretice

însușite de aceștia în cadrul programului de instruire. Practicantul este elevul sau studentul care desfășoară activități practice pentru consolidarea cunoștințelor teoretice și pentru formarea abilităților, spre a le aplica în concordanță cu specializarea pentru care se instruiește.

Potrivit celor stabilite de legiuitor în cuprinsul Legii nr. 258/2007, organizatorul de practică este unitatea sau instituția de învățământ preuniversitar, respectiv universitar, care desfășoară activități instructiv-educative și formative. De asemenea, partenerul de practică este o societate comercială, o instituție centrală ori locală sau orice altă persoană juridică ce desfășoară o activitate în corelație cu specializările cuprinse în nomenclatorul Ministerului Educației Naționale și care poate participa la procesul de instruire practică a studenților și elevilor.

Practica elevilor și studenților se organizează și se desfășoară pe baza unui contract-cadru de colaborare sau a unei convenții, după caz, încheiată între organizator și partenerul de practică. Unitățile și instituțiile de învățământ pot fi organizatoare de practică atât pentru elevii și studenții proprii, cât și pentru cei care provin de la alte unități și instituții de învățământ.

Activitatea de practică se poate desfășura cu program săptămânal sau cumulat, la sfârșit de semestru sau de an de studii, în conformitate cu planul de învățământ. Practica se desfășoară pe

baza unei/unui programe analitice/portofoliu de practică, întocmită/întocmit de instituția de învățământ a practicantului.

Partenerul de practică desemnează persoanele care se ocupă de îndrumarea și urmărirea activității de practică a elevilor și studenților.

Partenerul de practică este obligat să instruiască practicantul cu privire la normele de protecție a muncii și de apărare împotriva incendiilor, specifice activităților pe care le va desfășura.

Pe perioada de practică, partenerul de practică îl poate angaja pe practicant, conform legislației în vigoare, pe baza unui contract de muncă pe durată determinată, prin negocierea remunerației.

Un alt act normativ care prevede dispoziții cu privire la tineri este și **Legea nr. 176/2018 privind internshipul**.

Această lege reglementează modalitatea de efectuare a programelor de internship pentru persoanele care au împlinit vârsta de 16 ani, în scopul: a) dezvoltării abilităților profesionale ale internilor în îndeplinirea atribuțiilor și responsabilităților din domeniul în care se organizează programul de internship; b) desfășurării unor activități și familiarizarea cu cerințele organizației-gazdă; c) cunoașterii de către interni a specificului activității organizației-gazdă în cadrul căruia își desfășoară activitatea, precum și a exigențelor acesteia; d) dobândirii de

experiență profesională, abilități practice și/sau competențe; e) facilitării tranziției de la sistemul de educație către piața muncii.

Internul este persoana care prestează o activitate specifică, precizată în fișa de internship, în cadrul unei organizații-gazdă, în baza unui contract de internship.

Programul de internship este activitatea specifică desfășurată de intern pe o perioadă de timp limitată în cadrul unei organizații-gazdă, care are ca scop aprofundarea cunoștințelor teoretice, îmbunătățirea abilităților practice și/sau dobândirea de noi abilități sau competențe.

Organizația-gazdă este persoana juridică la care internul desfășoară o activitate specifică, în baza unui contract de internship.

Contractul de internship este contractul încheiat între intern și organizația-gazdă, pe durată determinată, în temeiul căruia un intern se obligă să se pregătească profesional și să desfășoare o activitate specifică pentru și sub autoritatea unei organizații-gazdă, care se obligă să îi asigure o indemnizație pentru internship și toate condițiile necesare realizării scopului stabilit de Legea nr. 176/2018.

Programele de internship se pot organiza oricând în decursul unei perioade neîntrerupte de 12 luni. Durata unui program de internship este de maximum 720 de ore pe parcursul a

6 luni consecutive. Între intern și organizația-gazdă se poate încheia un singur contract de internship. Prin excepție, între intern și o organizație-gazdă se pot încheia mai multe contracte de internship, cu condiția ca acestea să fie pentru programe de internship diferite, iar durata cumulată a acestora să nu fie mai mare de 6 luni.

Încheierea unui contract de internship în scopul de a evita încheierea unui contract individual de muncă pentru efectuarea activității respective este interzisă, sub sancțiunea nulității absolute.

Prin derogare de la prevederile art. 16 alin. (5) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, perioada în care internul a desfășurat activitatea în baza contractului de internship se consideră vechime în muncă, și, după caz, vechime în specialitate, în funcție de tipul activității.

Internul are dreptul la o indemnizație pentru internship, plătită de organizația-gazdă, al cărei quantum este stipulat în contractul de internship. Quantumul indemnizației pentru internship este egal cu cel puțin 50% din salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată și se acordă proporțional cu numărul de ore de activitate desfășurată.

Durata timpului de muncă pentru un intern, pentru a desfășura activitate în baza unui contract de internship, este de maximum 40 de ore pe săptămână și se stabilește prin contractul de

internship. În situația internilor cu vârsta sub 18 ani, durata timpului de muncă pentru a desfășura activitate în baza unui contract de internship este de maximum 30 de ore pe săptămână, dar nu mai mult de 6 ore pe zi. Este interzisă efectuarea de ore suplimentare peste această durată.

Contractul de internship se încheie obligatoriu în formă scrisă, în limba română, cel târziu în ziua anterioară începerii programului de internship. Obligația de încheiere a contractului de internship în formă scrisă revine organizației-gazdă.

Reglementări care urmăresc protecția tinerilor se regăsesc și în cuprinsul **Legii nr. 52/2011 republicată privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri, cu modificările și completările ulterioare.**

Conform art. 3 din Legea nr. 52/2011 republicată, o persoană poate desfășura activități ca zilier numai dacă a împlinit vârsta de cel puțin 16 ani. Prin excepție, minorii cu vârsta cuprinsă între 15 și 16 ani pot desfășura activitate ca zilieri numai cu acordul părinților sau al reprezentanților legali.

Lucrătorii minori, respectiv minorii în vârstă de cel puțin 15 ani și de cel mult 18 ani desfășoară, ca zilieri, numai activități potrivite cu dezvoltarea lor fizică și cu aptitudinile de care dau dovadă, dacă astfel nu le sunt încălcate dreptul la dezvoltare fizică,

mentală, spirituală, morală și socială, dreptul la educație, și nu le este periclitată starea de sănătate.

Zilierul minor care are capacitatea de muncă va putea lucra 6 ore pe zi, dar nu mai mult de 30 de ore pe săptămână. Zilierul minor nu va efectua activitate în timpul nopții.